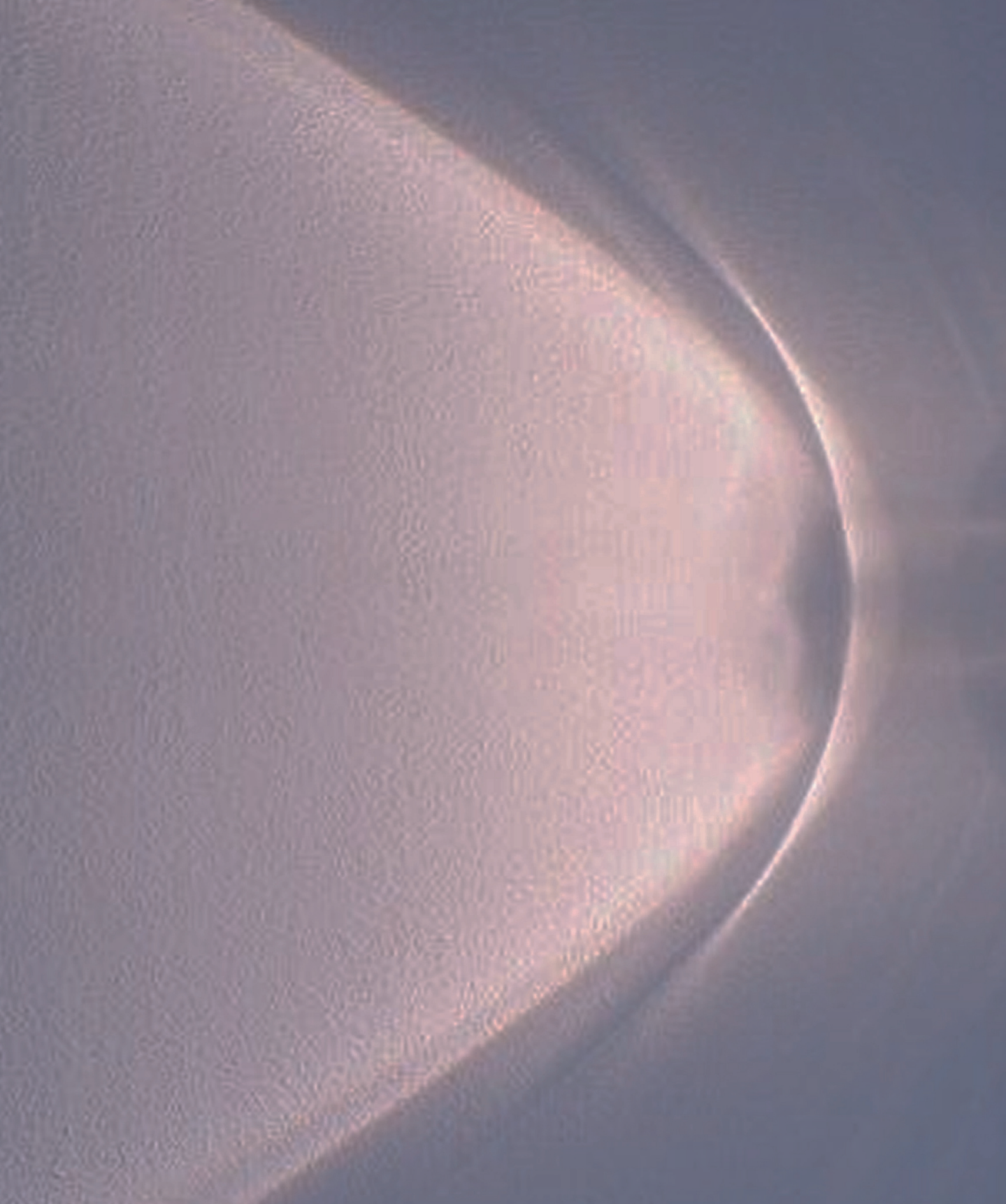

J A U
J A M
M U

Janáčkova akademie
múzických umění

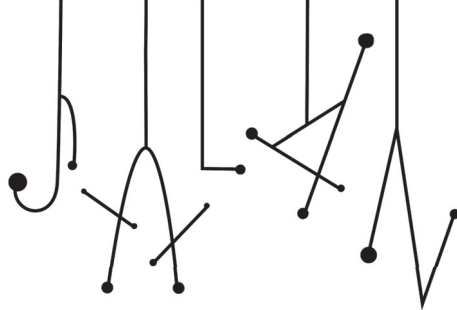
SALÓN
PŮVODNÍ
TVORBY
2021

Projekt vznikl za finančního přispění Grantu DILIA

© Janáčkova akademie múzických umění v Brně, 2021

ISBN 978-80-7460-182-8

S A L Ó N
P Ů V O D N Í
T V O R B Y
2 0 2 1

© Kolektiv autorů, 2021

© Janáčkova akademie múzických umění v Brně v roce 2021

ISBN 978-80-7460-182-8

OBSAH

Jan Valeš – Činoherní herectví	
(O)PILOVANÁ _____	13
KOMPOZICE (Scénická poznámka) _____	14
Alžběta Neničková – Dramatická výchova	
BYLI S _____	19
CHRÁPÁNÍ REALITY _____	21
Kristýna Blahynka – Dramatická výchova	
KRABICE _____	25
Hana Pavésková – Divadelní produkce	
VLAŠTOVKA _____	29
Kristýna Nováková – Rozhlasová a televizní tvorba a scenáristika	
ALKOVŘESKY _____	33
SPOLEČNOST _____	36
NAVAZOVÁNÍ NA FOXTROT _____	38
VÁNOČNÍ SCÉNÁŘ _____	43
EROS? _____	48
Josef Nosál – Rozhlasová a televizní tvorba a scenáristika	
SEVERSKÁ ZÁŘE _____	53
Martin Modrý – Činoherní režie	
ŠEST TEORIÍ _____	61
Bára Viceníková – Divadelní dramaturgie	
MINIMALISTICKÝ ŽIVOT _____	65
NESNESITELNÁ TÍHA BYTÍ _____	67
SLONÍ MUŽ _____	72
A.N.	
INSTANTNÍ NÁLADA _____	79
KARAS _____	80

Vojtěch Balcar – Divadelní dramaturgie	
FORTUNE TELLING ONLINE	85
TICHÁ NOC	88
Jakub Macek – Jevištní management a technologie	
SESTRA	93
Marie Bláhová – Divadelní dramaturgie	
3× DOMOV	101
NORMA A LUMÍR NEPOTŘEBUJÍ ZNÁT	
SVÁ JMÉNA	103
KLEPAT KOSU SÁM	109
Anna Mrázková – Rozhlasová a televizní tvorba a scenáristika	
SOCIÁLNÍ CIBULAČKA	119
Daniela Vošahlíková – Rozhlasová a televizní tvorba a scenáristika	
OBYČEJNÝ ČLOVĚK	125
KURZ MANIPULAČNÍCH TECHNIK	127
Samuel Gonda – Muzikálové herectví	
STOMATOLOGICKÁ PORADNA PŘÁTELSTVÍ	133
Anonym	
CO DĚLAT?	137
Neplatnýz	
MAKAČKA NA NOHY	141
Anežka Šujanová – Rozhlasová a televizní tvorba a scenáristika	
PÁRTY	145
NEPŘIJEDE	148
GRANULKY	150
MÁM	152
Veronika Onheiserová – Divadelní dramaturgie	
PODÍL NA STVOŘENÍ	155
OTRAVA ALKOHOLEM	157

Justina Grecová – Divadelní dramaturgie	
BOŽSKÉ HODY ANEB CESTA ZA POZNÁNÍM	161
S VŮNÍ DOZNÍVAJÍCÍCH VÁNOC	170
S VŮNÍ POMERANČE	172
AGROBÁBY	174
Sára Matušová – Divadelní dramaturgie	
SKICA TĚŽKÉ DOBY	187
Zuzana Taška – absolventka Divadelní dramaturgie	
FLANEL FATALE	193
OMG! I LOVE AVOCADO	195
ANJEL	196
Marika Bodrá	
POUŤ	201
Anna Magdalena Pavlicová – Činoherní režie	
DOMOVY	209
KRAJINA V MUŽÍCH S KLOBOUKY	211
(PO)CHYBNÁ MEDITACE	213
Václav Alexa – Divadelní dramaturgie	
ROZÁRKA	217
Michal Moravec – Činoherní režie	
MĚSTO SE PROBOUZÍ NAD RÁNEM	237

Jan Valeš

Činoherní herectví

(O)PILOVANÁ

Mám v podbříšku bed'ar.

To asi jak jsem se holila.

Holila jsem se včera.

Opilá.

KOMPOZICE (Scénická poznámka)

Scéna je výhled z balkonu na kraji parku. Diváci zaujmají roli pozorovatele-subjektu, který na balkonu sedí. Po celé levé straně velký barokní portál jakožto vchod do parku. Pěšiny vysypané žlutým pískem: jedna vedoucí z portálu až doprava, mizející ve stromech. Druhá, vydělující se z první kousek nalevo od středu obrazu a pokračující dozadu, taktéž mizející postupně ve stromech. Po pravé straně, ale ne zcela vpravo, u pěšiny, starobyle vypadající lampa zpola zakrytá stromy. Po levé straně od pěšiny směrem k pozorovateli-subjektu tak akorát mezi portálem a středem obrazu jediný osamocený strom s dokonale kulatou korunou. Kompozice celého obrazu je velmi libá: z perspektivy pozorovatele-subjektu je lampa, osamocený strom i pěšiny v souladu se zlatým řezem. Vše velmi pestrobarevné. Tak akorát na filmový záběr. Celý text je jedinou podrobnou scénickou poznámkou, ale jakákoliv jeho část může zároveň při interpretaci zaznít.

Teplé srpnové ráno.

Sedím na balkonu a dívám se.

Ráno.

Ticho před bouří.

Z portálu vyjíždí stařeček na invalidním vozíku.

Vjel do malé, mělké prohlubně, snaží se z ní vystoupat, ale vrátí ho to.

Jako kdyby čekal.

Otravují ho komáři.

Na svůj věk neobvykle hbitě reaguje.

Ticho.

Po chvilce se ze stejného portálu vybelhává směrem k němu stařenka o francouzských holích.

Všechno pomalu.

Dojde až k němu, vstal z vozíku a pouští ji si sednout. Berle jí skládá do klína.

V momentě, kdy si vyměňují místa, míjí je právě na opačnou stranu mířící mladý pár.

Živě, svižně.

Šťavnatě.

Rozjeli se, jedou. Pomalu.

Po chvilce znovu zleva z jízďáren vychází mladý muž, tlačící kočárek s dítětem, za ním manželka.

Dědeček tlačí vozík.

Muž tlačí kočárek.
Kola se otáčejí, hrají na písek
a já vidím
lásku
mladá láska
mateřská láska
stará láska
kolečka
berle
chrastítko
Ptáci u toho zpívali.

Alžběta Neničková

Dramatická výchova

BYLI S

dám to sem
tak mi to řekli
a dál nevím nic
jako bludný Holand'an
proberu
 každé
 zrnko
 písku pod nohama
jak je všechno laciné a banální
spárování nedokonalé, pravý úhel neznají
zapomněla jsem se nadechnout
asi pět let
chytám částice a snažím se je zasadit do mozaiky
dám to sem
tak mi to řekli
a dál nevím nic
vaše slova nemají váhu!
neukradla mi dech, to já si je zasadila do substrátu
a dala je sem
tak jsem si to řekla
a dál nevěděla kam dál
dlužím ti mnoho
hodiny, kroky, zpěvy, smích a oblaka
bylo to v tabulkách
bylo to v harmonogramu

bylo to v plánu

a bylo to ve slibu!

dám to sem,

tak mi to sedí.

A TY MĚ POŘÁD VYVOLÁVÁŠ

JAKOŽE TO MÁM UDĚLAT TEĎ

já tu zpěvohru slyším v každém tichu

v malinkém okamžiku

o velikosti posledního loku piva

A JÁ NEVÍM JAK

zmizí. Nahoru, do boku nebo dolů?

DOPÍČI PROKOUKLA JSEM VÁS

absence vašeho dechu vás prozradila

je to všechno laciné a banální

je

mi

to

líto.

Kristýna Blahynka

Dramatická výchova

KRABICE

Máma a táta sedávají u stolu. Celé dny. A jedí. Stále slyším cinkání skleniček a řinčení příborů. Neviděla jsem je už rok. Uložili mě do krabice, prý proto, abych si zvykla na samostatnost a zodpovědnost. Tak mám svoji krabici. Je celkem velká. Mám v ní lednici, pračku, záchod, umyvadlo a postel. Pro začátek to k bydlení snad stačí. Nemám hodiny, takže když jím sama na posteli a poslouchám cinkání skleniček a řinčení příborů z místnosti, nevím, jestli snídám, obědvám nebo večeřím. Do krabice jsem si vyřezala dveře. Když chci ale vylézt, slyším jen, ať tam zůstanu, že musím být samostatná a zodpovědná. Nechávám je tedy jen pootevřené, abych poznala, jestli je den nebo noc. Ale mají mě rádi, to vím. Nechávají mi jídlo před krabicí. Tak už zbytečně nevylézám. Snídat špagety nebo obědvat rohlík s marmeládou, vždyť je to jedno. Mám co jíst. Často přemýšlím, jaké by to bylo mít u sebe v krabici někoho dalšího. Představuji si, jak tady žijeme, vaříme a povídáme si. Objímáme se. Líbáme se. Zvala jsem k sobě i rodiče, ale ti řekli, že by tu stísněnost nevydrželi. A žít sám je podle nich nejlepší, protože být s někým cizím je prý životní riziko. Tak usínám a sním o větší krabici, s více přihrádkami a s průřezy místo oken.

Už dva dny jsem neslyšela cinkání skleniček a řinčení příborů.

Hana Pavésková

Divadelní produkce

VLAŠTOVKA

A bylo ticho. Jen tak seděla na židli a koukala. Měla prázdko před sebou, kolem sebe i v sobě. V hlavě nejdřív tisíc myšlenek a pak (vzducho)prázdko. Volnost, a přesto sevrění. Klid, a přesto ohňostroj emocí. Samota a přesto rušno.

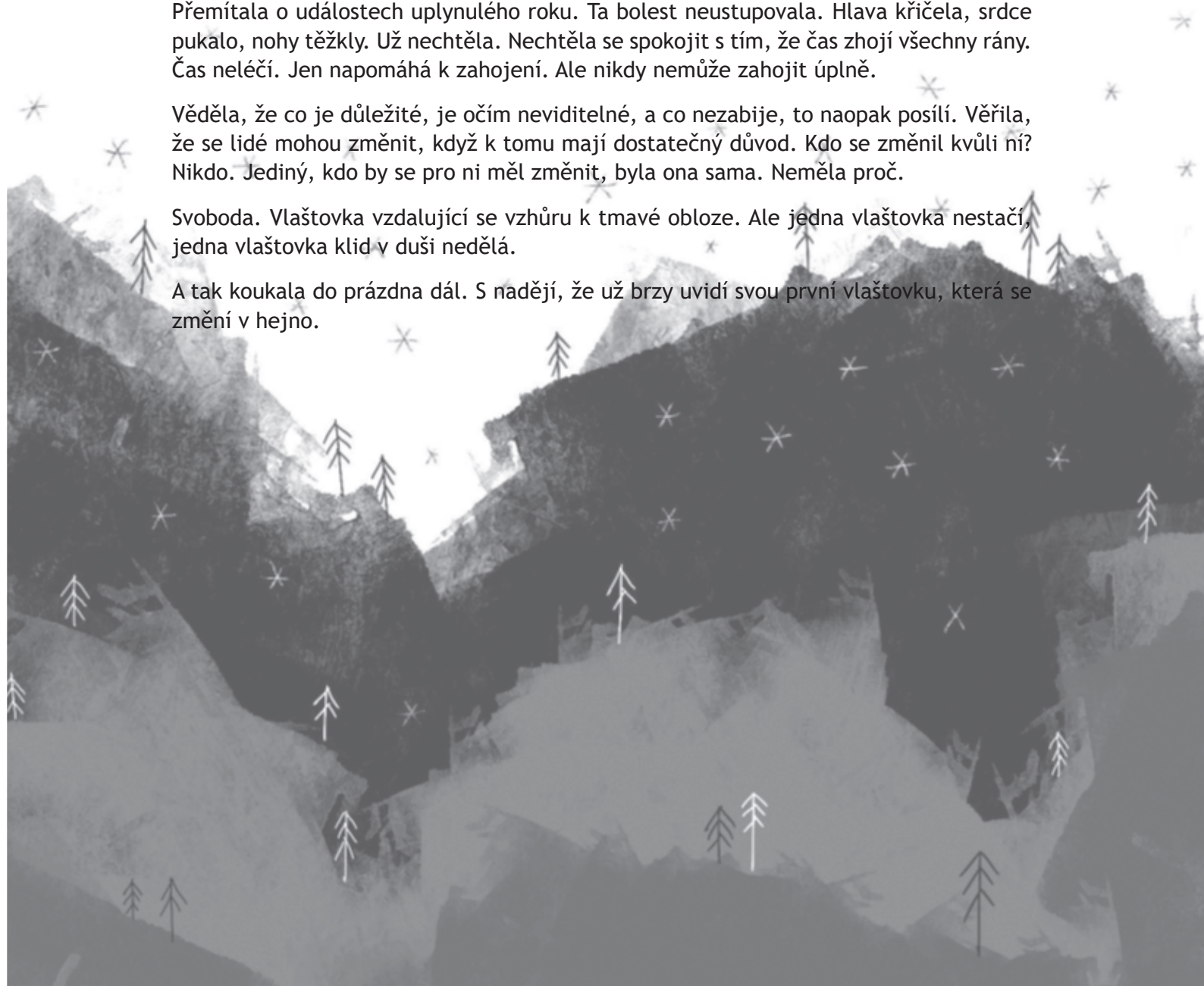
Už dlouho nevěděla, jak pojmenovat tu tupou bolest, která tentokrát nebyla viditelná pouhým okem, ale byla uvnitř. Ta bolest řezala - ale nic nekrvácelo. Rostla - ale nic se nezvětšovalo. Pulzovala - ale nic sebou netřásl.

Premítala o událostech uplynulého roku. Ta bolest neustupovala. Hlava křičela, srdce pukalo, nohy těžkly. Už nechtěla. Nechtěla se spokojit s tím, že čas zhojí všechny rány. Čas neléčí. Jen napomáhá k zahojení. Ale nikdy nemůže zahojit úplně.

Věděla, že co je důležité, je očím neviditelné, a co nezabije, to naopak posílí. Věřila, že se lidé mohou změnit, když k tomu mají dostatečný důvod. Kdo se změnil kvůli ní? Nikdo. Jediný, kdo by se pro ni měl změnit, byla ona sama. Neměla proč.

Svoboda. Vlaštovka vzdalující se vzhůru k tmavé obloze. Ale jedna vlaštovka nestačí, jedna vlaštovka klid v duši nedělá.

A tak koukala do prázdkna dál. S nadějí, že už brzy uvidí svou první vlaštovku, která se změni v hejno.

Kristýna Nováková

Rozhlasová a televizní tvorba a scenáristika

ALKOVŘESKY

Už je tma a večer, krysy lezou ven
Já marně bloudím zšeřelým městem
U hospody prolézt zadní branou
V kaluži vajgly, za plotem černý bez
Ne, dnes není den na zpívánky
Prázdnou zejí temné schránky
Nikdo se neozve, trp sám, tluč
Billboardy svítí do nočního okna
V posteli je ti nevolno a hnus
Vyjít za stříbrem, vodou, žárem
Dunění šaliny je ti soundtrackem
Ouvej a žluč a suchopár, víš sám
Tvá chuze je jen samý pád
Prádelní šňůra, rampouchy, sůl
Marně hledáš zbytek síly
V prázdných hrncích, ručnicích
Fňukáš v koutě za rohem na samotce
Na marodce vzdycháš, pecivál
Šlehačka maso chudý zjev a bum
Tunelem vede cesta z tíže
Poběž, ved' dýza není díže
Střepinky střepy divadlo čau
Je mi zima už dost dlouho
Mám pocit mám neuvěřitelné
Ceny klesají jatka stoupají
Za kopcem najdeme pravý dům
Za tím si stojím stůj co stůj
Hodokvas pod brdem smetana
Přezůvky borůvky kalit do rána
Ruce chobotnic zoufalý vzlyk
Bonviván na bání zívá
Svou ódu bez hranic katarzí
Kulovitá obraznost do háje
Spěje ta společnost, ten trend
Tři vejce dvě vejce amplión trh

Ta ruka ta ruka trhu tě nakopne
Zboží koupené vraťte do 13 dnů
13 jako je švábů v koupelně
Co ti tam nasadil Kalousek
Fuj klouzek takovej běž pryč
Máš štěstí že jedou rozjezdy
Můžeš mít hit i bez hvězdy
Hlavně žádný multikulti tuti ani fruti
Bezbřehá bezmocnost doby bez kloubů
Oholených lvů bijících hlavou o mříže
Na blanický se zapomnělo rytíře
Rýsováček v botě školní léta boj
Vzdoruješ tomu marně to víš
Algoritmus náhodného potkávání
Lidskejch potkanů který nechceš vidět
Podchody jsou cítit zničeným životem
A týpek z reklamy ti říká bez toho nežiješ
Cupovat nucení pavích per a volů
Někde zas bouchla bomba tak to zapíjíš
Vždycky je někde žal tak ho udusej
Jak čerstvou hlínu na hrobě
A plast je zlo tak si vem lopatku z bambusu
My si nenecháme vzít naši kulturu
Ale avokáda žerem dál protože svoboda
A když učitelce řeknu že je kráva
Tak to je taky svoboda je to v ústavě
A v ústavu skončí každéj druhej
Američtí vědci to říkali v Blesku
Metelesku blesku kočko cest'áku
Na tom skutečně něco je no jo
Ovčí vlna Paganini mrkvovej džus
A chodit do horách a po muzeí
Okno do reality skepse a askeze
Můj nejdražší zlatá hřích a skon
Sklon shon přelivu tón býčí zápas
Masokombinát žužu vodník a stín
Do lesa neutečeš ke chlastu neutečeš
Nežiješ přežíváš investuj vydělávej
Odstříhni je stojí ti v cestě zašlap je do země

Ty nulo ty žulo verpánku nosní kapko
Chop se zbraně bojuj hlavně pro sebe
To je to nejdůležitější tvůj pocit
Tvoje blaho tvoje svoboda tvůj úspěch
Za chyby se neomlouvej posouvají tě dál
A to je hlavní ty vedeš makej makej
Maki sushi čučo sedmý kras
Selfíčko s delfínem ombré lip kity
Veroničino rouško to nejsou kontury
Ty vole to potřebuješ bez toho nejsi
Pojď se bavit jdem hnít a snít
O lepším životě o bílých plážích
Insta life all inclusive tvůj kámen
Tvoje moře po schodech padaj iluze
Jak sebevrazi z mostu prostořekost
Brooklyn Bridge a Brighton Rock
Žumpa vzdělání páté přes deváté
Číselná obsese diktátor šmejď
Pokřik vítězí nejsilnější stříbrný vítr
Jsem paf chleba ze zmrzlého polotovaru
Není cesty ven high tech klícka
Přednastavený myšlenky zdřevěnět
Mléko cukr mouka zapálit rituálně zničit
Schovat se do šuplete od kuřete
Bahno neoprén nech nás bejt
Zůstaň v chillu dej si panáka
Máš krámy jsem to já ne ty
Vždycky jsem to já já je nejvíc
Zbytek plebs zbytek svitek
Jde to do kopru háje kytek

SPOLEČNOST

Jednostranný dialog (původně rozhlasový)

(kňučení psa, škrábání)

Hlas starší ženy: To víš, že bude papáníčko, no ano. No neboj se, že bych tě nechala hladý. Dneska máme fajnový masíčko...

(intenzivnější kňučení)

No ano, vždyť už ti to chystám.

(pobíhání)

Tak klídek prosím tě, ještě bych to vysypala.

(pokládá misku na zem)

Vidíš, tady to máš. To si pošmákneš.

(psí hltání, žena si sedá na židli, oddechne si)

No jo, seš hroznej neposeda. Ani vyspat mě nenecháš. Furt za mnou lezeš do postele a chrápeš.

(pes přestane hltat a kňoukne)

Ale co já bych bez tebe dělala...

(pes začne znovu jíst)

Někdy si říkám, že už je to všechno jedno. Že bych tady klidně mohla zůstat ležet. A ani pes by po mně neštěknul. Ale pak si uvědomím, že to vlastně není pravda. Ty bys štěkal, vid'? Že bys štěkal?

(pes začne štěkat a hopsat)

No ano! No ano! To je můj kluk! Jak se patří.

(hraje si se psem)

A za chvíli bude čas na procházku. A pak se budeme dívat na tvůj nejoblíbenější seriál! No ano, na komisaře Rexe.

Dost často jsem ti křivdila. Všimla jsem si jen toho, jak koukáš na ty pitomý seriály. A říkala jsem ti: „Nečum na to a dělej něco pořádnýho!“

Ale co jsem po tobě mohla asi tak chtít? Na něco pořádnýho jsme stejně už byli moc staří.

(pes zakňučí, žena vstává ze židle)

No ano, půjdeme, tak tak. Máš v sobě hodinky, co? Aspoň nezvlčím, aspoň mám důvod se ještě vyhrabat ven. A ty to víš, že tě potřebuju. Moc dobře to víš. Ale jen si nemysli, ty mě taky potřebuješ. Seš rozmazlenej gaučák, krysa by ulovila spíš tebe než ty ji. A nechcu podceňovat tvou inteligenci, ale myslím, že tu plechovku se žrádlem by sis taky neotevřel.

Nevím, proč jsem si vždycky stěžovala, že na mě kašleš a že mi nepomáháš. Ted' teprve vím, co to znamená, když ti nikdo nepomůže.

(uražené zaštekání)

No jo furt, musím se přece oblíct, ne?

(šustění bundy, obouvání bot)

Tak jdem.

(hopsání a škrábání na dveře)

Hele, bydlíš tady se mnou dost dlouho na to, abys věděl, že ty dveře se otevírají dovnitř. Tak uхни. No, to je hodnej kluk.

Počkej, stůj, psisko. Zapomněla jsem svíčku.

Dobrý, tak můžeme.

NAVAZOVÁNÍ NA FOXTROT

Měla vyšší hodnotu než on. Ale ne, že by ho to příliš trápilo. Co si matně vybavoval z doby před službou, moc si přál být profesionálním houslistou, ale po tom všem si nebyl tak jistý, jestli to ještě má smysl. Dřív, když cvičil každý den několik hodin, měl pocit, že housle a smyčec se staly jeho extenzí, že byly neoddělitelnou součástí jeho těla. Tohle spojení mu ale bylo vyrváno a místo smyčcového nástroje zabral kvér. Jeho prsty se už nechvěly vibracemi, které se šířily nástrojem. Chvěly se nervozitou, když se snažil přesně mířit, ale kulka z jeho zbraně vždy minula cíl.

Vycházel s lidmi mnohem lépe než ona. A ji to docela štkalo. Než nastoupila do povinné služby, nebyla si příliš jistá, co bude dělat dál, ale byla obdařena vlastnostmi, které by jí zajistily dobrou kariéru prakticky v čemkoliv. Když se do něčeho pustila, ať už to bylo závodní plavání či matematická soutěž, vždycky do toho dávala vše. Nemělo pro ni smysl dělat cokoliv napůl. Když ale byla potřeba s někým spolupracovat, selhávala.

Součástí toho všeho byla kromě uniformy i zbraň, kterou museli mít u sebe při každé příležitosti. Bylo to celkem otravné, přesouvat se pořád po státě s těžkým batohem a kvérem přes rameno, který vzbuzoval někdy možná až nechtěný respekt. Po čase se už z toho stala samozřejmost. Stejně jako z toho, že si člověk musel začít více všimát obličejů, nebo alespoň jmenovek na hrudi, aby si kohokoliv zapamatoval, když byli všichni oblečení víceméně stejně. Nelichotivá khaki barva a hromotlucké boty spojovaly nesourode kousky tenkou nití v jednotný celek. Tak nějak se vědělo, že kdyby se přetrhla, nemohla by armáda fungovat. Najednou nezáleželo na společenském postavení, vyznání, původu ani vzdělání. Všichni začínali od nuly.

To byla asi jediná věc, která se mu zamlouvala. Najednou bylo jedno, že je chudým klukem z periferie. Že nemá auto a nemůže holkám platit drahé drinky. Cítil se malíčko sebevědomější, ale za cenu toho, že nějaká část něho se schovala do jeho náprsní kapsy a v zájmu přežití nesměla vykouknout ven.

Jednou už toho měla plné zuby. V té záplavě tmavovlasých žen s dlouhými vlasy si připadala ztracená. K tomu s nimi nedokázala navázat bližší vztah, než byla natěsnaná kolegiálnost, která pramenila ze sdílení prostoru, ale ne nutně pocitů. Bylo tak nějak přirozené, že nejedna z nich musela nasadit nepřirozenou image tvrdáka, aby obstála mezi ostatními. Došla jí trpělivost, a tak si jednoho dne v nevzhledné koupelně ubikací ostříhala ofinu. Byla křivá, svažovala se doprava, asi jako politické přesvědčení jejích rodičů. Ale ona víceméně spokojená s výsledkem si šla lehnout. Nepříjemné překvapení ji čekalo ráno, když ofina trčela na všechny strany. Ve snaze dát to nějak do pořádku si ji namočila, ale jedna z jejích spolubydlících rozbila společný fén, takže musela zamířit na snídani s pramínky vody stékajícími po tvářích, protože už bylo příliš pozdě zkoušet to vyřešit nějak jinak. Cítila se trapně. Ne proto, že by si zcela impulsivně

ostříhala vlasy a ráno toho litovala. Cítila se trapně, že by si někdo mohl myslet, že pláče. Tváře si radši neutírala, protože tím spíš by přitáhla pozornost.

On si zrovna nakládal vejce a sýr na talíř. Přišla k němu, aby si rovněž naložila svou porci. Když si bral ještě kousek chleba, všiml si, že jí z tváře spadla kapka. Podíval se na ni a hned pochopil, že nepláče, jen má mokré vlasy. Ale přece jen se v něm cosi pohnulo. A on věděl, co to ‚cosi‘ je. Jak se natahoval pro ten chleba, skrčil se mu v náprsní kapse složený papírek.

Toho dne spolu už nemluvili. O několik dnů později ale byli součástí stejného zdravotnického výcviku. Měli se rozřadit do dvojic. A tak nějak si zbyli. Cítil se z ní trochu rozčarovaný, protože se chovala, jako by tam byla sama.

„Nemusíš se tolik snažit, nikdo tě nevidí. Jde hlavně o to, abychom spolupracovali.“

Na to mu nic neřekla, ale začala pracovat o něco méně freneticky.

Moc nemluvili, snažili se být věcní, ale když výcvik skončil a on se vracel zpět na ubikace, zněl mu v hlavě kromě houslí i šustot papíru.

O několik týdnů později měl zkoušet stavět nějaké provizorní přístřeší pro hlídky o kousek dál směrem na jih.

Když nešikovně manipuloval s nějakými traverzami, poranil si zápěstí a musel se vrátit zpět. Na základně mohl dělat jen část úkolu, ale domů se vrátit nemohl. Dokud se mu ruka nezahojila, pomáhala mu dívka s ofinou nést táč s jídlem. Poprvé vypadal zaskočeně, na což mu řekla pouze: „Nestarej se, jestli nás někdo vidí. Máme přece spolupracovat, ne?“

Nejdřív ho napadlo, že pochopila kolektivní podstatu armády, ale když mu v nejskrytějším koutu jídelny krájela steak na kousky, měl pocit, že se rozezněly struny, na které dlouho nikdo nehrál. Možná, že se na ně nehrálo nikdy. Chtěl protestovat, protože krájení by nejspíš, byť s obtížemi, zvládl sám. Ale z jejího rozhodného výrazu pochopil, že ona to udělat chtěla.

Konečně nastal čas dovolené. Až na nádraží zjistil, že ji oba dostali na stejný týden. Když bylo jisté, že všichni ostatní zmizeli v útrobách vlaku, společně se usadili do kupé. Poprvé spolu byli mimo odlidštěná místa, která byla stejná pro všechny brance. Vlak byl nový, moderní a po nedávno vystavěných kolejích jel hladce, zato jejich rozhovor skřípal.

Byl chladný den, takový, jakých nezažili mnoho, ale ve vlaku se topilo. Začal si sundávat neforemnou khaki bundu, když z ní vypadl složený papírek. Zvedla ho. Neptala se, co to je, prostě mu ho podala. Za tu dobu se naučila respektovat soukromí, bez toho by to vše bylo k nesnesení.

Dojeli do konečné stanice.

„Kam míříš?“ zeptal se jí.

„Ani nevím, rodiče nejsou doma. Matka má koncert, vlastně ani nevím, ve kterém městě. Otec s ní jel jako doprovod.“

„Tvoje máma zpívá?“

„Taky, ale hlavně hraje na housle. A má absolutní sluch.“

„Vážně? No jistě, teď už to chápu, vůbec jsem si vaše jména nespojil. A ty na něco?“

„Ne, ani trochu.“

„Můžu tě doprovodit? Autobus mi jede až za tři hodiny.“

Vydali se tedy spolu směrem k domu, kde bydlela se svými rodiči, sourozence neměla. Sídlili v bytě v nejvyšším patře vysokého, bíle natřeného domu. Byt byl vkusně zařízený. V knihovně v rámečcích stály její středoškolské fotografie a několik diplomů za vynikající prospěch a různé soutěže.

„Dokonalá dcera, koukám,“ komentoval, když bez bot a s rukama v bok postával v obývacím pokoji a čekal, než mu udělá kávu. Měla pocit, že bude lepší, když počká u ní, než bude muset odjet. Z důvodu, který se těžko logicky obhazuje, měla z autobusového nádraží strach. Při představě, že by tam čekal dobu delší, než je nezbytně nutné, se jí svíral žaludek, i když se jí to vlastně netýkalo.

Na pracovním stole v rohu obývacího pokoje si všiml pouzdra na housle.

„Tvoje máma si tu zapomněla pouzdro?“ zeptal se nevěřičně.

„Má dvoje. Tohle byly první, co si koupila, když začala studovat na hudební fakultě. A i když teď má nějaké lepší, z nostalgie si ty staré nechala.“

„To chápu.“ Smutně se usmál a zadíval se na pouzdro, které při bližším pohledu pokrývaly četné škrábance.

„Ty hraješ?“

„V poslední době moc ne.“

„A chceš si zahrát teď?“ zeptala se, zatímco káva pomalu stydla.

„Můžu?“

„Určitě by jí to nevadilo.“

S vnitřním chvěním vzal housle z pouzdra a přiložil je na rameno. Prvních pár tónů

neznělo zrovna dokonale, ale s každým dalším se nořil do svého světa a hrál tak jako dříve. Uvědomil si, že máloco už zvládne z paměti. Zkusil tedy ukolébavku, kterou se učil ještě jako dítě. S překvapením si uvědomil, že ho doprovází její tichý hlas. Hrál dál a měl pocit, že se víří usedlý prach a s ním i kousky papíru.

„Jak to, žes mi neřekla, že zpíváš?“

„Ty ses taky nepochlubil, že bys hrál.“

„Máš moc příjemnou barvu hlasu.“

„Neříká se náhodou tohle těm, kteří technicky zpěv moc nedávají, ale nechceš jim rovnou říct, že zpívají falešně?“

„To jsem tím vůbec říct nechtěl. Kdo tvrdí, že zpíváš falešně?“

„Moje matka. Vždycky ze mě byla zklamaná, že jsem po ní nepodědila talent. Byla ráda za moje úspěchy ve všem ostatním, ale nikdy jsme si nerozuměly.“

Chvíli na ni hleděl, a protože si nebyl jistý, co by jí na to měl říci, použil svůj způsob sbližování s lidmi, který zatím vždycky fungoval. Sdílení. Ale věděl, že tentokrát nebude stačit nějaká trapná příhoda, jak se opil a druhý den ráno šel na pohovor.

Šel do chodby pro bundu a vytáhl z ní složený papírek.

„Víš, dřív jsem zkoušel skládat. Je to taková variace na Smetanovu Vltavu. Nikdy jsem to nikomu nehrál. Ale alespoň to, že si to nosím u sebe, mi pomáhá nezapomenout, kdo jsem.“

„A kdo jsi?“

„Včera voják. Zítra snad houslista. Dnes nevím.“

Káva už byla úplně studená.

„Jednou jsem musel ještě s jedním klukem hlídat silnici kdesi na konci světa. Střídali jsme tam nějaké dva, co měli dovolenou. Bylo ráno, druhí dva, co tam zůstali, ještě spali v takovém rezivělem kontejneru, kde jsme bydleli. A ten kluk, už ani nevím, jak se jmenoval, se prostě zvednul a začal tančit. A i když byl slyšet jen vítr a škrábání šterku podrážkami o asfalt. Ale já, já nevím jak, jsem slyšel hudbu. Tóny se okolo mě skládaly jeden za druhým. A pak přijelo auto a bylo po všem.“

„Tančit, hrát, zpívat. My asi nejsme vojáci, jsme komedianti.“

„Ale i to je jenom nálepka. Student, voják, houslista. I kdyby mi to vyšlo a stal bych se tím, kým být chci, tedy začal bych dělat to povolání, které chci, pořád je tu to mezi-dobí, chvíle přerodu, kdy jsi skutečně sám či sama sebou.“

„Od toho jsou iniciační rituály, tak se tomu říká, ne?“

„Já ale věřím, že je tu i něco víc. Člověk se nestává dospělý lusknutím prstu.“

„Zahraješ mi tu svou skladbu?“

Splnil její přání. Stál vzpřímeně, dokázal ovládat svoje pohyby tak, že celý byt naplnila hudba plná touhy po něčem, co bylo tolik vzdálené všemu, co oba znali. Nevysvětlitelná nostalgie po neznámých místech. Dokázal ovládat to, co se ozývalo, ale kolena se mu třásla.

Když skončil, odložil housle do pouzdra a naráz vypil hořký obsah šálku.

„Asi bych měl jít, než mi pojede autobus.“

„Zůstaň.“

„Čekají mě doma.“

„Jen jeden den. Dokud můžeme být sami sebou.“

Na zeleném listu, béžová a tichounká, přichycená je schránka.

Puká, praská a loupe se.

Jídávali jsme vsedě v prachu lančmít ze stejné plechovky.

A aniž by okolo rostl jediný květ.

Přistál na mastné plechovce.

Motýl.

A třepetal křídly.

A rozechvěl okolní vzduch.

A cosi i v nás.

VÁNOČNÍ SCÉNÁŘ

Bílý nápis na černém pozadí:

Tichá noc

(čte to mužský, starší hlas)

Láska chodí tiše, ale ne po špičkách:

krokem leopardím

a s očima antilop.

Vrší se od nebe k zemi

hustou krajkovinou vloček,

které netají.

Džungle (s výbuchy min)

a zimy českých vysočin

(schoulené do sebe).

A všude hvězda nad Betlémem. Šumí,

jedna mezi milióny, tiše,

tak tiše jako jásot andělů,

který jen dítě uslyší.

- Václav Renč

tma

Slyšíme bomby a střelbu

anglicky: „... neklid v pásmu Gazy neustává ani nyní v období Vánoc, kdy se do Izraele sjíždí stovky křesťanů z celého světa.“

Vidíme palubní desku auta nižší cenové kategorie. Mužská ruka vypne autorádio. Záběr ze zadních sedadel, vidíme záda dvou lidí. Za oknem se rozprostírá silnice a kopcovitá, kamenitá krajina. Podle světla se schyluje k večeru.

Druhý záběr z boku ze strany spolujezdkyně, vidíme její mladou tvář, unavenou a nervózní, má tmavé vlasy po ramena a bílý svetr. Za volantem sedí muž zhruba stejného věku jako ona, taky vypadá

česky, ženský hlas: „Vypni to, prosimtě.“

vyčerpaně. Má blond'até krátké vlasy a tmavou mikinu.

Třetí záběr na řidiče zepředu, vidíme, jak očima těká po okolí, jako člověk, co tudy jede poprvé a je unavený z předchozí cesty.

Čtvrtý záběr velký celek krajiny, kterou auto projíždí. Silnice se klikatí mezi béžovými skalisky a kameny, občas vidíme trs nějakého křoví a v dálce domy ze světlého kamene, jeden jako druhý.

Žena ukáže doprava, kde stojí u kraje auto s otevřenou kapotou, ze které se kouří. V kufru něco hledá asi 25letý muž. Vedle auta stojí velmi mladá žena v pokročilém stádiu těhotenství, má dlouhé tmavé vlasy a volné, tmavěmodré šaty, přes ramena má přehozený svetr.

Jsou ještě docela daleko. Projíždíme okolo výstražného trojúhelníku. Muž instinktivně zpomalí.

Záběr na spolujezdkyni a její soucitný výraz.

Muž chvíli váhá a pak začne brzdit.

Zastaví kousek od nich. Žena vystoupí z auta a osloví tu druhou ženu. Muž zůstane v autě, druhý muž přejde k příchozí ženě. Promlouvají spolu, muž venku gestikuluje směrem, kam jeli ti dva. Vzápětí míří obě ženy k prvnímu autu, Češka otevírá dveře, cizinka si sedá dozadu.

Muž zavře kufr i kapotu rozbitého auta a sedá si do druhého auta vedle těhotné ženy. Vidíme vše z pohledu muže uvnitř. Češka si opět sedá na své místo.

Záběr na muže za volantem, který jen přikývne, přičemž je otočený k nim. Pak

Žena: „Podívej, támhle něco je.“

„Vypadá to, že potřebují pomoc, zastavíme, ne?“

„Chelou, senk ju very mač,“ řekne příchozí muž.

„I'm sorry, we need to go to our hotel, do you have somewhere to go?“

„Choupfully.“

se otočí zpět. Mlčky jedou dál. Projíždějí kolem červené cedule, kde je hebrejsky, arabsky a anglicky napsáno „The Entrance For Israeli Citizens Is Forbidden, Dangerous To Your Lives And It Is Against The Israeli Law“. Řidič nervózně pohlédne do zrcátka na nové spolucestující. V odraze vidíme tvář ženy zkřivenou bolestí. Muž polkne a jede dál.

Velký celek, vidíme auto přijíždět do města. Všechny domy jsou stejné, liší se jen barevnými krámkami s arabskými nápisy, které jsou v dolních patrech.

Muž zastavuje u vysoké budovy, která má prosklený vchod, a opět se otáčí dozadu. Druhý muž se podívá na svou ženu, která vypadá, že nevnímá.

První muž vystoupí z auta a vytahuje z kufru zavazadla. Jeho žena vystoupí také a začne na něj mluvit, stojí u svých dveří, vidíme ji zezadu, muž přistoupí k ní a začnou se dohadovat, rozmachují rukama.

Vše vidíme zevnitř auta.

Záběr na starostlivou tvář muže, jak se dívá na svou ženu. Záběr na jeho ruku, jak tiskne její.

Záběr na naleštěnou recepci hotelu. Podsvícený pult z mléčného skla, kamenná podlaha. Tmavé dřevo za zády recepčního v červeném saku. Muž s ním mluví. Žena je k nim otočená zády, celým svým postojem dává najevo nesouhlas.

Muž se ženou jedou výtahem. Stojí od sebe tak daleko, jak je to možné, mezi sebou mají kufry, každý kouká na jinou stranu.

„And where can we eat in the morning?“
Recepční ukazuje doprava „There, in the dining hall.“

hraje přihloupě veselá výtahová hudba

„Pospěš si, musíme stihnout tu mši, i když tam přijdeme o hodinu dřív, tak tam bude narváno.“

„To snad nemyslíš vážně?“

„Co je? Však proto jsme sem přijeli.“

„Já vím, ale ti lidi nevypadali, že by měli kam jít. A ta žena určitě za chvíli porodí.“

„Ale to se nás přece netýká. Proč se míchat do cizích věcí? Vždyť ani nevíme, co jsou zač.“

„Jak to můžeš říct, že se nás to netýká? Co když se jim něco stane?“

„Nemůžeš si dělat starosti o každého, koho potkáš, to bys pak nedělala nic jiného.“

„Tohle je výjimečná situace. Jdu je hledat. Jdeš se mnou?“

„Ne. Cestujeme takovou dálku, abychom

Pár je v hotelovém pokoji. Je docela malý, holé béžové stěny, k levé stěně hlavou přiražená velká postel přikrytá červenou plachtou, tmavý koberec, vpravo televize. U ní stojí žena, jednu ruku má vbok, druhou má u úst, vypadá to, že si kouše nehty. Muž stojí z pravé strany u postele, z kufříku, který leží na zemi, vytahuje na postel čisté oblečení. Letmo na ni pohlédne.

Muž vstane a přiblíží se k ženě, drží v ruce košili.

Žena si dá do kapsy džín mobil a peněženku a odchází z pokoje.

Muž ji chce zarazit.

Žena za sebou práskne dveřmi.

Je venku a šíří se, neonové nápisy obchůdků svítí. Žena se balí do svetru a rychlým krokem jde ulicí. Dojde na roh ulice. Rozhlíží se, neví, kam dál, vypadá, že začíná litovat kvapného rozhodnutí. Ohlédne se, pak pohlédne k obloze. Uvidí nezvykle jasnou hvězdu.

viděli, kde se Ježíš narodil, a abychom tu oslavili Vánoce, a když jsme konečně tady, tak chceš jít někam hledat cizí lidi, o kterých ani nevíš, jestli jsou tu legální. Možná si to neuvědomuješ, ale mohli bychom z toho mít pěkný průšvih. Navíc to tu večer určitě není moc bezpečný.“

„Jasně, že se chci podívat do chrámu Božího narození, ale nenechám tu kvůli tomu umřít někoho, o kom vím, že mu můžu nějak pomoci.“

„Počkej, rozmysli si to...“

V dálce je slyšet zpěv, jazyk je neidentifikovatelný, ale zní to jako koledy.

Zpěv se vzdaluje, víc a víc slyšíme neurčité zvuky přírody.

Zleva se ozve dětský pláč.

Pláč se ozve hlasitěji.

Vidíme nejdříve hvězdnou oblohu, pak její ozářený obličej z ptačí perspektivy. Fascinovaně hledí s otevřenou pusou. Pomalu se rozejde. Hvězda je šikmo před ní a ona ji následuje. Vidíme její neony a hvězdou ozářenou postavu, jak kráčí, vidíme ji skrz uličky mezi domy.

Hvězda se zvětšuje a z mlžného oparu a tmy se vynoří sloup, na jehož vrcholu ta hvězda svítí. Je to osvětlený minaret. Žena se zastaví a nechápavě kouká. Žena se otočí a po své levé straně uvidí oprýskaný přístěnek, garáž, z jejíž otevřených dveří svítí proužek světla. Žena chvíli váhá, pak dveře třesoucí se rukou otevře.

Vidíme interiér garáže, plný všelijakého harampádí, vlevo jsou zaparkované dvě motorky, vpravo je pracovní stůl se špinavými součástkami a helmou. Vzadu v rohu je malé umyvadlo. Vedle stolu na zemi na tmavé dece leží žena z rozbitého auta, vypadá zcela vyčerpaně. Na rukou jí leží dítě, ještě celé pomačkané a červené. Žena se opírá o svého muže, který klečí vedle. Okolo deky se potuluje kočka.

Dveře se znovu otevrou, přičemž vrazí do české ženy. Vejdou dvě ženy v hidžábech. Něco si potichu šeptají. Za nimi se vpotácí umolousaný kluk. Sedá se na zem, vedle kraje koberce. Po chvíli přijde ještě starý muž, taky vypadá dost zuboženě. Detail na obličej Češky, hledí ke stropu, nadechne se, jako by chtěla něco říct, ale pak zavře pusu i oči.

Záběr na ženu s dítětem, vypadá, že se na chvíli probrala ze sna. Rozhlíží se po příchozích a na závěr se podívá na dítě ve svém náručí.

Dítě přestane plakat.

Lidé začnou vznešenými hlasy něco říkat.

EROS?

Kráčí po schodech a zvuk jejích kroků tlumí měkký koberec. Mohla jet výtahem, ale přece jen první patro není tak daleko. Vchází do dlouhé chodby bez oken, kterou osvětlují šikovně umístěná světla podtrhující atmosféru místa. Celou délku chodby lemují dveře s čísly. Žena si povzdechne. Má za sebou dlouhý pracovní den a těší se, až si lehne do voňavých peřin. Klíč zachrastí v zámku a dveře se otevřou. Ani se nenamáhá rozhlédnout po pokoji, pouze rozsvítí světla a začne si automaticky svlékat kabát a lodičky, které kopne stranou, zatímco kabát pečlivě pověsí na věšák. Klíče položí na skleněnou poličku vedle dveří a teprve v tu chvíli vzhledne. Zrak jí padne na postavu stojící u okna, zády k ní. Žena ztuhne uprostřed pohybu. Postava patří muži, to je jasné na první pohled. Drží se zpřímá a mezi jeho přednosti patří i vlnité černé vlasy a další věci, o kterých se nemluví, ale jsou vidět, protože muž na sobě nic nemá.

„Kde jsi se tak zdržela?“ zeptá se, jako by to v danou chvíli byla úplně přirozená otázka.

Ona se nadechne, ale nevydá ze sebe žádné slovo. Jen zaraženě sleduje, jak se postava pomalu otáčí čelem k ní. Má pocit, že cokoliv řekne nebo udělá, může odeslat špatný signál. Muž se jí zadívá zpřímá do očí, dá si ruce v bok a zasměje se.

„Proč se tváříš tak vyděšeně?“

Je pravda, že na tenhle výraz u ní není zvyklý. Naposledy se viděli včera večer, ale znají se léta. Bývalí spolužáci a kamarádi, kteří ztratili jeden druhého z dohledu a setkali se znovu až včera. Narazili na sebe v hotelovém výtahu. Jak se máš, páni, co tu děláš, jak je to dlouho, počkat, že by ten třídní sraz, no jistě, kde ses tu vzal, jsem tu na dovolené, sám, promiň, hloupá otázka, v pohodě, budu tu sám jen dva dny, pak se ke mně připojí kamarádi, aha, a ty, já jsem tu pracovně a tak dále. Mají pocit, že je stále o čem hovořit. Sejdou se v hotelové restauraci na večeři. V šest. Ona je tam na minutu přesně. On se zpozdí, ale omluvně ji ihned vyzve, ať si dá, na co má chuť, že dnes je to na něj. To se jí nezamlouvá, tak ho hrdě odmítne. Přes tento jediný zádrhel se ale hravě přenesou a stráví spolu hodinu, dvě, tři, čtyři, čtyři a půl. Personál už je očima vyhání, taky by si už rádi šli lehnout. Jim dvěma je to ale upřímně jedno, pijí, smějí se, oči jim jiskří. Těžko říct, jestli vínem. Na chodbě se ale plaše rozloučí.

A teď tu stojí proti sobě. Muž a žena. Žena a muž. Tak jak to bylo od počátku věků.

„Co má tohle znamenat?“

„Je trochu zbytečné se ptát.“

„Jak jsi se sem dostal?“

„Není třeba vědět. Záleží spíš na tom, jak odejdu odtud.“

„Rychle a hned.“

„Zaváhala jsi. Nechceš, abych odešel. Říkáš to jen proto, že si myslíš, že je to správné. Co je ale skutečně správné? To, co nám říká společnost, nebo to, co nám říká vlastní rozum a srdce?“

„Nebo tělo? Kolik z toho, co se rozhodneme udělat, je skutečně věcí srdce? Mám pocit, že dost často lidé spíš hledají vlastní uspokojení, než že by následovali hlas srdce.“

„Hodnotíš lidi moc příkře. Ale líbí se mi, že se mnou taky chceš hrát na filozofickou notičku.“

„Nemyslím si, že bych lidi hodnotila moc příkře. Člověk je přece v podstatě zvíře. Můžeš pokládat otázky o pravdě a společnosti, ale proto tu nejspíš nejsi.“

„A kde je zvíře v tobě? Schované pod nánosem konvence, nebo věříš, že jsi něco lepšího než obyčejní smrtelníci?“ O malý krok se k ní přiblíží.

„Já? Nevěřím, že jsem něco lepšího než ostatní. To spíš ty tu stojíš, jako bys byl obraz boží. Jako bych před tebou měla padnout na kolena a uctívat tě.“

„Takhle, že vypadám? To nebyl můj záměr. Věřím sice, že v člověku je i cosi božského. Ale před tebou tu teď stojím jako nejposlednější z posledních. Dávám sám sebe všanc. Zcela upřímně a otevřeně. To je pro mě podstata lásky a lidství, nebo minimálně mužství. Dát se úplně celý. Dát tomu druhému možnost tě zranit.“

Teď se k němu přiblíží ona a zkrří si ruce na prsou. „Podstata mužství, říkáš? Dát druhému možnost tě zranit? Není podstatou mužství spíš zraňovat po cestě k vlastnímu blahu? Neohlížet se nazpátek a sebestředně jít vpřed? Na trůn vlastního ega?“

„Mluvíš, jako bys nikdy nepotkala sobecké ženy.“

„Jistě, že jsem potkala i sobecké ženy. Ale ještě jsem neslyšela o žádné, co by se vloupala do cizího pokoje, shodila ze sebe hadry a čekala, že dostane to, co chce. Hned a bez okolků, a ještě na zlatém podnose.“

„Neberu to jako sobectví, pouze jako nabídku. Každý má možnost volby. Včera večer jsi byla jiná. Cítil jsem něco mezi námi. Nejsilněji, když se za tebou zavřely dveře.“

„Kouzlo okamžiku, možná.“

„Proč jsi tak chladná?“

„Protože je mi chladno.“

Ušklíbl se. „Ty jsi z nás ta oblečená, nemůže ti být chladno.“

Ona se neusmívá. „To je přesně typicky mužský přístup. Jen to, co cítíš ty, má nějakou váhu. Když to vnímám jinak než ty, je to automaticky lež.“

„Ženy často lžou mužům.“

„Ve většině případů je to ale proto, aby se ochránily.“

„Vím, že ne všichni z nás se chovají dobře. Jak ale chceš mezi námi rozlišovat, když se neodhodláš věřit?“

„Mluvíš, jako bys zastupoval celé mužské pokolení. Kdo se tě o to prosil?“

„Tak my teď vedeme válku? Proto jsem sem nepřišel. Proč se k tomu nepostavíš čelem? Nemůžeš se mužům do konce života vyhýbat. Když ne já, najde se někdo jiný, kdo tě bude chtít poznat. Dostat se ti pod kůži. Strávit s tebou život. I když jsi byla v minulosti zraněná, nemůžeš se schovávat do nekonečna.“

„Jak to můžeš vědět? Nikdy jsem o tom nemluvila.“

„Nemluvila, ale cítím, že máš z něčeho strach.“

„Možná to je dědičný strach. Co se od Evy předává na každou ženu, co se narodí. No-síme si to v sobě.“

„Nedokážeš si ani představit, jak strašně rád bych to změnil. Není žádné vy a my. Všichni jsme lidé. Každý z nás někdy trpěl, někdo víc, někdo míň. Věřím, že jediné skrz pochopení a vzájemnou důvěru můžeme uzdravit tenhle pokřivený svět. Byli jsme přece stvořeni, abychom stáli jeden druhému po boku, a ne proti sobě.“ Srdce mu buší až v krku. Podává jí ruku. Ona ucouvne. On se zas stáhne zpátky.

„Dobře, nechme to být. Dost už téhle debaty. Šla bys i po tomhle se mnou na večeři? Prosím. Nezakrývám, že jsem přišel pro něco víc. Ale opravdu tě chci poznat. Možná se dnes večer nikam neposuneme, těžko změním tvůj názor na muže za jeden večer.“ Zasměje se. „Ale já to s tebou nevzdám.“

Vypadá to, že se žena trochu zklidnila. Zvolna vydechne. „Fajn, navečeřet se asi můžeme.“

„Obleču se a vyrazíme.“ Přejde ke skříni a chce se natáhnout pro oblečení. Ona mu uhne a opře se o stěnu. Omylem přitom zhasne světla. Trhne sebou a začne zprudka dýchat.

„Věříš mi?“

Josef Nosál

Rozhlasová a televizní tvorba a scenáristika

SEVERSKÁ ZÁŘE

Na posteli v dokonale temném pokoji leží s dokořán otevřenýma očima nezletilý mladík. Bez hnutí civí do stropu a ruce má spojené na hrudníku jako nebožtík vystavený v rakvi. Kvůli svému přílišnému přemýšlení nedokáže chlapec už několik dní usnout dříve než v pět nebo v šest ráno, tedy těsně před zazvoněním budíku vítajícího další školní den. Kromě stovek a tisícovek myšlenek, které se z valné většiny týkají jí a zase jí, slyší v hlavě tentýž úryvek otravné písničky, který se už několik nocí nemá k odchodu. A samozřejmě, jistě, moc rád by dumal nad jinými věcmi, třeba nad tím, co všechno kvůli svému dvoření zanedbává, a dokonce se o to čas od času pokusí, ale od zanedbávání se dostane k tomu, jaký blbec vlastně je, a od blbce se docela plynule přesune zase k ní.

Chlapec zhluboka vydechne, tak, jak to dělají lidi, kteří něčeho mají plné zuby, a odpojí od sebe ruce, které bezvládně sklouznou podél těla na studenou peřinu. (Navzdory topení syčícímu pod okny tu panuje chlad.) Telefon připojený k nabíječce ukazuje dvě hodiny ráno. Super, pomyslí si chlapec, ještě tři hodiny beze spánku. Převalí se na bok, obrátí horký polštář na vychlazenou stranu a..., a? A zaslechne tlumeně křiklavý hlas vycházející z ulice.

Chlapec neváhá. Odhodí ze sebe peřinu, přeběhne k oknu, odhrne záclonu, zabalí se do deky, jež dříve bývala pončem, které se ale roztrhlo a on neměl to srdce ho vyhodit, a stiskne plastovou kliku. Během těch krátkých okamžiků, kdy ji otáčí do vodorovné polohy, zapřemýšlí, oč se jedná tentokrát. Určitě je to zase nějaký pobuda, co si na protější zastávce krátí dlouhou chvíli při čekání na autobus, to ano, ale o to tak úplně nešlo, důležitější bylo, jaký pobuda to bude, jaké kraviny bude provádět a co vše stihne před příjezdem autobusu podniknout.

Chlapec těsně před otevřením okna pocítí vzrušení, které se v něm rozběhne vždy, když takhle uprostřed noci zaslechne opilecké radovánky. Avšak ještě, než se nahne ven z okna, zašátrá po něčem ve tmě, po něčem, co dříve na psacím stole zaházeném sešity a talíři s (nadsazeně řečeno) hniječnými kousky nedojedeného jídla. Prsty se po chvíli tápání dotknou chladného kovu, zvednou jej a on skoro až dychtivě přilepí oči ke dvěma čočkám dalekohledu. Teprve nyní, když je připraven, otevře okno. *Zavrzaní pantů.* Do místnosti se přes unavené chlapcovy líce vžene studený vánek. Možná až příliš studený. Chlapec kolem očí ucítí několik bodnutí. Rychle sklopí dalekohled. Kov lemující přibližující čočky se ještě naštěstí nestihl přisát ke kůži, ale i tak se u obočí a kořene nosu zjevily rudé obloučky. Jistě, přes nadšení, které se v něm objevilo zejména proto, že na okamžik přesune myšlenky někam jinam, tak nějak zapomněl, jaká zima má celé město ve spárech.

Už uběhlo pár týdnů, co skončil podzim, a z nebe dosud nespadla jedna jediná sněhová vločka. Místo toho se zima rozhodla, že bude působit zdola, od země. Zažrala se do silnic, chodníků a fasád a čehokoliv se dotkla, to zbledlo a zšedlo, jako by z toho vypr-

chalo všechno teplo. Ze spár dlažebních kostek a asfaltu tak po nocích stoupá chladná pára, podobná té, která se vyvalí po otevření mrazáku. Stoupá a těsně před dosažením střech bytových domů, které se po obou stranách ulice táhnou od nevidím do nevidím, náhle změkne a beze zbytku se rozpustí. Zřejmě proto, aby ustoupila jinému kouři, o něco hutnějšímu. Z vysokých útlých komínů naoranžovělých střech se totiž noc co noc valí hutný zelený dým, který ve světle pouličních lamp hraje všemi odstíny. Tu mechová, tu smaragdová, jedlová, ejhle, tady se kouř pod vánkem trochu pokrouť a hned v něm lze spatřit olivovou nebo mátovou. A stejně jako chladná pára, co se kroutí z prasklin zimomřivé dlažby, i zelený kouř (nutno podotknout, že bez zápachu) se po chvíli stoupání a vlnění a kroucení nechává taktéž odváť vánkem. A kam? Do řídkých šedých oblaků, co nehnutě visí na černé obloze před sivým půlměsícem. Po tom všem chlapec zběžně přelétne očima a přemýšleje, že zelenkavé dýmy na nebi z divného důvodu připomínají polární záři, sklouzne pohledem o pět pater níže k zastávce.

Tam v rohu, pod stříškou vysušenou chladem, stojí s telefonem u ucha o něco málo starší mladík. Stále dokola krčí holá kolena, aby se udržel v teple, ale soudě dle zbytku jeho třepajícího se těla, tančící pohyby příliš nezabírají. Jak by také mohly, když má na sobě jen sportovní kraťasy a tenkou mikinu. Ano, skutečně jenom to. Ponožky, boty, bunda, to také schází. Což je vzhledem ke všudypřítomnému mrazu poněkud divné. O pobudu se ale nejedná, na to vypadá a jedná příliš rozumně. Chlapec v okně se jeho zjevu ale i tak uchechtne a zvědavě se rozhlédne po ulici, jestli někde náhodou nemá podobně ujetého společníka. Ne. Bledý chodník zeje prázdnotou, tichá silnice se leskne náledím a nesčetná okna vysokých bytových domů v sobě nesou akorát světlo okolních lamp. Nic víc. *Chvíle ticha.* Jak chlapec otevřel okno, bosý mladík ztichl a místo hulákání teď pokyvuje hlavou, poslouchaje hlas, jenž vystupuje zpoza telefonu a nezřetelně se potuluje vzduchem. Potom se mladík znovu rozhuláká, stejně vysokým otravným hlasem jako před chvílí, když do pokoje ještě neproudil ledový vánek. Chlapec poslepu navrátí dalekohled zpátky na psací stůl a natočí hlavu, aby podivína dole lépe slyšel, ale po prvních větách shledá, že by klidně mohl ležet v posteli a každé mladíkově slovo by slyšel stejně dobře jako teďka.

„Poslouchej, Sabino, ne, já vím, že chceš spát, já chci taky spát, ale teď prostě čekám na zastávce a děsně se trápím a nevím, co se životem a komu jinému zavolat, tak volám tobě, no, prostě si už nevím rady, nevím, já se snažím, dřu se jak mezek, aby všechno vyšlo, v životě jsem ještě o nic takhle neusiloval a stejně, stejně to nejde, Sabino,“ huláká chvějící se mladík do telefonu. V hlase se kromě výšek skýtá i upřímnost a zoufalost. „Cokoliv udělám, tak to stejně skončí na tom stejném místě. Ona prostě nechce, Sabino. Je nedobytná a já už fakt nevím, jak dál, nic, co udělám, ji neobměkčí, a to už jsem fakt zkusil všechno,“ zamáchá mladík rukama, aby podtrhl svá slova. Chlapci v okně zmizí pobavený úsměv ze rtů a současně se mu v útrokách rozlije dobře známý pocit úzkosti a, no, a zoufalosti – tedy úplně stejný pocit, v jakém se ještě před okamžikem svíjel na posteli.

„A ona se na mě přitom pořád usmívá a hrozně vděčným hlasem mi děkuje za všechno, co pro ni dělám a ví, proč to dělám, ale stejně se na mě akorát usměje, a nikdy,

nikdy víc neudělá, nikdy se mě nedotkne, dokud to neudělám já, tak ona je jak kámen prostě, a stejně se jí už moc nedotýkám, protože vím, že ona mi to neoplatí, a furt ji někam zvu, ale ona nechce, jenom když sám sebe pozvu k ní, tak to jí nevadí, a já nevím, Sabino,“ vydechne beznadějně mladík.

Chlapec v okně nasucho polkne. Jsou na tom úplně stejně. Opře se předloktím na vnější parapet obsypaný zledovatělými krůpějemi ranního jíní a nahne se ještě více z okna. Bosý mladík pozvedne jednu nohu a vylévaje si své srdce, začne zlehka poskakovat, aby utekl chladu dlažebních kostek.

„Prostě já k ní chodím snad každé den, a když ne každé den, tak obden, každé večer tam u ní jsem a nic. Nosím nám chlast, ona miluje huga, to je takový to prosecco a bezinkovej sirup a tak, no, tak já prostě každé den kupuju to prosecco a dělám jí ten drink a koukáme spolu na filmy a ležíme vedle sebe, ale prostě nic. A já vůl jí dolívám a nic. Jsem vůl, Sabino?

No jsem. A nejhorší je, že já po ní nic nechci. Já po ní nechci žádný sedmý z nebe. Já ji chci dělat prostě šťastnou a ona mi to nedovoluje prostě.“

Mezi slovy vymění poskakující nohu a znovu se rozhopsá. V oknech domů pableskuje světlo pouličních lamp, které vysoko ve vzduchu současně probodávají hutný zelený kouř. Proudí a valí se z protáhlých komínů stejně neúnavně, jako proudí dým z vývěrů obrovské továrny. A pak na obloze vytváří nestálé obrazy prozářené žlutými nočními paprsky. Skutečně to ve svých barvách a těkavosti připomíná polární záři. Jen tomu ještě chybí fialová.

„Já jí říkám, hele, podívej se, já ti ji moc rád vylížu, a myslím to vážně, ježíš, já bych jí to prostě udělal a nechtěl bych nic na oplátku, nechci po ní, aby mi ho vykourila, já po ničem takovým netoužím, já jí to chci prostě udělat pro ni, chci ji dělat šťastnou a ona je prostě zatvrzelá a všechno. A každé ten večer pak ona usne s nedopitou sklenkou v ruce, a já to prosecco nepiju, jo, a prostě ho pak vždycky musím vylít a šťve mě to, že to kupuju a ona to ani nevypije, ale já se jako nezlobím na ni, že to nevypije, ale na sebe, že to furt nosím a vždycky to dopadne takhle,“ zazoufá si mladík a hlas se mu při posledních slovech nezřetelně nalomí. Lítostí, pochopitelně.

Chlapec v okně po celou dobu smutně pokyvuje hlavou. Každé slovo bosého maníka dokonale vystihuje i jeho život. On to má s tou svou stejně. Tedy, nepijí huga a netráví u sebe noci a ani se spolu nekoukají na filmy, ale nějak podobně, nějak podobně to je.

Aniž by mladík přestal pořvát do telefonu, vyskočí na dřevěnou lavičku, které si zřejmě všiml až teď. Na okamžik se k řezavému hlasu připojí i krátké zavržení šroubů, jež samou zimou stihly ztuhnout. A potom už zase jen to hulákání.

„Jo a ona, jak se jí blíží zápočty a zkoušky, tak se musí učit, a já jí chci být oporou, že, a ukázat jí, že mi nejde o sex, vždyť já ani nestojím o to, aby mi ho vykourila za to, že bych jí třeba vylízal, a ty víš, že bych jí to udělal hrozně moc rád, takže jí třeba

venčím psa, chápeš to, Sabino? Já jí chodím venčit, aby se ona mohla učit. A já už jsem zoufalej. Brzo se mám stěhovat, tak jsem jí to nabídl, jakože se spolu sestěhuju, ale ona nechce, a když se to z ní snažím vypáčit, proč jako nechce, tak vždycky řekne prostě proto, a mě to úplně ničí. A když nejsem s ní, tak nemám co dělat prostě, myslím na ni a snažím se najít nějakou cestu, aby to fungovalo pro nás oba a abych se aspoň nějak zabavil, jo, tak jeden den peru tři čtvrtě prádla a druhý den třetinu, abych to měl jako na dvakrát, jo, vidíš, já prostě nejsem žádný blb neschopnej života. Ale ona nechce a já nevím, co s tím. Hledám nějaký inovace, no a vidíš, mohl jsem být doma v teple a místo toho teď stojím v kratasech na zastávce a mrznu tady a ani nevím, kdy mi to jede,“ zahaleká mladík, až mu na konci věty stoupne hlas do politováníhodné výšky. „Vteřinku, Sabino, jen se mrknu,“ oznámí o něco tišeji, sklopí ruku, seskočí z lavičky, bosé šlapky plesknou o chodník a vyběhnou k jízdniému řádu visícímu na dopravní značce. Jedno z protějších oken se rozsvítí žlutí a po chvíli zase ztmavne. A zatímco mladík zkoumá lesklou tabulku, ulicí se nerozléhá jediný zvuk. Ani jindy běžné svištění vánku, co teď zesela cupuje chladnou páru i zelený polární dým. Zpoza nedalekého keře, jehož tmavé lístky směrem ke svému okraji více a více blednou, vyběhne kočka s purpurovou srstí. Oba dva mladíci si zvířete nevšimnou. Jeden je příliš zahloubaný do sebe samého, do myšlenek, od nichž chtěl utéct, a druhého zase zaneprázdnjuje jízdni řád. Kočka rychle přiběhne k rezatému příčnému okapu jednoho z domů, zdatně po něm vyšplhá až na střechu a jedním skokem vletí do komína utopeného v nazelenalém oparu.

Komín na okamžik zabafá a pak se plnou vervou znovu pustí do vyfukování. Krásné, docela krásné kresby na noční klenbě.

Mladík se vrátí zpátky na lavičku a spustí zase o tom stejném.

Lízání, ona, huga, čokl, její zatvrzelost, Sabino, já jsem ale blbec, ona, nechce ani pusu, sedmé z nebe, nevím, co dál, nedobytnost, večery, vylévání prosecca, žádný sex, jen láska, jaké to neštěstí. Chlapec v okně poslouchá a cítí, jak mu každým nádechem těžkne hrud'. Do stehů ho tlačí žebra studeného topení. Rty se při zmínce o neštěstí usmějí, ale, ale posmutněle. V dálce se objeví dvě světla hučícího autobusu. Do ulice se konečně vetřel jiný zvuk než mladíkovy skřehotání.

„Co bys mi poradila ty, Sabino? Zkus mi poradit, prosím, protože já vlastně nevím, jestli chci v takovéhle situaci vůbec žít,“ zvolá bosý mladík. Chlapec v okně zase pro jednou natočí hlavu. Musí slyšet, co má Sabina na srdci. Jestliže předtím její hlas zněl nezřetelně, tak teď se s blížícím autobusovým vrčením bezchybně vytrácí ještě předtím, než vůbec stihne vyklouznout do zimního vánku. Chlapec v okně marně napíná uši, ale slyší jen mladíkovy opakované souhlasné *mhm*. Prvně mručení působí rozpačitě, ale čím více toho Sabina řekne, tím nadšeněji hrdelní zvuky zní.

„*Mhm...*, ..., ..., *mhm...*, ..., *mhm*, ..., *mhm*, *mhm*, *mhm*, *mhm*, ..., *mhm*, *mhm*. Jasně! Jasně! Jo! To zní dobře, to zní fakt dobře, Sabino! Díky moc! Že mě to nenapadlo, sakra! Díky! Hned za ní pojedou a řeknu jí to. To by mohlo vyjít! Díky! Myslím, že mi jede

zrovna bus, tak, tak ti pak hned zavolám, jak to dopadlo, jo? Čau a dík!“ zařičí mladík. Vrazí telefon do kapsy, opět seskočí z lavičky, vyleze ze závětrí promrzlé zastávky, zamává na blížící se autobus přeplněný opilci a dříve, než se chlapec v okně stihne vzpamatovat, je mladík ten tam. Místo něj se teď po zastávce potácí jakýsi ožrala, který netuší, co je nahoře a co dole. Chlapec opřený o parapet po něm nezaujatě přelétne zrakem a zadívá se na oblohu, kde se svědomitě stále kroutí falešná polární záře. Spíše než na ni ale hledí jeho lesklé, zamžené oči skrze ni, a dále, ke tmavým obláčkům zakrývajícím měsíc, přes ně, přes nažloutlý srpek, jeho smutné krátery a dále, úplně do ztracena, a zaslzené bělmo a duhovky si přejí, si přejí plakat a zas jen plakat.

Na černé obloze se mezi zelenými chomáčky kouře objeví nafialovělé flíčky. Díky světlu lamp se roztomile třpytí. Škoda, jaká škoda!, že právě teď na různobarevný nebeský úkaz nikdo nehledí.

A přitom se dým, nejistě tancující po noční báni, nikdy nepodobal severské záři více, než jako se mu podobá nyní.

Martin Modrý

Činoherní režie

ŠEST TEORIÍ

Dobrý den,

vítejte v mém uměleckém médiu. Připoutejte se a připravte se na jízdu, rovnou do pekla. Pojdme si povídat o ztrátě ideálů, o skutečné bolestivé ztrátě ideálů, psi utržení ze řetězu a kočky brečící v prázdné dvojposteli, a když nad tím přemýšlím znovu a znovu a znovu a znovu, budu asi pesimista. Pojdme si povídat o umělecké promiskuitě, chtěl bych méně oblohy a víc měsíce. Pojdme se zamyslet nad tím, jestli něco z toho, co jsme za svůj život udělali, stálo skutečně za to. Chtěl bych méně hranolek a méně oblohy, ostatně - **Teorie: Jsme ztroskotanci.** Tisíc let společné masturbace a plácání se po ramenech, abychom se všichni sešli u nás doma a zazpívali si tu naši. O tom, že je láska k ničemu, ne že by byla, ale užívám si ta chápavá kývnutí hlavou, rána v posteli a déšť za okny mého počítačového světa. **Teorie: Umění je jen obskurní rozmnožovací rituál.** Můžu ti ukázat svůj ocas? Můžu ti ukázat kus své srdceryvné prózy? Mami, dívej, nakreslil jsem obrázek. Pojdme si zaplakat nad ztrátou naší nevinosti, ale abych pravdu řekl, už nějakou dobu nejsme děti, a ještě nějakou dobu nebudeme dospělí, což z nás dělá, co přesně? Chtěl bych méně pravítek a více metronomů, protože čas je rovná čára a země je kulatá. Tati, dívej, napsal jsem román. A budeš první a poslední, kdo si ho přečte. Já? Ne, děkuji, já ho nečetl, chtěl bych více perlivé vody a méně režisérů, ostatně rád si zatančím na prázdném parketu. **Teorie: Pravda či pravdivost je shoda tvrzení se skutečností.** Chtěl bych více prázdnoty v hlavě a méně prázdnoty v lednici, protože každý koncept, každá skutečnost má svůj protiklad. Nepřítomnost pravdy je lež. Nepřítomnost lži je - Zelená marka. Dvě kostky ledu. A ještě bych si objednal dva balíčky něčeho, v čem není ani špetka pravdy. Mám intoleranci. Křupky, může být, a ještě - **Teorie: Někde jsme něco zapomněli.** Jenomže teď si za boha nemůžeme vzpomenout co, možná to byly klíče od auta, možná letenky, možná to byla naše destinace. Když máte kocovinu, vypijete toho dvakrát tolik, když si zacpete uši, neslyšíte vlastní křik, dva havrani, co nikdy úplně nepřistanou, jen krouží a krouží a nalhávají si, že nebe je země a země je. - Jednou z večera jsem šel domů, bylo to spíš z rána, a okradli mě, myslím, že taky někde něco zapomněli a já někde v průběhu věty zapomněl, jestli mi na tom vůbec záleží. A tak jim říkám: **Teorie: Nikomu, vám ani mě, na tom nezáleží,** a to není obvinění, spíš řekněme pilulka, která se těžko polyká, chcete-li vůbec něco polykat, ostatně na světě jsou dva typy lidí, jedni polykají, druzí nepolykají, a všechno, co vnímáme jako rozdíl, je zároveň silným propojením. Poprosím pána Boha, aby se dostavil. **Teorie: Když nikdy nedáte žádnou kočku do žádné krabice,** všechny reality se opět stávají jednou. Jsme ztroskotanci, ale je to to nejlepší, co se nám kdy stalo. Umění je jen obskurní rozmnožovací rituál, ale to mu neubírá na hodnotě. Pravda či pravdivost je shoda tvrzení se skutečností, ale co je lidské, je chybné. Někde jsme něco zapomněli, možná to byla teze, možná to bylo téma. Když nikdy nedáte žádnou kočku do žádné krabice..., vlezte si tam sama.

Bára Viceníková

Divadelní dramaturgie

MINIMALISTICKÝ ŽIVOT

- 1: Zdravím tě. Je pozdě. Už je zase příliš pozdě. Příliš? Vždyť to tak chceš, je to tvoje vědomá volba. Vědomá? Víím, co dělám, nebo je to nějaká...
- 2: Zdravím tě. Jsem tvůj odraz. Máš nějaké plány? Ne? Chop se tý kytary a zahraj mi písničku.
- 2: O šest hodin později.
- 1: Už mě to nebaví. Co dál? Zavolám. Jednomu. Člověku. Váš kredit bude brzy vyčerpán. Ne.be.re mi to. Nechápe nic.
- 2: Je půlnoc.
- 1: Chopím se tý kytary a zahraju si písničku.
- 2: Si?
- 1: Ti.
- 1: Zahraju ti písničku o...
- 2: Radši nic nehraj, vykotláš v sobě moc široký tunel, který pak nebudeš mít čím zaplnit.
- 2: Tři hodiny ráno.
- 1: Jsem v jednom stavu, který se mi opakovaně vrací. Nespavost.
- 2: Tak už se na mě nedívej, vždyť víš, co uvidíš.
- 1: V tom tunelu je tma.
- 3: Kape z tebe každodennost.
- 1: Odejdi, chci být o samotě.
- 1: Smrtelně se bojím, je jako temný tunel, který vykotláš, ale už ho nemáš čím zaplnit.
- 2: Je ráno. Je ráno.
- 1: Není to To světlo?
- 2: Je ráno.

1: Musím jít. Nechci. Vlastně chci. Chci chtít. Chci přemýšlet. Chci přemýšlet.

1: Je to tak konečné, že se musím opakovat. Žeru svůj vlastní ocas.

1: Krev, rozlévá se mezi zuby... LEPKAVÁ. Musím jít ven.

2: Tři hodiny odpoledne.

1: Jdu spát. Zastavily se mi myšlenky, protože vím, že nesmím. Potom to jde. Jde to úplně samo. Jen když nesmím. V hlavě mi hraje písnička, ale nic jiného neslyším. Vrchí lednice, ale to je z venku.

1: Spím dlouho, nechci, ale musím.

Salón původní tvorby 2021

2: Tři hodiny. Hodina. Hodina. Osm hodin večer.

1: Ještě chvíli.

2: Deset hodin večer.

1: Volám. Jednomu. Člověku. Ne.be.re mi to.

1: Nebudu hrát, je pozdě. Struny skřípou, vržou a drnčí jako rozsypané nádobí.

2: Budeš ještě...? Budeš ještě...?

1: Nechci. Uvnitř se to roztéká, není tam nic kromě kaše.

2: Zasychá. Mrazák, tam to zasychá.

1: Nádech a výdech velkého střeva. Dneska už nebudu.

1: Ne....be....re....to.

NESNESITELNÁ TÍHA BYTÍ

I.

dvě postavy

A: Přemýšlím...

B: čeká až dokončí myšlenku

A: Představ si, dnes jsem se zamyslel nad smrtí.

B: Teprve dneska?

A: Nerozumíš mi.

B: Tak nedělej tajemného. Dnes jsem přemýšlel o smrti... to zní dost obřadně.

A: Seděl jsem na zápraží a viděl brouka. Tak divně sebou škubal. Byl nemocný.

B: Asi na něj někdo šlápnul.

A: Asi.

chvíle ticha

A: A nebyl nemocný?

B: Záleží na tom?

přichází C

C: Hele kluci, přestaňte tady vysedávat a pojd'te se radši projít.

B: Když von je nějakej zamyšlenej.

C: To je dneska každej.

A: Ten brouk byl určitě nemocný.

C: Co to plácáš?

B: Radši se ho neptej.

vstane

A: Sledoval jsem brouka. Byl pochroumaný, takhle sebou škubal. Myslím, že byl nemocný.

C: A?

A: Začal jsem přemýšlet o smrti.

C: Brouci nemaj nemoce.

A: Asi ne.

pauza

C: Jste nějaký skleslý, já bych se šel projít, bejt váma.

B: Já bych šel.

A: Kam chcete chodit? Způsobíte další smrt.

C: *výsměšně* A bakterie? Co bakterie?

A: Právě.

B: Nech toho, bude to s ním ještě horší.

C: Hele, tak budeme dávat pozor na broučky.

A: *vyděšeně* A bakterie? Co bakterie?

B: Já ti to říkal.

C: Hele to byla jenom sranda. Nemusíš hned bejt takovej -

pauza

A: Když nemohou být nemocní-

B: -občas na nějakýho šlápněš, to je život.

A: To je smrt.

C: Ty seš dneska nějaký - *pauza* Pojd' se radši proběhnout, dáme si závod, co ty na to?

A: Nechci.

C: Tak pojd' aspoň ty.

B: Šel bych.

C: Tak pojd'.

B: Jdu. *pořád sedí*

A: Vražda.

C: Ty nemáš dneska svůj den co?

B: Můžeš jít sám, jen si běž, my počkáme.

C: K čemu bych běhal sám?

A: Sobecká potřeba.

C: Víte co, já jsem vás chtěl jenom zabavit, ať tady furt nesedíte jak... ale teď radši jdu.

B: Jen běž.

C odejde

B: Běhat jak...

podívá se na A

B: Hej, co se tak divně koukáš? Slyšíš mě? Řekni něco.

A neodpovídá

B: Co to děláš? Hele, to není vtipný. Hej, zvedej se, co to děláš? Hned toho nech!

A padá k zemi, B dále panikaří

II.

C: To by mě nikdy nenapadlo... Víš, on byl trochu jinej, ale to přece nic neznamená. Když mluvíš o smrti, tak to přece neznamená...

B: Kdybys nešel běhat...

C: Co? Co tím chceš říct? Umřel by stejně. To se stává. Lidé umírají.

B: Ale ne hned. Ne takhle.

C: To přece nemůžeš vědět. Víš vůbec, na co umřel?

B: Udusil se.

C: To ti řekl kdo? To je přece blbost, aby se člověk jen tak udusil.

B: A co když se neudusil jen tak?

C: Chceš říct, že to někdo zavinil? Počkej, řekl to, řekl vražda. Předtím, než jsem šel běhat, řekl vražda.

B: To že řekl?

C: Ty si to nepamatuješ?

B: Právě teď bych mohl přísahat, že to přesně tak bylo. A to je právě ten problém.

C: To není problém, to je přece -

B: Lež.

C: Cože?

B: Podívej, já opravdu nevím. Jak o tom mluvíš, tak mám pocit, že se to opravdu stalo, ale co když jsi mi do hlavy jenom vsadil umělou vzpomínku?

C: Takže když ti řeknu, že jsi měl dneska k obědu brouka hovnivála, tak mi to uvěříš?

B: *vyděšeně* Ne, takhle to nefunguje.

C: S tebou je to těžký. Myslíš, že byl nemocný?

B: Nevím, záleží na tom?

C: Pak by to nemohla být vražda.

B: I nemocného můžeš zabít.

C: Zabít ano, ale zavraždit? Však už to má stejně spočítaný.

B: Každý člověk je nemocný.

C: Nesouhlasím, já jsem zdravý. Běhal jsem...

B: Umíráme každou vteřinou... vraždíme každou vteřinou. To není nemoc?

C: Je to prokletí. Ne, myslím tím, že... Jen jsem to někde slyšel. Tak mě to napadlo, nic víc.

B: Nic víc.

C: Takže to byla vražda?

B: Sebevražda.

III.

C: Díval jsem se dnes na brouka.

B: Já vím.

C: Jak to víš?

B: Díváme se na něj právě teď.

C: Bojím se pohnout. Jsem nemocný.

B: Já se bojím nadechnout.

C: Bakterie.

B: Bakterie.

B padne stejným způsobem jako A

C: Hej, co to děláš? To není vtipný. Pohni se, nech toho, slyšíš?

B leží, C panikaří

IV.

C: Byla to sebevražda. Podle všeho to byla sebevražda. Já to vím, protože... viděl jsem brouka, ležel na zádech. Strčil jsem do něj nohou, chtěl jsem ho obrátit. Místo toho jsem ho zabil. Bojím se pohnout. Bakterie. Všude ve vzduchu. Mravenec na každém milimetru chodníku. Všude je smrt a my jsme vrazi. Bojím se nadechnout.

C padne jako A, B.

KONEC

SLONÍ MUŽ

1.

MerrickDuše: *pauza* Snažím se chodit po ulici a tvářit se, že jsem úplně normální. Víte, jako že mám cíl. Jdu za cílem. Ale oni mě sledují. Víte, co si říkají? Jak divně jde, moc rychle... nebo moc pomalu... Cítím se jako herec na jevišti, na kterého právě namířili ožehavé světlo reflektorů a on neví, co s rukama. Já to vím a oni to vidí. Ale všichni předstíráme, že jsme slepí, žijeme v iluzi.

2.

Merrick/MerrickDuše: Dobrý den, pane doktore.

3.

TrevesLékař: A proč si myslíš, že to tak je?

MerrickDuše: Mám... velmi intenzivní pocit, že jsem předurčený k neštěstí.

TrevesLékař: Ale prosím tě, to je jen ve tvé hlavě.

MerrickDuše: Já vím, proto jsem tady.

TrevesLékař: Ale my neděláme zázraky na počkání.

MerrickDuše: Já nečekám, že uděláte zázrak... já chci jen vědět, co mi je... a pracovat s tím. Chci diagnózu...

TrevesLékař: Vidíš, tak to jsi první, kdo chce diagnózu!

překlenutí

Merrick: Příště už nepřijdu.

Treves: Prosím? Říkal jsi něco? Nevadí. Takhle už jsi se narodil? *Gestikuluje* Stačí jen kývnout. Nahoru. Dolů. Doleva. Doprava. Ne? Tak ne.

Merrick: Nepřijdu.

Treves: Ten Norman, u kterého pracuješ, mi říkal, že tvoji matku vyděsil slon a ty ses narodil z jejího leknutí. Což je samozřejmě nesmysl. Možná je to genetika, vrozená vada po rodičích, kdo ví...

4.

Merrick/Duše: Dobrý den, pane doktore.

5.

Treves/Lékař: Oni to myslí dobře.

Merrick/Duše: Ale to mi nepomůže.

6.

Treves: Dobrý den, pane doktore.

7.

Treves: Je to opravdu zvláštní úkaz. Myslel jsem, že je imbecil, ale ne, je docela normální. Tedy jeho nezkušenost s okolním světem v něm probouzí až dětský údiv nad každým nesmyslem, ale to je jen malá výchylka.

Treves/Lékař: To rád slyším.

Treves: To mě to příliš nepotěšilo. Kdyby byl postižený i mentálně, aspoň by si neuvědomoval všechny ty ústrky, kterých se na něm společnost dopustila... a dopouští.

Merrick/Duše: Včetně vás.

Treves: Mě? Já jsem lékař. Pomáhám lidem. Spravuji a opravuji je. Vylepšuji je. Ukažte mi člověka, který by rád zemřel na tyfus. Ne, nic mi nevyčítejte.

8.

Merrick/Duše: Lidé to ze mě cítili, už když jsem byl malý. Něco jako infekční aura. Odtážitost. S tím přirozeně souvisela odtážitost. Po čase to pochopíte, zvyknete si... a raději už se odtahujete jako první. Přijmete svoje místo. Místo! Ano, přesně tak to je. Snažte se být neviditelný. Zmenšit se. Nezabírat tolik prostoru. Vaše póry jsou nakažlivé. Nechcete se vystavovat těm pohledům, které jemně ukazují „místo!“.

Treves/Lékař: Ty vážně věříš, že máš infekci?

Merrick/Duše: Ano. Ale ne fyzicky. Je to spíš... ustálený stav mysli.

9.

Treves: Říkal jsem ti přeci, že odtud nebudeš vycházet. Můžeš večer do zahrady, to je v pořádku, ale ... večer.

10.

Treves: Představte si krysu, která je předurčena k smrti v laboratoři. Vy ji z nějakého důvodu vezmete k sobě a zařídíte jí domov, o kterém se jí ani nesnilo. Ale je v kleci. Měl byste ji pustit ven? Laboratorní krysy nejsou odolné vůči venkovním bakteriím, nepřežila by. Držíte ji v zajetí a musí žít podle vašich pravidel... její svět se zmenšil na metr čtvereční a snažíte se ji přesvědčit o tom, že je šťastná, když jí občas hodíte piškot.

TrevesLékař/Treves: A je šťastná?

Merrick: Každý den je tím nejšťastnějším dnem mého života.

MerrickDuše: Člověk si přirozeně vytváří iluze. Nejčastěji sám o sobě *trapný smích*.

11.

Merrick: Ať už sem ti lidé nechodí, Fredericku.

Treves: Jsou to tví dobrodinci, Johne.

Merrick: Říkal jsi, že už se nikomu za peníze ukazovat nebudu.

Treves: Jsou to tví přátelé.

Merrick: Jsou?

Treves: Proč máš neustále potřebu všechno zpochybňovat? Nemůžeš brát věci tak, jak jsou? Nemůžeš být na chvíli spokojený s tím, co máš?

Merrick: Omlouvám se, tak jsem to nemyslel. Jsem nesmírně vděčný za všechno, co mám. Já jen tak přemýšlel...

Treves: Tak nepřemýšlej.

Merrick: Nebudu přemýšlet, dobře. ... Fredericku?

Treves: Ano?

Merrick: Je to těžké.

Treves: Co je těžké?

12.

MerrickDuše: Vytvořil jste si představu o mně... abyste mě mohl přijmout. Přetvořil jste mě, abych byl přijatelný... k přijetí. Snažíte se mě přesvědčit, že mám hodnotu... ale proč, proč podporujete tenhle konstrukt? Konstrukt normální společnosti, která určuje normy normalnosti. Přesvědčujete mě o lži. Ve vašich očích je to lež. Řekněte mi, že jsem blázen, že jsem obluda. Od samého počátku mě máte za primitivní zvířátko. Ale to je obecně neakceptovatelné, proto si mě musíte poupravit, že ano?

13.

Merrick: Fredericku, děje se něco?

Treves: Co by se mělo dít?

Merrick: Jsi poslední dobou nějak... špatně naladěný.

Treves: To se ti zdá.

Merrick: Je to kvůli mně?

Treves: Kvůli tobě? Proč kvůli tobě? Všechno není jen kvůli tobě. Lidé mívají problémy. Různé problémy.

Merrick: Jaké máš problémy?

Treves: Neřekl jsem, že mám problémy.

Merrick: Dobře.

Treves: Dobře.

Merrick: Fredericku?

Treves: Ano, John?

Merrick: Já mám také problémy.

Treves: Ano, každý má problémy.

Merrick: Můžeš mi to říct.

Treves: Co ti mám říct?

Merrick: Jaké máš problémy.

Treves: Ale já jsem neřekl, že nějaké mám.

Merrick: Každý má problémy. To jsi řekl.

14.

Treves: Dobrý den, pane doktore.

15.

TrevesLékař: Víš, každý z nás má pochybnosti.

Treves: Ano, ale tohle začíná být patologické.

16.

Treves: Jsi člověk a musíš mít svou vlastní hrdost, rozumíš?

Merrick: Jsem člověk a musím mít svou vlastní hrdost. Dobře.

Treves: Ne, tak jsem to nemyslel, chytáš mě za slova. Dělá to zase... to děláš naschvál, vid'?

Merrick: Dělam jen to, co si přeješ, abych dělal.

Treves: Nesmíš mě pořád chytat za slova.

Merrick: Dobře.

Treves: Dobře! John, ty to nevidíš, jak je to absurdní?

Merrick: Jsem nesmírně vděčný, ale rozumím, že to nikdy nebude dost, abych splatil všechno dobré, co mi zde bylo dáno.

17.

Treves: Kde jsou tvoje věci?

18.

Treves: Byla to nehoda.

A.N.

INSTANTNÍ NÁLADA

Pseudodetail v holobytě,
holoeфекt v pseudosvětě,
dehonestace etiky a poetiky,
rétoriky devaluace.

Mobilů bezprizorní mobilita
děsí, běsí, řeší a šeří,
zával elektrošoků,
závan abnormality.

Vnímejme pocity,
i ty!

KARAS

ON: Šli jsme takovou dlouhou chodbou, byla vykachličkováná. Zvláštní pocit, myslel jsem si, že jsem na to připravenej, ale jak může na tohle bejt někdo připravenej...? Ostatní se vrhli k rakvi, byla odkrytá. Byl oblečený do kvádru s šíleně nevkusnou fialovou kravatou. Tváře měl tak nepřírozeně nalíčený, červeně, a na víčkách byly zlatý třpytky. Od pasu dolů bylo tělo zakrytý bílou látkou lemovanou krajkou, ruce byly sepjatý na látce, úplně zežloutlý, byly na nich posmrtný skvrny. *(Pauza)* Jen jsem tam tak němě stál, nevzlykal, nelíbal ho na čelo, jen stál a pozoroval. Bylo to nekonečný, ale celý to mohlo trvat tak tři minuty. Tak upřeně jsem sledoval, že už ten obraz možná nikdy nedostanu z hlavy, vždycky tam někde bude. Špatně se na to zapomíná. Bylo to nepříjemný, ale ne v ten moment, ale až... potom. Po celým pohřbu, pár dní, jsem to prostě nemoh vyhnat z hlavy. Neustále jsem se uklidňoval, že to byla jen mrtvola, že o nic nejde, jen taková tělesná schránka bez života. Strašně na to chci zapomenout, ale...

ONA: Proč?

ON: Nevim, asi to bylo... nezvyklý...?

ONA: Brečel jste?

ON: Ne. Ale vlastně mě to ani nepřekvapilo.

ONA: Vážně? Ani na chvíli Vám to celé nebylo líto? Nebyli jste si blízcí?

ON: Ne. Teda jako trochu jsem očekával, že nějakou tu slzu uroním. Takže asi jsem tak nějak překvapil sám sebe. Nic nepřišlo. Skoro sem si připadal až tak jako nepatřičně... Nebrečet na pohřbu? *(Pohrdavě)* Není to náhodou nezdrovčilý...? *(Pauza, trochu vztekle)* Ale sakra tady přece nejde o to, jestli jsem brečel, nebo ne nebo co! To s tím přece nesouvisí! Jde o to, že nevím, jak se tý myšlenky mám zbavit. Proč se jí nemůžu zbavit!!!

ONA: *(Klidným hlasem)* Popište mi, jak jste se cítil, když jste tam stál.

ON: Já nevím, prázdně. Na nic sem nemyslel. *(Pauza)* Někdy na nic nemyslim, a o to víc si zapamatovávám to, co vidím, jako v hlavě. Možná je chyba v tom, že když mám v sobě mít plno myšlenek, tak je nemám, a když mám mít prázdnou hlavu, tak zase nemůžu přestat myslet! Chápete?

ONA: Myslím, že ano. Odborně se tomu říká ruminace. Utkvělé myšlenky, kterých se pacient nemůže zbavit...

ON: Jasně, ale proč?

ONA: Z odborného hlediska za to může nevyrovnaný psychický stav, nedostatek psy-

chohygieny, laicky řečeno zkrátka to, že sám se sebou nemůže pacient vydržet. Ale nebojte, vše se dá celkem jednoduše řešit medikací.

ON: (*Nechápavě*) Jakože nějaká chemie utiší ten obraz ve mně? Že sám se sebou vydržím líp, že budu sám pro sebe snesitelnější, až budu pod vlivem nějakých prášků?

ONA: Je to skutečně běžná praxe, řeší to prvotní psychickou labilitu. Samozřejmě budeme medikaci doplňovat našimi pravidelnými sezeními a postupně dávky léků snižovat.

ON: (*Rozrušeně*) Dobrý, ale proč ty myšlenky přicházejí? Teda proč přichází jen ta jedna? Je to jak nějaká nechtěná výplň každého mého dne!

ONA: Uklidněte se, budeme se snažit na to přijít. Stalo se vám už někdy něco podobného?

ON: Ne... Ne, myslím, že ne. (*Pauza*) Teda možná jednou. Když jsme ve škole pitvali rybu. Nemoh jsem pak celej den jíst, taky jsem se toho nemoh zbavit. Doted' si na to vzpomínám, na toho mrtvého karase. Byl oranžovej. Ležel vykuchanej na podložce vedle takovýho malýho skalpelu.

ONA: Dobře. Nemyslíte, že oba dva ty zážitky mají něco společného? Figurují v nich mrtvolý. Mrtvá ryba, mrtvý člověk... Jak vnímáte smrt?

ON: V pohodě. Je to přece normální. Každý jednou umře, je to konec jedné etapy tady. Smrt je v pohodě...

ONA: Hmm. A přesto vás myšlenky spojené se smrtí tak rozrušují.

ON: Ale mě nerozrušují myšlenky spojený se smrtí. Jen ty nezvyklý vjemy! Jako jak často vidíte mrtvého karase a člověka v rakvi!?

ONA: (*Zamyslí se*) Jak často jste šťastný? Mohl byste mi popsat chvíli, kdy jste byl naposledy opravdu šťastný...? Kdy to bylo?

ON: (*Pauza*) No... jsem celkem šťastnej. Mám kde spát, co jíst, mám rodinu... Vlastně jsem celkem šťastnej pořád.

ONA: Ne, vy my nerozumíte. Kdy jste měl pocit, že jste šťastný jako nikdy předtím. Moment, kdy jste si řekl, že máte všechno, co jste kdy chtěl, nic Vám nechybí. Moment, kdy jste si řekl, že kdybyste teď umíral, tak to nevádí, protože umíráte v té nejšťastnější chvíli vašeho života.

ON: (*Dívá se jí do očí, dlouhá pauza*)

Vojtěch Balcar

Divadelní dramaturgie

FORTUNE TELLING ONLINE

(Teams hovor, věštec sedí u sebe v koupelně, za sebe si pověsil nějaký špatně vytištěný mystický obrázek, aby se neřeklo, zpoza dveří je slyšet vysávání, které občas ustane, ozývá se tahání vysavače a nadávání na manžela, že nic nedělá a doma oddře všechno jenom jeho paní. Připojuje se zákazník. Vypadá to, že je někde ve skříni)

Věštec: Vítejte v mystickém Alvinově doupěti, kde nic není nemožné... Co pro vás můžu udělat?

Zákazník: *(Tiše)* Dobrý večer.

Věštec: Dobrý večer, poutníče do světa tajemna! Jak ti může tento služebník pravdy pomoci?

Zákazník: *(Tiše)* Cože?

Věštec: Cože?

Zákazník: *(Tiše)* Co jste to říkal?

Věštec: Můžete mluvit víc nahlas?

Zákazník: *(Tiše)* Však já mluvím nahlas...

Věštec: Nemáte vypnutý mikrofon?

Zákazník: *(Tiše)* Cože? Jo, to bude asi tím. *(Vypne si mikrofon)*

Věštec: Vidíte! To jsou mé věštecké dovednosti v praxi! Takže... Co vás trápí? *(Zákazník se snaží mluvit, není ho ale slyšet. Líčí tragédie svého života, není ho slyšet, pomalu začíná brečet)* Já se omlouvám, že ruším, ale neslyším vás...

Zákazník: *(Je pořád ztlumený, ale evidentně se snaží mluvit víc a víc nahlas. Omylem zavadí o tlačítko mikrofону a je slyšet, jak křičí)* ...slíte vážně! Já se snažím, aby o tom nikdo nevěděl! Jste spokojen? Stačí vám to takhle!

Věštec: No tak se uklidněte. Konečně se slyšíme... *(Začne míchat karty na Uno)* Na co se chcete zeptat Alvina a jeho spirituálních karet?

Zákazník: *(Uklidní se)* Takže. Chtěl jsem se... *(Všimne si, že míchá Uno, na chvíli se zarazí, pak ale zase pokračuje)* Chtěl jsem se zeptat na manželství. Víte, moc nám

to s ženou poslední měsíce neklape. Oba jsme pořád doma, ta karanténa. Navíc ona pořád říká, že jen utrácím za blbosti.

Věštec: To si nemyslím, ale naprosto vás chápu.

Zákazník: Ale poznal jsem jednu slečnu...

Věštec: Někde v baru?

Zákazník: Ne, to už bylo za pandemie. Bylo to v práci. Okamžitě jsem se zamiloval do její ikonky. Tak jsem se chtěl zeptat, jestli mám opustit ženu.

Věštec: Tak se na to podívejme. *(Vytáhne kartu Stojíš)* Stojíš. Tak to nepůjde. Karty to říkají jasně.

Zákazník: A neznamená Stojíš něco jiného?

Věštec: Ne! Určitě ne! To by nedělalo dobrotu.

Zákazník: Tak dobře no... Když to říkají karty. A co moje žena? Bude pořád stejná? Víte, jsme spolu jen chvíli, vlastně od léta, kdy konečně na chvíli povolili ty větší svatby.

Věštec: *(Vytáhne další kartu)* Je to jasné! Všechno bude krásné. Reverzní karta! Celé vaše manželství se otočí vzhůru nohama!

Zákazník: Takže budeme konečně zase šťastní?

Věštec: Nebo si vaše žena najde někoho jiného. To těžko říct. Ale karty nelžou. Karty rozhodně nelžou.

Zákazník: Aha... Takže mám opustit tu slečnu a žena zas možná opustí mě?

Věštec: *(Vytáhne další kartu)* Aha... aha... Už to vidím... Už to vidím! Ber dvě! Takže si radši udržte obě.

Zákazník: Jakože co kdyby si to karty rozmyslely? *(Směje se)*

Věštec: *(Ze zdvořilosti se taky směje)* Možná. *(Smrtelně vážně)* Nebo kdyby vaše žena brala dva. Ale to pak přijde prašť jako uhod' a budete ještě rád, že jste si nechal i tu druhou.

Zákazník: Tak to jsem se toho moc nedozvěděl.

Věštec: Pardon, to víte, máme zavřeno, věštím z koupelny a svoje karty mám v práci. Tak dělám, co můžu, abych uživil rodinu. To ta korona.

Zákazník: A můžete mi teda alespoň říct, kdy ta skončí?

Věštec: Ale samozřejmě! (*Míchá karty*) Nemusíte mít strach, v Uno jsou karty jen do devítky, takže dýl jak devět měsíců to nebude (*zasměje se, zákazníkovi to rozhodně vtipné nepřijde, tak se i on smát přestane*) Takže, co tu máme? (*Vytáhne kartu*) Plus čtyři... Tak to není tak hrozné. (*Vytáhne další*) Zase plus čtyři. (*Vytáhne další*) Plus čtyři. (*Vytáhne další*) Další plus čtyři. Ale v klidu, v balíčku jsou jen čtyři! (*Vytáhne další*) A sakra (*Otočí kartu a na ní je přilepené Bang!*)

TICHÁ NOC

Tichá noc... Tak by se dal asi popsat Štědrý večer u paní Novotné. V potměšlém panelákovém bytě vybaveném postarším nábytkem z jejího mládí, když ještě žil její manžel pan Novotný, seděla v miniaturní kuchyni u maličkého stolku s plastovým ubrusem, jen pár barevných světýlek na vánočním stromku pronikalo skrz mléčné sklo zašupovacích dveří z obývacího pokoje. Jedla kapra. To byl její zvyk, přestože trávila už nejméně dvacáté Vánoce sama, vždycky dodržovala ty tradice, co dělala s manželem, dokud byl na živu. Takže napekla hodně cukroví a uvařila večeři nejméně pro dva lidi, co kdyby náhodou někdo přišel. Ale za těch dvacet let stejně nikdo nepřišel. Alespoň už nemusela vařit další den...

Vždycky se těšila, že jí navštíví děti s vnučaty, ale i tuhle naději už paní Novotná ztratila. Zrovna si na ně vzpomněla, když nožem zaskřípala o ten slavnostní talíř po mamince, který se zbytkem celé sady uschovala v krabici, aby ho mohla na ty vánoční svátky zase vytáhnout. Vždyť co by na to řekla návštěva, kdyby jedla z nesvátečních talířů! Ale žádná stejně neměla přijít. I tak to paní Novotná stejně dělala. Co kdyby náhodou.

Celým bytem zněl tikot starých bicích hodin. Měla je po babičce. „Vezme si je někdo, až umřu?“ pomyslela si... A zatímco zářivka zabudovaná pod skříňkami nad kuchyňskou linkou vydávala zvučivý tón, venku začalo pomalu venku zlehka sněžit.

„Mohla bych si zapálit svíčky na adventním věnci,“ řekla si v duchu, „ale jen pro mě by to byla stejně asi škoda,“ a zakousla se do dalšího sousta.

Už dávno nekupovala živý vánoční stromeček, měla ten starý, umělý, co kdysi koupil její muž. Takže se bytem nelinula vůně jehličí, na jakou si vzpomínala, že ji měly Vánoce, když je ještě trávila se svými dětmi a mužem.

Poslední zbytky na talíři už nemohla dojíst, takže je vysypala do odpadkového koše. Došla do obýváku a ze skříně vytáhla starou gramofonovou desku s koledami. Chovala se k ní velmi opatrně, aby ji nezničila a mohli si ji tak pustit její potomci. Ale ti tu stejně teď nebyli. Přesto ale velmi obezřetně položila desku na gramofon a přiložila jehlu. Starý praskavý zvuk desky s vánočními zpěvy se přidal k tikotu starých hodin.

Paní Novotná se rozhodla umýt nádobí. Co taky mohla dělat, když nikdo jiný tam nebyl. Vložila talíř do dřezu a začala drhnout houbičkou.

Zazvonil zvonek u dveří. Paní Novotná se za zvukem otočila. Pomalým, šouravým krokem zamířila do chodby. „Kdo to asi může být, takhle pozdě v tuhle nekřesťanskou hodinu!“ mumlala si. Na gramofonu dohrála Tichá noc a bytem se tak rozezněly zase jen ty staré hodiny a klapání pantoflů paní Novotné, která se pomalu blížila ke dveřím.

Vešla do chodby, kde visely staré fotografie z její svatby, narozenin jejích dětí a taky snímků u vánočního stromku celé rodiny. Minula fotku svého manžela, když mu bylo čerstvě dvacet, na kterou si navázala černou stuhu a u níž si zapálila odpolodne svíčku, aby se na něj nezapomnělo.

Ocitla se přede dveřmi, zatáhla za kliku a otevřela je. Trochu ji oslepilo světlo ze schodiště, které vždycky tak jasně svítilo. Když se jí trochu vzpamatoval zrak, konečně začala rozeznávat, co se objevilo před ní. Prázdná chodba toho starého domu, ve kterém žila. Zнала ji moc dobře, přesně tak, jak se teď před ní ocitla.

„Asi jsem se přeslechla...“ řekla si, zavřela dveře a vrátila se k mytí nádobí, zatímco ty staré hodiny odbily jedenáct.

Jakub Macek

Jevišt ní management a technologie

SESTRA

Jednoaktová hra

Osoby: M - muž sedící v čekárně od začátku

A - příchozí muž v kabátu

(Technicky osvětlená čekárna, lavice, věšák s kloboukem, dveře s cedulí „NEKLEPAT! SESTRA VYCHÁZÍ!“)

AKT I

Scéna 1.

(M sedí na lavici a dívá se do hlediště. Vchází A)

A: Dobrý den.

M: Dobrý.

(PAUZA)

A: *(Pověsí si kabát na věšák a posadí se na lavici)* Čekáte dlouho?

M: Ani ne. Sotva půl hodiny.

A: A zkoušel jste klepat?

M: *(Ukáže na ceduli)* Je tam napsané „Neklepat“. Tak jsem neklepal. Sestra vychází.

A: Aha. Takže tu teď někdy byla?

M: Určitě. Je tam napsané, že vychází.

A: Ale vy jste ji neviděl.

M: Ne.

A: *(Zamyšleně)* Tak jak víte, že vychází?

M: *(Ukáže na ceduli)*

A: A jo.

(PAUZA)

A: A s čím jste přišel?

M: Mám potíže. A vy?

A: Taky.

M: A s čím?

A: S... nohou. A vy?

M: *(Bez rozmyslu)* Taky.

(PAUZA)

A: A čekáte dlouho?

M: Ani ne. Sotva 3 hodiny.

A: A zkoušel jste klepat?

M: *(Ukáže na ceduli)* Je tam napsané „Neklepat“. Tak jsem neklepal. Sestra vychází.

A: Aha. Takže tu teď někdy byla?

M: Určitě. Je tam napsané, že vychází.

A: Ale vy jste ji neviděl.

M: Ne.

A: Tak jak víte, že vychází?

M: *(Ukáže na ceduli)*

A: A jo.

(PAUZA)

A: Bude vám vadit, když si zapálím?

M: Ne.

A: *(Prohlédne si kapsy)* Ále... Někde jsem je musel nechat.

M: Chcete ode mě?

A: *(Potěšeně)* Vy máte?

M: Ne.

A: *(Zaraženě)* Tak proč mi je nabízíte?

M: Jenom mě zajímalo, jestli byste si vzal.

A: Vzal.

M: No jo.

(PAUZA)

M: A s čím jste přišel?

A: Mám potíže. A vy?

M: Taky.

A: A s čím?

M: Hmm... Dýchací cesty. A vy?

A: *(Bez rozmyslu)* Taky.

(PAUZA)

A: Mohli sem dát aspoň nějaké noviny, co? Já teď odebírám takový časopis o politice, je to hrozně zajímavé.

M: Jo?

A: Jo. Jak se rozebírají ty kauzy, víte, ne?

M: Jo.

A: Mohli to sem dát, když už tu tak čekáme.

M: Čekáte dlouho?

A: Ani ne. Sotva půl dne.

M: A zkoušel jste klepat?

A: *(Ukáže na ceduli)* Je tam napsané „Neklepat“. Tak jsem neklepal. Sestra vychází.

M: Takže tu teď někdy byla?

A: Určitě! Je tam napsané, že vychází.

M: Ale vy jste ji neviděl.

A: Ne.

M: Tak jak víte, že vychází?

A: *(Zatváří se chytře a ukáže na ceduli)*

M: A jo.

(PAUZA)

A: *(Naštvaně)* Kdybych si mohl aspoň zakouřit.

M: Mně by to nevadilo.

A: *(Prohlíží si kapsy a naštvaně mluví)* Ále... Někde jsem je musel nechat.

M: Chcete ode mě?

A: Vy máte?

M: Ano. Jsem nekuřák, tak mi vždycky nějaká zbyde. *(Nabízí mu z krabičky)* Vemte si!

A: Děkuju. *(Strčí se cigaretu do pusy a prohlíží si kapsy)* A oheň máte?

M: Ne, jsem nekuřák.

A: Do pr... (*Vyplivne cigaretu na zem a dupne na ni*) Kdyby sem ti šmejdi aspoň dali něco na čtení. Co tu máme jako dělat? (*Uklidní se*) Čekáte dlouho?

M: Ani... Ani už vlastně nevím. (*S nadějí*) A vy?

A: Já... taky nevím. Zkoušel jste klepat?

M: (*Ukáže na ceduli*) Je tam napsané neklepat, tak jsem neklepal. Sestra vychází.

A: (*S nadějí*) Takže tu teď někdy byla?

M: (*Přesvědčeně*) Určitě. Je tam napsané, že vychází.

A: (*Frustrovaně*) Ale vy jste ji neviděl.

M: Ne.

A: Tak jak víte, že vychází?

M: (*Ukáže na ceduli*)

A: A jo.

(*PAUZA*)

A: Kurva.

M: No jo.

(*PAUZA*)

A: Nic mi do toho není. Ale s čím jste přišel?

M: (*Pomalů*) Mám potíže. (*Rázně a pichlavě*) A vy?

A: Taky.

(*PAUZA*)

A: Ale s čím?

M: (*Zatváří se smutně*) Prý...

A: Ano?

M: ... No...

A: Klidně mi to řekněte.

M: (*Pomalů si ukáže na hlavu a smutně se podívá A do očí*)

A: (*Smutně*) Taky... Říkali mi...

M: Já vím.

A: Já...

M: Nic neříkejte.

(DELŠÍ PAUZA S POHLEDEM DO DIVÁKŮ)

M: *(Podívá se na A)* Proč nic neříkáte?

A: Říkal jste, ať nic neříkám.

M: *(S úsměvem)* A jo.

A: *(S úsměvem)* A zkoušel jste... klepat?

M: *(Chichotaje se)* Ne, je tam napsáno... *(se smíchem)* „Neklepat“, tak jsem neklepal. Sestra vychází.

A: *(Imituje zájem)* Aha? Takže tu teď někdy byla?

M: *(Hlasitě se směje)* Určitě. Je tam napsané, že vychází.

A: *(Pitvoří se a směje se)* Ale vy... vy jste ji neviděl!

M: *(Přes smích skoro nemůže mluvit)* Ne!

A: *(Obléká si kabát)* A jak víte, že vychází?

(Ticho)

M: *(Pomaloukáž na ceduli)*

A: A jo! *(Zavřeští a oba vybuchnou smíchy)*

(A podá M klobouk, ten ho ale vrátí na věšák)

M: Tak jdeme?

A: *(Kývne)*

(Když procházejí kolem dveří, zastaví se. A se spiklenecky podívá na M a jemně zaklepe. Když se nic nestane, na dveře zabuší M. Postupně do dveří kopou, buší a s hysterickým smíchem odcházejí. Když odejdou ze scény a smích jen malinko utichne, otevře dveře SESTRA, rozhlédne se a zase za sebou zavře)

KONEC

Marie Bláhová

Divadelní dramaturgie

3 × DOMOV

I. cesta domů

tma
nemocniční prostředí ti nerozumí
nerespektuje tě
všude kolem mlha těžko hledat skutečnost
taky se stává že se ocitneš pod lampou
zaplaví tě světlo
vidíš svůj stín
stačí se pohnout a nepoznáváš se
myslíš že se znáš?
táhne tě to domů
čeká tě tam
suchoteploláska
postav ji pod tu lampu
a pozoruj co všechno se může změnit
asi se směješ divíš děsíš
myslíš že ji znáš?
pod tou lampou je nejspíš pravda
každý stín který vrhá
na tebe křičí nepříjemnou
pravdu
zajdi si někdy na panáka vem s sebou svojí
suchoteplolásku
a zkus jí to vysvětlit

II. kořeny

mám v nohou kořeny
nedokážu se soustředit dokud nezakoření
jenomže se musím hýbat
přesazování mi nesvědčí
když se prostor zvětší
zbytečně provokuje k vyplnění
a když mě vozí s květináčem

nemůžu nasát novou půdu
nemůžu porozumět
zdejšímu kořenům
někdy bych chtěla zapustit kořeny do nebe
které je všem známe
překvapivě nepřekvapivé a klidné
a neříkej mi že nebe není
jsme tak tencí
že si nemůžeš být jist
ani svou existencí

III. útočiště

chci plést
ale došla mi vlna
kolikrát ještě budu muset lovit v moři
než upletu z vln pléd
kterým přikryju celý svůj život
aby byl chráněný
aby byl v teple
aby nemusel trávit tolik času
na cestě do vln

NORMA A LUMÍR NEPOTŘEBUJÍ ZNÁT SVÁ JMÉNA

(aneb číšnickovy předsudky)

Lumír: Dobrý večer.

číšník: Dobrý večer. Co to bude?

Lumír: Jednu kávu. A k tomu Baileys.

číšník: Dobře.

Norma: Dobrý večer.

Lumír: Dobrý večer.

Norma: Mohu si přisednout? Všude je plno. Pokud někoho nečekáte, samozřejmě.

Lumír: Nečekám, klidně se posaďte.

Norma: Nestává se často, že by sem někdo chodil sám.

Lumír: Nestává se často, že by odtud někdo chodil sám.

Norma: Ne, máte pravdu.

Lumír: To byl vtip, na nic nenarážím. Můžu vám potvrdit, že odtud vždycky chodím sám. Jinak bych to ani nechtěl.

Norma: Ano, byl to vtip.

Lumír: Mám rád své soukromí. Když sem jdu sám, nikdo mě neruší. Chodíte sem často sama?

Norma: Ne. Totiž - jsem tady poprvé. Jinak - ano - jinak často chodím sama.

Lumír: Člověk si vystačí.

Norma: Ano, není nikým omezován.

Lumír: Je svým pánem.

číšník: Prosím, tady máte kávu. Baileys je pro slečnu?

Norma: Ne - totiž - ráda bych si objednala. Baileys.

Lumír: Tato je pro mě.

číšník: Prosím.

Norma: Baileys tady není zrovna častý drink.

Lumír: Není, je to moc sladké.

Norma: A málo alkoholické.

Lumír: Na sobotu.

Norma: Pro masu lidí, kteří se chtějí opít a spárovat.

Lumír: Muži chtějí vypadat drsně.

Norma: Takže pivo -

Lumír: - nebo tvrdej.

Norma: Ženy mají rády sladké -

Lumír: ale za dostatečné množství Baileys - k tomu, aby se opily - by utratily příliš mnoho. Navíc, ano, je to sladké.

Norma: Ano, je to sladké. V takovém množství by měly výčitky kvůli váze.

Lumír: Nebudu čekat na přípitek - byl jsem tu dřív -

Norma: - jsme tu každý sám -

Lumír: - snad Vám to -

Norma: - ne, nevadí.

Lumír: Ten číšník si nejspíš myslí, že jsme pár.

Norma: Ano. Určitě se zeptá; budete platit dohromady?

Lumír: Spiklenecky na mě mrkne, aby mě motivoval k uchopení role muže-samce, který se má - musí! - postarat o svou samici.

Norma: To je směšné.

Lumír: To je realita. Nijak Vám ale nevyčítám, že jste si přisedla. Za normálních okolností si zde vychutnávám kávu a Baileys a tato skutečnost neutrpěla újmy ani nyní.

Norma: Je dobře, že to takhle berete. Sedla bych si jinam, ale -

Lumír: Bylo plno.

číšník: Tady Baileys pro slečnu. Přijímáme poslední objednávky. Dáte si ještě něco?

Norma: Mám trochu hlad. Máte něco malého?

číšník: Jistě, například obložené talíře - pro páry.

Lumír: Taky bych něco pojedl. Máte i jiné? Než pro páry?

číšník: Prosím?

Lumír: Myslím talíře pro samostatné jednotlivce.

Norma: Ano, přesně to bych taky uvítala.

číšník: Můžu vám to rozdělit na dva talíře.

Lumír: Ale jak budeme platit?

Norma: Ani se neznáme.

číšník: Rozdělím vám platbu na dvě části, žádný problém.

Norma: Dobře, děkuji.

Lumír: Děkuji.

Norma: To jsou komplikace... jen kvůli tomu, že sedíme u stejného stolu.

Lumír: Jinak byste nejspíš seděla támhle u okna.

Norma: Proč u okna?

Lumír: Bývá tam volno. Možná bych Vás chvíli pozoroval, ale nikdo by se neodvážil nás takhle troufale označovat jako „pár“.

Norma: Ano, možná bych se na Vás chvíli dívala, ale to ještě nemusí nic znamenat.

Lumír: Ano, možná bychom náhodou odešli společně.

Norma: Venku bych se Vás zeptala, odkud jede tramvaj.

Lumír: Povídali bychom si a doprovodil bych Vás domů.

Norma: Pozvala bych Vás dál - mám doma Baileys.

Lumír: Dali bychom si sklenku. Zmínil bych, jak je důležitý kontakt mezi mužem a ženou - i když jsou oba silní a samostatní.

Norma: V tom s Vámi musím souhlasit. Dotýkali bychom se rukama.

Lumír: Hladil bych Vás po vlasech. Tyhle doteky velmi prospívají psychice.

Norma: Ale přece nejde zasvětit život jednomu člověku, delší soužití přináší spoustu problémů a potom se dobré a špatné vlivy na psychiku -

Lumír: - vynulují!

číšník: Tady je váš talíř, totiž - talíře. Prosím.

N, L: Děkuji.

Norma: Jím bez zábran, před cizím člověkem nepotřebuji vypadat žensky, dokonale.

Lumír: Taky jím bez zábran - jste cizí, a navíc jsem tu byl dřív.

Norma: Vlastně máme štěstí - sama bych ten talíř pro dva nesnědla.

Lumír: Ano, já také ne, nechal bych si zbytek zabalit s sebou.

Norma: Na snídani.

Lumír: Ale nemějte výčitky - pečivo, které mám doma přichystané na snídani, by zbytečně ztvrdlo.

Norma: A ještě k tomu ty jednorázové obaly -

Lumír: Vlastně máme štěstí.

číšník: Omlouvám se, ale zavíráme, jste tady poslední. V klidu dopijte, ale potom už musím zavřít.

N, L: Ano, jistě.

číšník: Mohu vás poprosit o zaplacení?

N, L: Ano, zvlášť.

číšník: Ano, vím. Tady jsou účty.

N, L: To nechte.

číšník: Děkuji.

Lumír: Teď čeká, že odejdeme spolu.

Norma: Že mě doprovodíte domů -

Lumír: Vy byste mě pozvala dál -

Norma: Povídali bychom si -

Lumír: Hladili se -

Norma: Uvolňovali přetlaky -

Lumír: sex -

Norma: rozhodně nejsem prkno -

Lumír: rád experimentuji -

Norma: ráda bych potom zůstala sama -

Lumír: samozřejmě bych potom odešel -

Norma: mám ráda svoje soukromí -

Lumír: chráním si své soukromí -

Norma: byla bych klidná -

Lumír: žádné zhrzené telefonáty -

Norma: zlomená srdce -

Lumír: představování rodičům -

Norma: děti -

Lumír: alimenty -

číšník: Pardon. Už je opravdu pozdě.

Lumír: Říkal jste, že máme v klidu dopít!

Norma: Ano, ještě nemáme dopito.

číšník: Já si nemyslím, že jste pár.

Lumír: Vy nás posloucháte?

číšník: Mimoděk. Jste tu sami a nehraje hudba. Neočekávám, že odejdete spolu, on vás doprovodí k tramvaji, ona vás pozve domů, budete si povídat, hladit se, následovat bude kvalitní sex, klidná noc a ráno i zbytek života bez výčitek. Ne. Já nemám ambice osnovat prolnutí vašich životů. Chci utřít tento stůl, který jediný chybí, zhasnout, zamknout a odejít domů, kde mě čeká manželka a tři děti, které, dá-li Bůh, budou spát.

Lumír: Ach, upřímnou soustrast.

Norma: Vlastně ... už jsem dopila, na shledanou.

Lumír: Výborně jste tuto ožehavou situaci vyřešila. Sbohem, já si ještě dopiji zbytek Baileys.

číšník: Ale -

Lumír: - ale dostatečně pomalu, abychom se se slečnou nepotkali na zastávce a nedali tak vašim předpokladům za dost, zároveň však dostatečně rychle, abych vás tím nezdržel nad únosnou míru.

číšník: Děkuji. Hezký večer.

Lumír: I vám - v rámci možností.

KLEPAT KOSU SÁM

1

A: Rozprostři ubrus.

B: Nevím, co je rub a co líc.

A: Líc se leskne.

B: Jo?

A: Tak.

Svoje rozeznávací schopnosti musíš cvičit. Časem se to odrazí v životě.

To je to; přemýšlet, zkoumat, srovnávat.

B: Dáš si?

A: No jo, nic lepšího už dneska nebude...

B: Dobrou chuť.

A: Jo.

B: Nasbírala jsem na zahradě trochu petrželky, stejně by za pár dnů zmrzla...

To mi připomíná; už bys měl spát tady, v pokoji, léto už je pryč.

A: I o ten zbytek soukromí přijít, jako by nestačilo, že ses sem přistěhovala ty.

B: Nebyl to můj nápad -

Neklepal někdo?

A: Co?

Kdo by teď klepal?

B: Asi se mi něco zdálo.

A: Taky mám teď sny. To se mi dřív nestávalo, spal jsem jak poleno. Teď mi ráno trvá dlouho, než si uvědomím, kdo jsem a kde to sakra jsem.

B: Káva je hotová, sedneme si ven?

A: Dobře.

Je tu.

B: Kdo?

A: Ta hrdlička. Měla mladý - tady na tom stromě - dvě spadly a roztrhala je straka. Člověk by neřekl, jak rychle to zmizí, ty zbytky. Příroda je spolkne. A teď je tu zase, jako by se nic nestalo. Nebojí se, je jí to fuk.

B: Možná není, jen se znovu a znovu vrací na místo, kde se to stalo.

A: Jak zvládáš to přesazení? Nechybí ti město?

B: Vcelku dobře, zatím. Je to jen na chvíli -

A: - než konečně chcípnu.

B: No tak.

A: Já vim. Tobě z toho stejně nic nekápně.

- B: Proč takhle mluvíš?
- A: Máš pravdu, ty za to můžeš ze všech nejmíň. Ostatním jde jenom o prachy. Do domova mě nešoupnou, to je drahý, sami na mě nemaj čas ani chuť, tak mi sem pošlou nedomrlou holku, který namluví, že je to její morální povinnost. Pche, vražda by měla aspoň koule, stejně už o nic nestojim. Ale to oni ne, oni mě potřebujou formálně živýho, aby mi ještě pár let rostlo důchodama jmění. A pak, pak se na to vrhnou.
- B: Podívej, zajíc.

2

O několik let později. Přichází B, je zjevně v šoku.

- A: Tak co? V listopadu?
- B: Ne -
- A: Takže už po neděli?? Budeš mi chybět, vážně, všem budeš chybět, maj tě rádi -
- B: Já - nemůžu - nemám kam se vrátit -
- A: Počkej, jak nemáš - co se stalo?
- B: Všechno shořelo -
- A: To není možný -
- B: SHOŘELO

Je prostřeno.

- A: Děkuju, dobrou chuť.
- B: Jo.

- A: Poslouchej -
- B: - nemůžu -
- A: - nemáš to se mnou lehký, ale -
- B: - nemůžu se soustředit -
- A: Je mi to strašně líto...
Klidně můžeš bydlet tady, až umřu...
- B: Ale my teď budeme dva a ty žiješ, jak bychom se sem asi vešli!
- A: Tak promiň.

Uděláš mi čaj, prosím? Mám hroznou žízeň.

- B: Nechci ti teď dělat čaj!

Ozve se zaklepání

- A: Někdepal někdo?
B: Co?
Kdo by ted' klepal?
A: Asi se mi něco zdálo...
Venku kvetou šeříky -
B: Co??
A: A voní. Tráva je vysoká.
B: Proč tady nemůže být chvíli ticho!
A: Některý stébla trávy to maj těžký; několikrát za den je někdo sešlape a pak se musej dlouho, namáhavě narovnávat. A jakmile se narovnaj, zase je sešlape někdo jinej.

Ale možná jsou místa, kam nikdy nikdo nešláp, dokážeš si to představit?
Naprostu nedotčený. A přitom třeba blízko, třeba kolem nich každej den procházíš... Kde je potom spravedlnost?

Ozve se zaklepání

- B: Někdepal někdo?
A: Co?
B: Vážně někdo klepal.
A: Otevřeš?
B: Kdo by sem ted' chodil -
A: Bojíš se?
B: Je poledne -
A: Nemusíš se bát, je poledne.
B: Tak otevřu -

A: Kdo tam je?
B: Nikdo tu není.
A: Není?
Pomoz mi, podívám se -
B: Ták, pomalu -
A: Nikdo tu není.
B: Voní to tu -
A: Šeříky.

3

Pod keřem šeříku se něco hýbe, později uslyšíme hlas. Noc je tmavá, takže většinu času není téměř nic vidět.

Hlas: Odkud odkapává růže? Kam zametá člověk puch každodenní špíny?
Probudit lišku po ránu je problém
Ne že by měla tvrděj spánek, spíš ji pravděpodobně nezastihneš
A už vůbec ne když spí
Ale ty chceš! Celej život číháš na lišky
I v zimě. Promrzlej až na srdce
A může být hůř; tamten o tom jen mluví
Mluví o číhání a má za sebou teoretickej kurz, či co
Koule rotuje nepříjemně nahodile
Přicházíš o jistoty, ale nevadí, můžeš věřit, čemu chceš
Vyrovnávat rovnováhu a tvářit se, že pravá noha není delší než levá
Vážně, už jen pár dní a můžeš si ji obtočit kolem ramen

To máte ale hezkou šálu, pane!
Děkuji, to je disproporce nohy
Teď vážně. Byl jsem tam; vůně kadidla a sjetejch pneumatik. Vzduchem pul-
zoval klid, ale zároveň bylo slyšet hřmění. Hřmění bez touhy po střeše je tak
osvobozující! Našlapoval jsem na studenou dlážděnou podlahu, cítil jsem zimu,
jak mi odspodu prochází skrz tělo. Ale netoužil jsem po teple. Vnímal jsem
opravdovost chladu a myšlenky nikam neodbíhaly.
Kéž bych tam mohl uvést i vás, milí!
Uvést vás na pravou míru!

*Zpod keře cosi-kdosi vyskočí, zaklepe na dveře, chvíli čeká, vezme za kliku a vejde
do domu.*

4

Ráno, v kuchyni, extatické štěstí.

- B:** Dobré ráno! Měla jsem tak zvláštní sen -
A: Vopravdu?? Já taky - mohl jsem skákat. Skákal jsem normálně na měsíc, jako-
by nic! Ale promiň, přerušil jsem tě -
B: To nevadí, mně se zdálo, že jsem lovila nějaké zvíře, možná lišku. Bylo to
napínavé, ale dokázala jsem to, chytila jsem ji jen tak, holýma rukama!

- A pak jsem ji zase pustila.
- A:** Pročs jí pustila?
- B:** Nevím, asi jsem cítila, že lišku nepotřebuji...
- A:** Já jsem vyskočil na měsíc, viděl jsem, jak to tam vypadá, a to mi stačí, Anno.
- Anna:** Opravdu jsi řekl „Anno“?
- A:** Ano, Anno... Dyt' o sobě skoro nic nevíme, neoslovujem se jménem.
Klidně mi říkej „Blažej“. Ale nemusíš, neboj -
- Anna:** Ne, máš pravdu, Blažej.
- Blažej:** Ty seš mladší, Anno. Tak mi to všechno pověz.
- Anna:** Nesnáším kapustu, nebojím se tmy, na kole jezdím bez helmy, bojím se cizích lidí, nesnáším tohle místo, ale přitahuje mě -
- Blažej:** - pročs sem přijela?
- Anna:** Zapomenout na něj. Radši si nechám mrznout uši, než abych nosila čepici -
- Blažej:** O tom ses nezmínila, bylo to vážný?
- Anna:** On měl nehodu. Příbuzní ho nechali uspat. Na jeho přání.
Ráda lezu na třešně a plivu pecky dolů. Ted' ty.
- Blažej:** Chci být ve všem samostatnej, rozumim autům - kdysi jsem tátovi přes noc potají rozebral a zase složil motor, nechal jsem mu vevnitř vzkaz, ale nejspíš ho nikdy nenašel, lákaj mě hory a nebezpečí, připadám si k ničemu, chutná mi čaj, co vaříš, pozoruju zvířata před domem, mezi lidmi nechci.
- Anna:** Nádhera.
- Blažej:** Odlehčení.
- Anna:** Svoboda.
- Blažej:** Volně dýchám.
- Anna:** Když už jsme u toho.
- Blažej:** No?
- Anna:** Všechno zůstane při starým. Nikam neodjíždím.
- Blažej:** To jsem rád, vopravdu, Anno.
- Anna:** Já taky.
- Blažej:** Ale co až se to narodí? Bála ses, že tu bude málo místa...
- Anna:** Místa bude dost, Blažej. V noci jsem potratila.
- Blažej:** Úžasné.
- Anna:** Odlehčení.
- Blažej:** Svoboda.
- Anna:** Volně dýchám.

5

O několik let později, v zimě, v nemocnici.

Anna: Jsem tu!

Blažej: Pojd' blíž, Anno.

Anna: Všude je tu bílo.

Blažej: Jako plátno, na který si promítám svůj život. Potřebuju se naučit stříhat.

A taky si některý místa zaslouží hudební podkres.

Anna: I venku je bílo.

Blažej: Tak o moc nepřicházím.

Anna: Ne. Chceš si to přehrát? Pomůžu ti.

Blažej: Dobře... Podstupuju sice riziko béčkového dožáku, ale aspoň to zkusím.

Anna: A co diváci?

Blažej: Ty budeš divák.

Anna: Já budu pouštět hudbu. Měl by tu být ještě někdo mimo tvůrčí tým.

Blažej: Tak sem pozvi, koho chceš.

Anna: Budu to pouštět z mobilu, nevadí?

Blažej: Ne. Špatná kvalita k mému životu patří.

Anna odejde a po chvíli se vrátí s několika lidmi - pacienty nemocnice.

Anna: Můžeme začít?

Blažej: Jo.

Všechno se to bude dít támhle na zdi. Pust' nějakou vyčpělou vánoční vypalovačku.

Cukroví voní. Svíčky hoří. Ale to mě nezajímá; nenápadně sleduju mámu, která se snaží nenápadně najít dobře schovaný dárky. Je to pár dní, co mě táta seřezal, když jsem sestře vysvětlil, že Ježíšek není. Já se těchhle lží účastnit nebudu. A jestli jsou tak přesvědčený o jeho existenci, tak ať se ukáže, frajer. Všechny schovaný dárky jsem našel a odnesl.

Máma obrátila byt vzhůru nohama. Všichni na sebe řvali, ani si nevšimli, že jsem se sestrou zmizel na půdu.

Našli nás, až když jsme měli všechno rozbalený.

Ted' nech chvíli ticho.

Ozve se zaklepání

Říkám ticho!

Přesně takhle utichl můj vztah k sestře.

Ted' pust' něco těžce romantického.

Výborně. Moje žena zemřela nečekaně při porodu.

Znovu se ozve zaklepání, ale Blažej jej asi přes hudbu neslyší.

Měl jsem hodně práce, takže syna vychovávala její matka. Nedokázal jsem si ho pustit k tělu. Jednou za mnou přišel do dílny a poprosil mě, abych mu

vyprávěl o mámě. Co mu mám asi říct? Nakonec jsem mu ukázal, jak se čistí motor. Pečlivě, důkladně a s láskou.

Ted' pusť něco živýho. Večer, popíjení. Pajzl s kuřáckým dvorečkem. Dokážu se tu bavit s každým. Ta blízkost, konejšivý objetí - občas jsem si představoval, že neobjímám vožralýho kámoše, ale svýho syna. Nedokážu si ani vybavit jeho jméno, jméno toho mýho syna...

Potřetí se ozve zaklepání, diváci-pacienti na něj libovolně reagují.

Vy mě neposloucháte!

Vypadněte!

Diváci-pacienti zmateně odchází.

Anna: To bylo teatrální.

Blažej: To bylo nutný. Byl to blbej nápad. Blbej nápad na blbej film o blbým dědkovi, kterej žil obklopenej blbcema, a ty seš blbá, že sem jezdíš. Pak si připadám jako blbej dědek, kterej byl tak moc blbej, že si myslel, že na něm někomu může záležet. Nechci žádněj blbej soucit.

Vypadni.

Anna stojí a blbě se kouká.

Blažej: Nestůj tady tak blbě, vypadni.

Anna ho obejmě.

Blažej: Ted' bych se tady mohl sesypat a rozbřčet se ti v náručí.

Ale to teda neudělám. Ted' si tady lehnu na postel a úplně v klidu umřu.

Blažej si lehne na postel a umře.

Anna Mrázková

Rozhlasová a televizní tvorba a scenáristika

SOCIÁLNÍ CIBULAČKA

Školní chodba. Na jedné straně dveře s panáčkem držícím si falos nad nočníkem. Na druhé straně dveře s mosazným tělíčkem sedícím na stejném nočníku. Tvář má přelepenou obličejem Britney Spears, z uší bez špetky hudebního sluchu jí přechuhují mosazné culíky. Směrem od Britney k čurajícímu chlapečkovi se sune holka. Ramena má pokroucená do středu těla, ruce jí plandají u boků. Na zádech si nese velký batoh s vyztuženou zadní stěnou. Kouká do země a tiše si brouká:

„Cib cib cibulenska,
mak mak makulenska,
když jsem byla maličká, chovala mě matička
a teď už jsem veliká, musím chovat Pepíka.“

Sundá si batoh, opatrně ho položí na podlahu a pohladí. Potom mírně nadskočí a hodí sebou vedle poskládaných popruhů.

Chodba nezeje prázdnotou. Za holkou prochází lidi, občas do ní někdo drcne a přejde přes ni nebo před ní. Nikdo se ale neodvážá stoupnout na batoh.

Holka otevře tašku a vyndá zavařovačku plnou kyselých cibulek ve slaném nálevu. Rukou zajede do kapsy saka a vyloví malý příborový nožík. Začne znovu notovat, tentokrát hlasitěji:

„Cib cib cibulenska,
mak mak makulenska,
když jsem byla maličká, chovala mě matička
a teď už jsem veliká, musím chovat Pepíka.“

Cib cib cibulenska,
Cib cib cibulenska.

Podebírání plastické víčko a odstřeluje ho na procházející postarší ženu. Labužnický přičichne k otevřené sklenici a špičkou nože nabírá jednu z kluzkých kuliček. Přidrží si ji před očima a zkušeně zhodnotí tvar a barvu. Potom ji celou olíže a zastrčí až do žaludku. Nekouše.

Spolyká dvě, tři a zanoří do batohu obě ruce. Jedna se objeví s další zavařovačkou, druhá se smažákem. Není zabalený v alobalu ani obědové krabičky, na smažené strouhance jsou přilepené kousky papírků, okrouhaná tuha zelené pastelky a drobký z jiných

pochutin. Zvedne sýr před oči, proti světlu, a zavře jedno oko. Smažená strouhanka je zajímavější než kaleidoskop. Potom ze sýru obere tuhu a uloží si ji do klína.

„Na pak.“

Znovu bere nožík a rýpá jím pod víčkem druhé sklínky. Z vnitřku začne stříkat načervenalý maz a stéká po zavařovačce dolů. Utírá potůčky marmelády na skle smažákem, když je vysuší, vyklopí si marmeládu rovnou na sýr. Mňam.

„Brusinková, jako ke svíčkové!“ Má z toho radost, vyjádří ji zatleskáním a uchechtnutím.

„Abraka dabra,“ zakrouží nad taškou rukama jako nad kotlíkem.

Batoh vykouzlí lahváče.

Otáčí se doleva.

„Nemáte někdo otvírák?“

Otáčí se vpravo.

„Nemáte někdo otvírák?“

Nohy se hrnou bez zastavení dál. Jednu si chytne, přeručkuje po ní ke konci kravaty a přitahuje si hlavu cizího spolužáka.

„Otevři!“

Nic.

„Udělej Á!“

Chlapec otevírá pusku a ona vypáčí zátku o jeho přední zuby.

Chlapec zavře pusku, potom jí víčko flusne do obličeje a pokračuje v cestě.

Holka chytá flašku oběma rukama jako miminko. Hltá, až jí pivo pění i na tvářích.

Spokojeně si utírá pusku a nabodne si další cibulku. Chvilku s ní zaváhá nad otevřenou marmeládou.

„Tuhle si dám jenom tak, na sucho.“

Sklidí zbytek hostiny, nic nezavírá a nic nevytlívá, jenom všechno hází do batohu. Přehodí si ho přes ramena a zvedá se. Nádobí v tašce rachotí.

Přejede si jazykem po vnitřní straně tváří a zamlaská. Ze zadní kapsy vyndává balíček Orbitek. Odlomí konec balení.

Lidstvo se zastaví.

„Ty máš žvejku?“

„Dej mi!“

„Já chci taky!“

„Jaký máš?“

Klidná a spořádaná atmosféra chodby se mění v chaos. Davy lidí se hrnou k postavičce uprostřed, trhají balíček z ruky jí a potom sobě navzájem. Sahají dívce po kapsách a do batohu, jestli nemá další. Je slyšet rozbíjení skla.

Dívka se vykutálí z pod hromady lidských těl.

„Hit me baby one time,“ pobrukuje si.

Daniela Vošahlíková

Rozhlasová a televizní tvorba a scenáristika

OBYČEJNÝ ČLOVĚK

Narodil se obyčejný člověk.

Dali mu obyčejné jméno - Jan.

Obyčejný Honzík začal v šesti letech navštěvovat základní školu. Jeho prospěch byl obyčejný. Tři, pět, jedna.

Když byl v deváté třídě, jako všichni kolem něj, nevěděl, čím chce být. Zapsal se na obyčejné gymnázium všeobecné. Jeho prospěch byl obyčejný. Tři, pět, jedna.

Když se obyčejný Jan hlásil na obyčejnou vysokou, ukázalo se, že jeho prospěch byl tři, pět, jedna. Výsledky přijímacích zkoušek obyčejné. Jako všichni obyčejní, nepřijat.

Z obyčejného Honzíka stal se obyčejný Jan. Našel si obyčejnou práci. Život obyčejně plynul.

Našel si obyčejnou ženu. Měla obyčejné všechno. Vlasy, brady, ňadra. Tři, pět, jedna.

Měli obyčejné děti. Aničku - tři, Honzíka - pět, Pepíka - jedna.

Jeho dům - tři, pět, jedna - byl obyčejný.

Chtěl být právníkem, ale na škole byl obyčejným člověkem.

Chtěl být hercem, ale jako malý byl obyčejným dítětem.

Chtěl být ředitelem, jenže - to by nezvládl. Byl přece jen obyčejným člověkem.

A tak žil obyčejně dál a život obyčejně plynul: svatby, pohřby, vyhazovy. Tři, pět, jedna. Dluhy, starosti, radosti. Tři, pět, jedna.

Když bylo obyčejnému Janovi obyčejných sedmdesát let, rozhodl se, že už nebude obyčejným člověkem. Měl všeho obyčejného dost. Chtěl něco dokázat.

Rázně se rozhlédl kolem a zjistil, že je pozdě. Na všechno výjimečné, zajímavé a neobyčejné byl starý. Jediné, co mohl udělat, bylo - zemřít neobyčejnou smrtí. Ano! Na tu myšlenku se upnul. Zemřít jako nikdo jiný před ním. Pro tu myšlenku žil. Zemřít tak, aby všechny svou smrtí oslnil. Šokoval. Překvapil. Aby nebyl obyčejný člověk.

Jan se připravil. Jan si počkal na přestupný rok. Jan zjistil, že patro tři-pět-jedna, ještě nebylo v historii úmrtí nikdy použito. Jan čekal na poledne dvacátého devátého

února. Jan napsal dopis na rozloučenou. Jan hrdě popisoval svou zvláštní a neobyčejnou smrt za denního světla. Z patra tři-pět-jedna.

Jan zemřel.

Dvacátého osmého února.

V noci.

Na zástavu srdce.

Ve tři padesát jedna.

KURZ MANIPULAČNÍCH TECHNIK

Bylo ráno, sedm hodin, David vstával.

Na rozdíl od jiných rán, dneska David vstával rád.

„Dej si ještě salát,“ pobízela ho matka při snídani. „Všichni snídají salát, měl bys taky. Je to dobré pro zdraví. A víš, jak často býváš nemocný.“

David přežvykoval zelené listy. Na mysli mu vytanula pěkná tlustá stračena na louce za elektrickým ohradníkem. Hořká chuť se rozlévala po jazyku.

Nevadilo mu to, protože se těšil. Porcelánové misky na stole měly obrázky šedých kotat s klubíčky vlny.

Bylo ráno, osm hodin, David se chystal do školy.

Donesl si brašnu do kuchyně.

„Nestavěj to na stůl. Určitě to bylo na zemi.“

Postavil brašnu ke dveřím.

„Vem si deštník, kdyby pršelo. Je osmdesáti procentní pravděpodobnost.“

Připomnělo mu to pořad Volejte věštcí. Nazul si tenisky.

„Měl by sis vzít ty černé,“ ozvala se matka z kuchyně. „V nich vypadáš chytřeji.“

Nevadilo mu to, protože se těšil. Zrcadla byla naleštěná, domovní dveře byly dubové.

Bylo ráno, devět hodin, a David vyrážel do školy.

Vzal za mosaznou kliku.

V tom ucítil bolest v noze. „Uhni,“ kopla do něho mladší sestra u dveří a vzala si jeho bundu. Sestra zmizela venku. Nevadilo mu to, protože se těšil. Cesta do školy byla dlážděná obrovskými červenými vápencovými bloky.

Bylo dopoledne, deset hodin, David přišel do školy.

Posadil se do lavice ke spolužákům.

„Na dnešek se těším,“ řekl jim. Nikdo ho neposlouchal. Nevadilo mu to, protože se těšil. Přednášející dorazil se zpožděním, s rýmou a motýlkem těsně u krku. Dataprojektor byl zapnutý.

Bylo před polednem, jedenáct hodin. David se potkal na chodbě s kamarádem.

„Na dnešek se těším,“ řekl mu.

„Opravdu? Proč?“ zajímal se kamarád.

David z útroby brašny vytáhl přeložený leták... „Přihlásil jsem se na Kurz manipulačních technik.“

„Tam jdeš, jo?“ vzal si kamarád pochybovačně červený leták se žlutým písmem. „Tak to hodně štěstí,“ řekl a odešel i s Davidovým letákem.

Nevadilo mu to, protože se těšil. Na stěně visel plakát popisující části mozku.

Bylo poledne, dvanáct hodin, David byl na přednášce Toxické látky v přírodě.

Dataprojektor byl rozbitý, a tak byl David vyvolán.

„Jak to, že vždycky nic nevíte. Všichni už to umí pozpátku. Dneska to nevidím na dobrou známku, Neumětelko.“ Učitel zapáchal, vysmíval se jeho příjmení a třída se bavila.

Nevadilo mu to, protože se těšil. Ven ze dveří třídy vedlo devět šedých schodů se zelenou reflexní páskou po krajích.

Bylo po poledni, jedna hodina, David šel na oběd.

„Přihlásil jsem se na Kurz manipulačních technik,“ povídá paní za vydávacím okýnkem.

Polévka byla přesolená, rýže nedovařená a maso tvrdé. Nevadilo mu to, protože se těšil. Ubrus měl žlutý flek.

Bylo odpoledne, dvě hodiny, David seděl na lavičce v parku.

Volná hodina, počasí hezké. „Přihlásil jsem se na Kurz manipulačních technik,“ povídá paní s hůlkou, která si vedle něj položila nákup. „Hrozně se tam těším.“

„Nemám peníze,“ povídá paní a při odchodu ho nevědomky praštila holí. Nevadilo mu to, protože se těšil. Hnědý javorový list ležící na lavičce měl uprostřed díru.

Bylo odpoledne, tři hodiny, David se vrátil do školy.

„Good afternoon, everybody,“ pozdravila staříčká učitelka v bílé blůze lámanou angličtinou.

„How do you do?“ obrátila se na Davida.

„Skvěle, přihlásil jsem se na Kurz manipulačních technik,“ chopil se David příležitosti. „Je to kurz, který je schopný -“

„Na to jsem se neptala,“ přeměřila ho přísně zrakem se šedým zákalem přes tlusté brýle. „Na otázku *How do you do* vždycky odpovíme *How do you do*. Nikoho doopravdy nezajímá, jak se máte,“ nenechala ho doříct větu. Nevadilo mu to, protože se těšil. Slunce svítilo do zbytečně rozsvícených zářivek.

Bylo pozdní odpoledne, čtyři hodiny, David měl rande.

Seděl na patníku, rýpal do zažloutlého křemene trčícího z betonu. Už dva autobusy přijely a odjely. Ona nikde. Nevadilo mu to, protože se těšil. Obloha byla zatažená.

Bylo před večerem, pět hodin, David čekal.

Třetí autobus zastavil a ona vystoupila.

„Sorry, zdržela jsem se s Markem,“ oznámila mezi jednotlivými žvýky žvýkačkou.

„Ahoj, hádej, co je nového.“

„Co?“ spravovala si zip na kabelce.

„Přihlásil jsem se na Kurz manipulačních technik. Hrozně se tam těším. Je to kurz, který je schopný naučit tě manipulovat s okolím a lidmi tak, abys byl úspěšný. Představ si to, až to použiju na matku. Nebo na sestru. Spolužáci, jak mě budou poslouchat.“

„Jo,“ odvětila nepřítomně a pokukovala po hodinkách. „Hele, sorry, Davide. Musím jít. Jirka mě pozval do restaurace.“ Odešla.

Nevadilo mu to, protože se těšil. Na list pampelišky rostoucí mezi dlaždičkami dopadl plkanec vrabčáka letícího kolem.

Byl večer, šest hodin, David přišel na Kurz manipulačních technik.

David přišel radši dřív. Posadil se na železnou židli s modrým polstrováním.

„Toto místo je rezervované,“ povýšeně na něj štekla mohutná zmalovaná blondýna v těsné kožené bundičce. Posadil se na železnou židli se zeleným polstrováním. Nevadilo mu to, protože se těšil. Na bočním stole byla bílá várnice s bílou kávou a chlebičky s debrecínkou a bramborovým salátem.

Byl večer, sedm hodin, David se konečně dočkal.

Před shromážděné lidi předstoupil řečník v modré košili s kravatou a s portem.

„Vítejte na kurzu manipulačních technik,“ začal. David poznal, že je to tady. „Ještě nikdy jsem nepotkal tak úžasné publikum,“ pokračoval řečník. „Vím, proč jste tady. Dneska si ukážeme jednu hlavní manipulační techniku. Člověk, když narazí na manipulátora, musí používat rozum, aby se mu ubránil. To zvládnete, jste snad rozumní lidé, ne? Prozradím vám, jak na ně. Jak přestat být manipulován. A naučím vás zpracovat lidi tak, aby to nepoznali. Jak jsem již řekl, ukážeme si hlavní manipulační techniku. To všechno je možné, když zaplatíte účastnický poplatek 2 750 korun. Jak to tak vidím, jste přece rozumní, ne? Nechtěli byste po mně, abych se tu namáhal zadarmo, že ne?“

- David zaplatil. Nevadilo mu to, protože se těšil. Bílá káva v bílé várnici na bočním stole vychladla a chlebičky s debrecínkou a bramborovým salátem byly oschlé. Zesponu na židli byla přilepená růžová žvýkačka.

Samuel Gonda

Muzikálové herectví

STOMATOLOGICKÁ PORADNA PŘÁTELSTVÍ

Vítejte!

Nejdřív bych si vás rád spočítal.

Jestli se nemýlím, mělo by vás tady být přesně 32.

32 přátel nebo obyčejných lidí, kteří se možná barvou, tvarem nebo vzhledem liší od ostatních, ale uvnitř jsou stejní. Jako ty nebo ty.

Je to pořád 32 osob.

Někdy míň, někdy dokonce víc.

Vidím tady Dens Incisivus, Dens Caninus, taky Dens Premolaris a Dens Molaris... ale jeden Dens Molaris chybí...

A jooo, musel...

V životě to tak bývá... někdo přibývá, někdo ubývá a někdo s námi hezky dlouho pobývá.

Ale pěkně od začátku.

Na počátku nebylo slovo! Nýbrž vjem.

Dotyk, bolest, vzájemné poznávání.

Již od prvního momentu víte, že patříte k sobě.

Objeví se tvůj první přítel a je to něco zvláštního.

Ve dvou se přece dělají věci o hodně líp.

A ta radost, když přibudou další přátelé.

Jsme malé děti. Takový „mlíčnáci“, kteří si myslí, že spolu budou navěky.

Ani nevíme, jak se časem všichni ti mlíčnáci pomalu ztrácejí, jeden za druhým.

Vypadávají z řady vašich přátel.

Proč? Nevím.

Někdy to nevíte a nemůžete to ovlivnit, prostě to tak bývá.

Naštěstí se na všech těch prázdných místech objeví někdo jiný. Osoba, která to prázdné místo zaplní. Tedy kromě tohoto jediného případu. (*Ukáže na chybějící zub*) V tomhle případě se zatím nikdo na jeho místě neobjeví. Tedy alespoň nikdo, kdo by byl zevnitř úplně stejný. Můžete tohle prázdné místo vyplnit nějakým „uměle vytvořeným přítelem“, ale vězte, že nikdy to nebude stejné. Každopádně v dospělosti - jak už to bývá - máte svou bandu 32 přátel, kteří se s vámi budou táhnout celým životem. Vše, co jim dáte, vám oni 2× vrátí. Když o své přátele hezky pečujete a rozumíte si, tak vám na oplátku zpestří vaši krásu svým 32karátovým úsměvem. Ten svůj bych ocenil na 64 karátů.

A i když si myslíte, že víte, proč to tak je... vězte, že o tom nemáte ani páru. Taky jsem měl svých 32karátových přátel a dělal jsem opravdu všechno proto, aby se ani jeden z nich nezkazil okolním světem plným pokušení. Ale nedokázal jsem to. Navzdory velkému úsilí nedokázete zabránit tomu, aby se nějaký odporný parazit přisál k vašemu příteli a začal mu našeptávat špatné myšlenky. Prostě to nešlo. Ted' se mezi nás dostal Kaz myšlenek, který najednou tvrdí, že covid19 neexistuje, kostelecké uzeniny jsou 100 procent masa a Kaz tvrdí, že Zeman může být ve funkci klidně i potřetí. Vy jako logicky smýšlející lidská bytost víte, že pokud Kaza nezastavíte, bude se šířit a znesvěcovat zbylých 31 karátů. Nejjednodušší by bylo zbavit se svého přítele spolu s Kazem. Na druhou stranu je tam pořád váš přítel, kterého znáte, máte ho rádi. No, jeho jedinou chybičkou je to, že je znesvěčován hoaxy. V lepším případě ho dokázete vrátit na správnou kolej. V mém případě to není tak jednoduché. Můj Dentice je bombardován takovými Kazy a já někdy nemám sílu na to, abych zachránil všechny najednou. Prostě to nejde. Zachráníte jednoho a od zad k vám vpadne další. Vidíte, jak se ten mor dostává přes Corona Dentis, Radix Dentis až po Pulpa Dentis, a vy tomu svou pomocí nedokázete nijak zabránit. Tuhle neutichající bolest z pomalých ztrát vašich přátel časem nelze utišit ani léky...

Nejjednodušší je se všech zbavit. Ale to nelze. Jsou to pořád vaši přátelé a bez přátel nemůžete existovat. Zažili jsme toho spolu hodně a vlastně pořád ještě zažíváme. Nechci vás ztratit. A to, že vás ztrácím, není moje vina, i když to tak vypadá. Mohl bych vás klidně nahradit nějakými uměle vytvořenými přáteli, ale nikdy by to nebylo to pravé. Svět je plný umělých věcí, lidí..., ale vás umělý prostě nechci. Zkusil jsem to jednou a trvá to doteď. Nebudu vám říkat, který z vás to je. I když vy to velice dobře víte. Ale nechci vás ztratit. Slibuji, že budu spolu s vámi bojovat přes všechnu tu bolest až do konce... Máte pro mě cenu 64 karátů. Ne kvůli kráse, ale kvůli síle a odhodlanosti, kterou vkládáte do záchrany našeho přátelství.

Víte...

Přátelství a přátelé jsou pevné, krásné, někdy dokonce věčné. Mít takové přátelství a přátele kolem sebe je nádherné.

Tak si toho važme, protože jiní lidé takové štěstí mít nemusí.

S bolestí zubu a duše

Anonym

CO DĚLAT?

Já, jako já, která mluví se sebou.

S ní o tom, jak sní o tom, lépe být s tím.

Má-li to být ono, má líto po tom, když není to.

Se mnou, sem tu.

Neplatnýz

MAKAČKA NA NOHY

Byt je prázdný
slyším životy v 256 metrové kouli
jejíž středem jsem já.
mám to tady uklizený, hezký.
stolní lampička všemu odpouští.
když se člověk snaží, všechno má význam.
ve všem je poezie.
jakkak se asi mají, prožitky z léta.
stačí se zastavit a odečíst (minulost+budoucnost)
uvidět to a pocítit ten pocit znovu poprvé.

. . .

ponořím se do změti hadů
osvětlené svatým světlem stolní lampy
pochopím zvláštní potřebu člověka cítit se všude doma
konec trilogie, protože ve dvou je to nuda
souboj je ve všem
tremolový, nízkofrekvenční vzduch
mi vytahuje chloupky v krku
spolubydlící bubeník i ve spánku
noční ticho na bytě, ve kterém všude ve všem vidím poezii

. . .

strašně moc rád obnošuju svoje oblečení
strašně moc rád dopotřebovávám svoji zubní pastu
strašně moc rád zabydluju prostory

. . .

významný nájemník se dnes odstěhoval
izolepou přelepeny plakáty a prach
sedě v Tvé pohodlnější židli
přejíc Ti větší prostor

bílá prázdnota a čerstvý vzduch z otevřených plastových oken
tuš černá na čajovém papíře
hrotem prošli dějiny válečnického lidstva
černá krev aristokracie a vidle od bláta
kaňka napříč mapou vražedného měřítka
kdo se mnou miloval noci za chápajícího světla lampy
holka z tanečních si myslela, že jsem feták
strach z lidí
a čas mě dohání
dnes je toho světla nějak moc
a kafe bylo moc a únavy je málo
vody není nikde nikdy dost
a světlo je přítel
předávám poezii tohoto milovaného bytu,
Kopečná, Brno
je jedna padesát a nikdy jsem nebyl střízlivější.
mám Tvůj svetr, mé holce se bude líbit.
„Má to tu atmosféru.”

Anežka Šujanová

Rozhlasová a televizní tvorba a scenáristika

PÁRTY

Bylo právě sedm hodin večer 24. ledna, když se ve skrytém podzemním doupěti za zvuků taneční hudby otevřely desítky šampaňských na počest desetiletého výročí sjednocení hlavních představitelů a uzavření pevných přátelství na život a na smrt. Tedy smrt již některé z nich během let postihla, shodou jistých skutečností, pokusem o prozrazení nebo jen nešťastnou náhodou. Fotografie těch zasloužilých zesnulých, kteří se stali nezapomenutelnými hrdiny, visely vedle sebe v černých rámech na vzpomínkové stěně, a i na jejich zdraví se dnes připíjelo. Stále zde ovšem panoval jistý neklid. Občas si drsně vypadající muži v oblecích něco pošeptali a někteří se tvářili poněkud vyplašeně. Nebylo taky divu. Ještě nikdy se nesetkali s velkým obávaným bossem. Jeho jméno neznal nikdo, ale on znal všechny dokonale. Také mohl dokonale přesně rozhodnout o jejich osudu. Nikdy jim neukázal svou pravou tvář a přicházel v dokonalých převlecích, přestože všichni ostatní si právě a jedině na tomto místě říkali pravými jmény a nevázaně se bavili. Tady byli v bezpečí ukryti před světem. Nebo svět bezpečně ukrytý před nimi... (Kdo ví.) Na výročních večírcích se toho vždycky stalo spoustu zajímavého. Ale nikdy zde nešlo o žádné násilí, už dávno se přešlo k etickým způsobům obsluhy při večeři, kde dříve pracovaly najaté servírky, které musely být po skončení většinou zastřeleny, aby žádný nepovolaný neodhalil toto tajemství, byly dnes automatizované kuchyňské stroje, které připravovaly nejlepší pochoutky z dovážených surovin. Chybělo už jen jediné. Tajemný šéf této mafiánské/zločinné buňky.

Bylo právě za pět minut sedm hodin večer 24. ledna, když pětasedesátiletá paní Boženka Navrátilová usedla k teplé večeři ve svém útulném bytečku na Chelčického ulici. Většinou byla celé dny sama, věnovala se svým oblíbeným ručním pracím, vaření a úklidu a o víkendu ji někdy přijely navštívit děti s vnoučaty, aby ji potěšily. Její manžel, Jaroslav, ji před pár měsíci předešel (na věčnost), a nyní šla životem většinou sama. Ale i přes velký smutek ze ztráty milovaného a oddaného muže neztrácela svůj optimismus a elán, ani dobrou postavu. Dnes si na večeři upekla rýžový nákyp, který už lahodně voněl celou kuchyní, byl ještě horký a opravdu k nakousnutí. No jo, co tomu ještě chybí, pomyslela si Boženka. Jistěže, kompot! Její oblíbený višňový kompot, kterého měla ještě pár sklenic ve spíži a každý rok jej znovu zavařovala z ovoce ze skromné zahrádky. Vydala se tedy po schodech dolů do přeplněné spižírny, kde se to stále hemžilo různými dobrůtkami. Nebyla z toho ale nikdy moc nadšená, trochu se bála tmy a trochu toho, že upadne na schodech, zlomí si nohu a nebude moct vstát, proto vždy do sklepa posílala svého muže. Ale co naplat, dneska to musí udělat sama. Nákyp bez višňového kompotu by úplně ztratil své kouzlo.

Schody dolů byly strmé, ale ona byla ještě v celkem dobré formě a zvládla je sejít rychle, když rozsvítila ve spíži, chvíli jí trvalo najít tu správnou polici, vybrala sympatickou sklenici kompotu a otáčela se na zpáteční cestu, když najednou... Sluch měla

ještě celkem v pořádku a nemohla jí uniknout směs hlasů ozývající se z dálky. Byla překvapená, tohle ještě nezažila. Sousedé sice někdy dělali trochu humbuk, ale rozhodně ne tak, že by byl slyšet ve sklepě. Vlastně už si moc nepamatovala, co kde ve sklepe mají, posílala tam vždycky Jaroslava, a on vždy souhlasil, dokonce když sama někdy chtěla pro něco jít, přemluvil ji, že on to zvládne lépe. Bohužel jeho náhlá smrt je od sebe oddělila. Všimla si dalších dveří zaskládaných několika kousky harampádí, vedle regálu s naloženými okurky. Vypadaly stejně jako ostatní v domě, popadla ji zvědavost a chtěla přijít na to, kdo se tu dnes večer zřejmě dobře baví. Otevřela dveře, a když rozsvítila světlo za nimi, zůstala překvapeně stát. Žádná tajná spižirna, ale v dálce končící černá chodba, kterou osvětlovala jen jedna žárovka nad dveřmi, které právě otevřela. Chodba zřejmě zatáčela, vypadalo to, že do ní vede občas nějaká boční přípojka, no zkrátka nic pro Boženku, která ještě nevečeřela. Nebo že by přece? Hluk a hudba se ozývaly už trochu blíž. To přece nemůže být nic špatného, řekla si Boženka, která měla načteno spoustu dobrodružných románů s dobrými konci, a byla si jistá, že tohle zvládne hravě. Svírala pevně sklenici kompotu a vydala se za silícími hlasy do tmy, po pár metrech chodba prudce zahnula a na jejím dohledném konci už se rýsovaly jiné dveře, za kterými se svítilo. Na chvíli přece jen dostala strach. Ale když se otočila, za ní byla už jen tma a dveře zpět do sklepa se skrývaly za zatáčkou. Snazší bylo dojít ke dveřím, které ještě neznala. Vždyť to bylo pár kroků z jejího sklepa, to musela přece objasnit. Stanula přede dveřmi, kde ústilo zřejmě více chodbiček. Jednou rukou nahmatala kliku a druhou pevně svírala kompot. Najednou měla pocit, že se k ní blíží nějaká funící postava, a když se s leknutím prudce otočila, sklenice kompotu v její ruce prudce vrazila do nějakého předmětu a ozval se tlumený sten, který přeslechla, a nárazem se jí podařilo také stisknout nevědomky kliku a dveře na konci tunelu se začaly pomalu otvírat. Zůstala stát bez hnutí a čekala, co za nimi spatří, snažila se mít případně volnou cestu k útěku.

Ale tohle nečekala. Dlouhé, prostřené stoly, spousta sklenic a lahve alkoholu, zdobené lustry a kolem zdí velké a zřejmě pohodlné gauče, a také spousta nějakých mužů o dost mladších než ona v kvádrech, možná tam byly i nějaké ženy, ale zřejmě v menšině. Všichni teď stáli bez hnutí a zírali na ni. Jen dva nejbližší dveřím si něco pošeptali: „Jestli neřekne to heslo, tak to není šéf a budem ji muset oddělat.“ Ona se zmohla jen na jediné: „Co to tady, chlapi, provádíte?“ V tu chvíli se ticho změnilo zase v zábavnou směsici hlasů a všichni jí začali říkat, že konečně dorazila, že tedy vypadá perfektně a opravdu tohle netušili, a když se dozvěděli, že se jmenuje Boženka, po dlouhém smíchu už jí tak říkali všichni. Snažila se jim vytrhnout, ale nebylo to tak úplně snadné, dostala vlastní sklenici šampaňského a setkat se s ní chtěl snad každý. Všechno se dělo tak rychle, že to nedokázala pochopit. Ale pozornosti mužů nebylo nikdy dost. Když se s ní usadili na gauče, začali se vyptávat, jak jde život, co obchody, některým otázkám moc nerozuměla, ale její odpovědi je zřejmě uspokojovali. Horší to bylo, když muži zvážněli a chtěli po ní vědět jedinou věc. Jakési číslo poslední objednávky. Prostě to číslo. Nemohla tušit, co po ní chtějí, snažila se jim vytrhnout na začátku, ale teď už

to nešlo. Zvážněla ještě více, když si všimla, že skoro každý z těch pánů má pod sakem upevněnou pistoli. Tak tohle nebyl dobrý nápad. Ostatní taky trochu znervózňeli, když jim nedokázala odpovědět. Tady je něco špatně.

„Za poslední objednávku bude padesát melounů, Kreml to zařídí. Zdržel jsem se cestou, něco mi spadlo na hlavu v tom hrozném sklepě,“ ozval se najednou hlas znova ode dveří. Blížil se k nim starší muž rovněž v kvádru, s velkým monoklem na spáncích. Ostatní muži vydali zvuk obdivu a začali se vyptávat, jak se sem dostal, když mysleli, že... „Že jsem se převlíkl za starou babku? Dneska, když je párty?“ dotčeně prohlásil kápo. „Ta se tu vzala kde?“ Boženka by ráda utekla, ale oni byli ve velké přesile. Posbírala tedy zbytek své hrdosti a prohlásila: „Jmenuju se Božena Navrátilová a jsem tady úplně omylem, nebudu vás už déle obtěžovat a omlouvám se za vyrušení.“ Ozval se smích a nabití jedné zbraně. Každý přece věděl, že nezvaní hosté v tomhle sklepě nemůžou odejít živí. „Počkat, počkat...“ probodával ji pohledem šéf, „Navrátilová. A váš manžel, ten s vámi nebydlí?“ „Jaroušek už není mezi námi živými skoro půl roku...“ sklopila smutně hlavu Boženka. Ale jemu zajiskřilo v očích. Tak Jaroušek. „Paní Boženko, nechci vám kazit iluze, ale dneska vám zachránila život dlouholetá praxe vašeho muže v našich řadách.“ Poté se strhla hlasitá diskuse. Boženka pochopila to, co netušila celé roky. A oni konečně poznali ženu, kterou v jejich společnosti tak často opěvoval jejich hrdina Jaroušek, ale Božence radši nepopisovali, čím se proslavil, nebo kolik lidí sprovodil rafinovaně ze světa, než to samé udělal někdo jemu, a jeho rodina se pak dozvěděla jenom to, že zemřel v práci na infarkt.

„Ale babi, to by nešlo, musíte domů, tady se řeší složité věci...“ pronesl pak významně šéf. „No já jsem to tady chlapcům říkala, že už jsem na odchodu,“ zvedala se Boženka. „Ale takle by to nešlo,“ zamyslel se šéf. „Zastrělit vás nemůžem, jste přece jenom od Jarouška, ale co s tím, o nás neví nikdo cizí na širém světě. Kluci, kdo má u sebe ještě sérum T59, no, honem, každej ste vyfasovali pakl.“ Po chvíli se jedno sérum skutečně objevilo a Božence bylo vysvětleno, že to jinak nejde, že ji mají moc rádi, ale tohle je nutné. Sérum se aplikuje rychlou injekcí a bude mít nejvíc půl hodiny na to, ale došla v pořádku domů, pak si v klidu sedne a bude chvíli spát a potom už si nebude bohužel pamatovat žádného z těchto milých pánů, které potkala za poslední hodinu. Srdečně se rozloučili, Boženka se omluvila pánovi, co přišel za ní, když zjistila, že má bouli od jejího kompotu, který jim pak nechala na památku, a za chvíli už seděla Boženka v křesle v kuchyni. „Takoví milí chlapíci, dokonce mi dali i takové posilující sérum, určitě mi to zlepší zdraví...“ pomyslela si Boženka a nějak se jí zavřela víčka.

Probudila se a bylo právě půl deváté večer. Rýžový nákyp byl už dost studený, ale pořád ještě dobře voněl. „To mi ale vyhládló,“ pomyslela si Boženka. „Ale co tomu ještě chybí... no jo, musím skočit do spíže pro višňový kompot...“

NEPŘIJEDE

„Budeme tu stát, ale já vím, že nepřijede.“

„To je jedno! Kde jsi na tom byla, prosím tě, proč by nemohl?“

„Už nejsem malá, mami.“ Holčička v zimním kabátu s kulichem na hlavě se uraženě zamračila.

„Vždyť jsi měla teprve desáté narozeniny, to ještě vyrosteš, uvidíš. Ty si myslíš, že jsi zlobila, a tak nepřijede? Dívej se pořádně na oblohu...“ Matka zabalená do tlusté šály se ji snažila konejšivě pohladit, ale nebylo to nic platné, dcera jí skočila do řeči:

„Já vím, dívej se pořádně na oblohu a až uvidíš světýlka a uslyšíš zvonění podkoviček, tak už přijel a můžeme se podívat zpátky dovnitř. A tatínek s námi ven nešel, protože se velmi nasytl a pije za oknem, kde světýlko neuvidí, horký čaj. Loni jsi říkala úplně to stejné,“ kazatelským tónem přednášela dcera.

„Počkej, a to je špatně? Vždyť je to pořád stejné, co je na tom špatného. A tatínek, nevím proč, se nasytlne vždycky o Vánocích, ale za to já přece nemůžu.“

„Vždyť ti to říkám, že nepřijede. Nikdy nepřijel. Jak by asi tak mohl jezdit po obloze, když to můžou jenom letadla a rakety. Učili jsme se to v přírodopisu.“

„Možná už změnili dopravní prostředky a přijede letadlem, to není vyloučeno,“ usmívala se matka ve snaze zachránit situaci.

„Mami, jak si můžeš tohle myslet, vždyť je to úplně jasný, že to nejde. A navíc, mohly jsme zůstat vevnitř s tatínkem a dívat se dalekohledem, jestli je to tak nutný,“ naštvaně pokračovala dcera.

„Ale až by z nebe zazvonil, jak bychom to slyšeli za zavřenými okny...“ naivně se ptala matka, snažící se ji uklidnit.

„Mami, já už prostě nejsem malá a už dávno vím, že to zvonění je dost podobné, jako když zvoní ten zvonek, co máme v knihovně na polici, který je občas schovaný až úplně nahoře, za atlasem.“

„Cože... opravdu za atlasem... jak by se tam... to tedy opravdu nechápu... dívej se radši pořádně na oblohu, nebo propásneme ty světýlka a žádné dárky nebudou.“

„Mami, já se dívám, když pořád chceš, ale stejně svítí jenom hvězdy. Měla bych ti asi něco říct...“

„Ted' s tím počkej, řekneme si to, až přijede a zazvoní, a půjdeme zase do tepla.“

„Mami, ale nezlob se, že ti to řeknu, já jsem to ještě doted’ nikomu neřekla, je to tajemství.“

Matka zvážněla a podívala se na dceru, pochopila, že taky končí legrace.

„Mami, já jsem ho viděla, měl to všechno schované ve skříni, celé ty roky, loni jsem to viděla...“

Matky se pomalu ale jistě chopilo zoufalství.

„Mami, já myslela, že on už ti to řekl. Že se nenastydl, ale... Musím ti to říct, ale radši to nikomu neříkej. Dárky pod stromeček dává tatínek!

Ježíšek neexistuje.“

GRANULKY

TELEFONNÍ ROZHLASOVÁ HRA

STRÁŽNÍK: *(Podle hlasu spíše mladší, lehkovážný, docela vysmátý, moc se s tím nepáře)*

Šefé, já teda nevím, nejsou tu žádný stopy, důkazy, všechno čistý, mobil ani počítač tu nenechal, jen spoustu bordelu, tady to nádobí plesnivý, fuj... Koše už jsme prohledali. Prostě pláchnul i s briliantama, to dělá každej druhej, ne? Tak já zavolám ústřednu, že jsme nic nenašli...

ŠÉF: *(Starší, mluví hlubokým rozvážným hlasem, trochu zhrublým)*

Klid, strážníku... ještě si poslechneme záznamník...

(Cvaknutí tlačítka záznamníku, pípnutí)

(Dále vše ze záznamníku)

BÝVALÁ MANŽELKA: *(Sebevědomá žena ve středním věku, ví, co chce, ale trochu ji klátí emoce)*

Nazdar, tady tvoje žena. Tak až budeš zase jednou doma, tak doufám, že si tohle poslechněš. Nikdo mně brát moje práva nebude. To mám sama táhnout domácnost? Seš strašnej lenoch. Žes vod nás zdrhnul, to už je dávno, Adélka už si zvykla, že tátu nevidá. Ale ty prachy už měls dávno poslat, víš? Z čeho mám jako všechno zaplatit... *(Začíná být hysterická)* Já to tak ale nenechám, poženu to klidně k soudu. Takhle se na nás vykašlat! Že ti ta tvoje firma nevynáší a přestalo se ti dařit, za to já nemůžu. Já to věděla od začátku, že seš úplně labilní. Tak máš titul, ne, něco bys mohl vymyslet. A ne být takovej zbabělej chudák a ignorovat svoje jediný dítě. Nezapomeň, ten dluh bude čím dál větší!

(Pípnutí)

KÁMOŠ: *(Obhroublý, ale srdečný, co na srdci, to na jazyku, moc rozumu nepobral, ale má zkušenosti)*

No, ty vole, Fandoo, tak sem přepnul z toho fotbalu na zprávy... *(Jsou slyšet za ním, nějaké útržky jako z večerních zpráv Novy nebo ČT1: „byly ukradeny brilianty v hodnotě asi... pachatel byl zachycen na kamerách při úniku... policie prověřuje všechny zaměstnance podezřelé ze spolupráce...“)* Tys to fakt udělal? Noo, ty se teda nezdáš! Já myslel, že jen tak špásuješ, u piva, víš co... Kamarááááá... A co s tím teď budeš dělat? Budou to u tebe hledat, tak to někam schovej, ty seš magor vopravdu, víš, že s tou punčochou na hlavě bych tě poznal taky... Hele, nechci si hrát na chytrýho, ale vobávám se, že po tobě půjdou. Tak dávej bacha, doufám, že máš alibi, ty kanče! Tak pak zavolej, až budeš v suchu, jo?

(Pípnutí)

BABIČKA: *(Typický lehce šišlající hlas, mluví spíše pomalu, občas se zadrhne a přemýšlí)*

Fanoušku? Jsi tam? No, ahoj, ahoj, tady je babi Boža. Prosím tě, Františku, že mi zase dovezeš ty tvoje granulky? Moje Betyňka si na ně tak zvykla, víš. A nikde jinde se takové nevyrábí, jako dělá ta tvoje slavná firma, no, u nás v tom smíšeném zboží je třeba nemají vůbec, já je tam hledala. Hlavně ta příchuť, víš, jak se to... no takový ten balík s rybičkama a s fialovým proužkem. Tak ten. Taky Esmeralda už si občas dá, tak to je hned pryč, víš, ten balíček, to je to nejmenší kotě, jak jsem si vzala od sousedů, víš? Od paní té... no... však ji znáš... no, tak od té. Ee, ještě jsem něco chtěla... jo. Ještě bych potřebovala vyměnit to těsnění, no... to víš, jsem tady na všechno sama, a ten opravář, Joža, víš, tak už umřel, to je co? A jiného tady na dědině nemáme... Tak až budeš mít čas, tak se stav, jo? Musím končit, aby se mi to nepřipálilo. Pa pa!

(Pípnutí)

ÚŘEDNÍ HLAS:

Vyzýváme pana docenta Františka Mrcholítka k neprodlenému dostavení se k projednání obvinění ze spoluúčasti na ozbrojené loupeži, podle přesných instrukcí uvedených v předvolání, které bylo doručováno již před 14 dny v tištěné podobě. Vaše průtahy nejsou nijak platné, vaše obvinění je podloženo výpověďmi svědků i jinými nezvratnými důkazy.

(Pípnutí)

ZAMĚSTNANEC: *(Nervózní zastřený hlas)*

Ehmm, tady pásová linka číslo 17. Heslo... exkluzivní edice... kočičí granulky... Dobrý žrádlo, s. r. o. Šéfe, už je to hotový, dneska doručí ten balík na tu adresu, jak jste chtěl, podle plánu... fialový proužek s rybičkama, takže všechno je zařízený. Pošlete mi pak tu navýšenou výplatu? Ehh, já musím končit, tady někdo přišel... *(Vzdálenější hlasy, telefon někam zapadne: „Jménem zákona, zatýkáme vás za podezření ze spoluúčasti...“)*

MÁM

Mám ráda svůj obličej, když ho opláchnu studenou vodou a rychle utřu hrubým ručníkem.

Ty pronikavé oči, neposedné vlasy, vážné zavřené rty

Jinak se moc ráda nemám

Nemám ráda, jak na nohách rostou chlupy

Nemám ráda, když se kazí zuby

Nemám ráda, když se tukové polštáře plní a plní

Nejsem ideál krásy

Nejsem ničí ideál

Jsem

Jsem ráda v tichu víc než v hlučném davu

Jsem ráda, když se můžu schovat do velké šály

Jsem ráda, že mám dvě ruce a dvě nohy

Jsem ráda, že nejsem ideál

Jsem ráda, že se mám.

Veronika Onheiserová

Divadelní dramaturgie

PODÍL NA STVOŘENÍ

Mám chut' dát něčemu vzniknout
podílet se na stvoření

na dítě je příliš brzy
nebo spíš příliš pozdě -
je jich příliš

hledá se díra na trhu

kdo rozhoduje
kdo rozhoduje o tom
kdo rozhoduje o tom že jsi umělec
kdo rozhoduje o tom že jsi umělec že tvoje dílo je umění je součástí Umění má prá-
vo být má právo být v galeriích má právo být hráno má právo být chráněno a sdíleno
a kradeno

JSEM NASRANÁ NA VŠECHNY LITERÁRNÍ SOUTĚŽE SVĚTA

posílám kousky své duše v obálce
jsou ještě horké
jsou ještě od krve
chvějí se strachem
chvějí se z představy setkání
chtějí být vyslyšeny

jsou vystaveny
nahé
jsou vystaveny před soud
lysé
jsou vystaveny před soud světa
holé
jsou vystaveny před soud incestního světa

komu musíš vlézt do prdele?
paranoia
komu musíš lézt do prdele?
podezíravost
komu musíš lízat prdel?
šílenství

Uzávěrka se posouvá o týden
další pokus
na stvoření světa

OTRAVA ALKOHOLEM

I: Každá opilost je vlastně otrava alkoholem.

C: Cože?

I: Každá opilost je vlastně otrava alkoholem a kocovina je vlastně tvoje tělo, které se snaží vyléčit.

C: Jako fakt? Takže chlast je vlastně jed?

I: No jasně, proto se tomu říká intoxikace.

C: Jo, aha, jasně.

I: Co budeme dělat?

C: Já nevím... asi chlastat?

I: Asi jo.

C: Já jenom přemýšlím.

I: Nad čím?

C: Jenom přemýšlím, proč je to tak dobrý. Ten chlast, víš, neříkám Božkov a tyhle srandy, jo, ale proč mi to tak chutná, tyjo. A taky, že ta kocovina, že to je naše spása vlastně. Víš co, ono je to vlastně neskutečně na hovno a nechceš to, ale jinak bychom se uchlastali, kámo. Tohle je naše cena za prvotní hřích.

I: Kocovina?

C: Jasně.

I: Hm. Tak čím se přiotrávíme dneska?

C: Není tam ještě nějaký šampus?

I: Myslíš, že máme na to chlastat třetí den v kuse šampus?

C: Hele, stejně jsme teď furt doma, ne? Nechodíš nikam, tvá peněženka je jak v trezoru, tak si myslím, že si zrovna teď víc než kdy jindy můžeme dovolit chlastat šampus, kdy se nám zamane.

I: Když, vole, mně je z toho vždycky tak blbě.

C: Šak si říkal, že se tím trávíme.

I: Jo, vole, ale můžeš se trávit něčím, co tě nevybublá do sraček, ale co tě jen mírně položí na lopatky.

C: Hej, ale mně to prostě chutná, víš. Já bych moc chtěl chlastat dneska šampus a vlastně taky každej jinej den v roce.

I: Měl jsi někdy pravý šampus? Jako ten ze Champagne? Ten, co nestojí ve slevě kilo, ale třeba dvě líta.

C: No, to sem teda fakt neměl. Kde bych na to přišel?

I: To je jedno. Tak ty si dáš šampus a já třeba fernetu, ale ještě bych si dal cigáro.

C: Každé cígo je jak hřebíček do rakve.

I: Každým cigárem o krok blíž ke spasení.

Justina Grecová

Divadelní dramaturgie

BOŽSKÉ HODY ANEB CESTA ZA POZNÁNÍM

Loutková hra z ráje

3 loutky (libovolný počet loutkovodičů/herců):

ADAM

EVA

HADÍ MUŽ

Pozn. na úvod:

Ideálně by celé dění měla doprovázet kapela jakéhokoli typu a počtu, která by hrála písničky jako zhudebněné biblické texty (Genesis 1-2).

1.

Scéna ještě nesmí být vidět, před scénou jeden nebo dva herci rozdávají přicházejícím divákům jablka, kterých mají plné koše. Diváci se usazují. Ideálně, aby každý divák obdržel své vlastní jablko.

2.

Stále před zakrytou scénou, jeden z herců mluví k divákům.

A: Znáte to, když nasněží, všude je bílo, žádná barva, všechno září, ticho prostupující krajinou. Dobře, pak projede několik aut, do sněhu se otiskne pár ušpiněných podrážek, ale pořád, pořád je to jen zašpinění, poskvnění té bílé čistoty. Hledáte okolo sebe barvy. Rozhlížíte se a v bílém oslnění vidíte jen barvy svítících panáček na přechodu, ušpiněných kapot, nových, křiklavě zelených fasád těch nechutnejch baráků naproti přes ulici... Barev je hodně, ale příroda usnula. Zahalila se do své sněhové čistoty. Jdete dál a dál zasněženou krajinou, pryč z města, v tuto chvíli už nevidíte špinavé odlesky neonů a pouličních lamp. Jdete a najednou spatříte jabloň. Jabloň, která i v celé té okolní sněhové čistotě nese na větvích zářivě rudá jablka. Tak lesklá a červená, že to vypadá, jako by je někdo chodil pětkrát denně leštit Cifem Perfect Finish. A to je to, co vás vytrhne. To, co vás nadchne a oslní svou krásou. Ale potom, potom... Stále přemýšlím nad tím, jak je to možný? Jak to, že právě na týhle jabloni právě tahle jablka zůstala, a jak je sakra možný, že se tam držež zuby nehty a nechtěj se pustit.

Vezme si do ruky jedno jablko z koše.

Co by se asi stalo, kdybych měla tu možnost vědět? Co by se stalo, kdybych byla Evou v ráji a prostě bych si do toho jablka kousla a najednou bych věděla. Poznala bych všechno, co chci. Ale i všechno, co nechci. Co kdyby ostatní jablka na stromě poznání znamenala další a další fáze poznání. Představte si, že pokaždé, kdybyste v životě něco řešili, důležitýho i nedůležitýho, tak byste měli možnost kousnout si do jablka a v tu ránu byste měli po problému, anebo byste se naopak ocitli v ještě větším problému, protože byste věděli příliš. Sakra... to je zamotaný. Odolala bych? Zakousla bych se? Okusila bych ten šťavnatý, sladký pocit na jazyku? A co vy? Chtěli byste poznat?

3.

Hudba, zvedá se opona, na scéně bohatý, honosný a šťavnatý ráj, na zemi hlína, v hlíně je schovaný otvor, kterým může na scénu vylézt loutka.

Loutka Adama leze pomalu otvorem v hlíně na scénu.

ADAM: Ach, Uuuf, to je něco, uf! A jsem tady. *Rozhlíží se po scéně.*

Teda, tolik krásy, to je nádhera! NÁDHERA! Ooo, já jsem šťastný. To bude zábavy, rychle, rychle, musím si to pořádně užít. *Sedne si na kraj scény, nějakou dobu jen sedí a nic nedělá.*

To je život! To je pohoda! *Sedí a pomalu se začíná nudit.*

Nee, je to opravdu zábava, já se bavím, jen co to jde. Hurá! *Nadšení postupně klesá.*

No dobře, už to začíná být trochu nuda, co se bude dít dál? Je tady krásně, ne, že ne, ale... Nech toho, Adame, važ si toho, že tu jsi právě ty, první člověk na zemi!! To je čest, to jen tak nikdo přece nemá.

No... ale... co tu mám dělat? Úplně sám a sám. Nikoho tu nemám. *Začíná se postupně dostávat do depresivní nálady.*

Až umřu, tak mi nikdo nepůjde na pohřeb, protože o tom nikdo nebude vědět, nikdo mě nebude oplakávat... A až budu mít narozeniny, kdo je se mnou bude slavit?? To ne, takhle to nechci. Proč tu se mnou nemůže být ještě někdo. To je hrůza, a přitom je tu tak nádherně.

Pořád něco mluví a do toho usne

HLAS: Spi, Adame, spi, i když to, co jsi tady právě předvedl, bylo dosti sobecké, odpouštím ti. Odpouštím ti, protože máš pravdu. Nemůžu tě tady přece nechat samotného. Co by sis tu počal, když tě tak vidím. Já vím, co potřebuješ. Ty potřebuješ ženu. Ženu, která ti bude dělat společníci. Tak spi, Adame! Až se vzbudíš, bude všechno jinak!

Z žebra Adamova je zrozena Eva.

EVA: Ooo, to je krása! To je nádhera! Všimne si spícího Adama.

Kdo to támhle leží, jdu se podívat. Jde k Adamovi a zblízka se na něj dívá, Adam se mezitím probudí.

ADAM: Nervózně a vyděšeně Kdo... kdo jsi? A proč na mě tak zíráš? Já nespím!

EVA: Neboj se mě... já jsem Eva.

ADAME: Já se nebojim... A ty... Evo, co tady děláš?

EVA: Přišla jsem sem trochu kvůli tobě, abys nebyl sám, víš...

ADAM: Já, já nejsem sám.

EVA: Vážně ne? A s kým tedy jsi, když ne sám?

ADAM: No, no, dobře, tak jsem sám, odhalila jsi mě.

EVA: Ted' už ale nejsi sám, jsem tady já.

ADAM: To je dobře, že jsi tady, i když tě vůbec neznám a nechápu, kde jsi se tady takhle z ničeho nic ocitla... Jsem rád, že tu jsi se mnou.

EVA: Já jsem ráda, že jsem tu s tebou... Pojd', vstávej, jdeme si to tu společně prohlídnout!

ADAM: Jdeme, Evo!

Odejdou ze scény.

4.

Na scéně je výrazný strom (jabloň), na scénu přichází Eva.

EVA: To je hezky, ale popravdě, jsem trochu ráda, že jsem chvíli sama, bez Adama. Nee, to nemůžu říkat, to je hnusný. Mám ho přece ráda. Ale, ale... jo, přiznej si to, Evo, občas tě trochu otravuje. Jak se o sebe neumí sám postarat... nee, dost, ach jo. Nemůžu na něj být taková, vždyť se známe chvíli. Ale jsme si souzeni? Kdo ví...

Na scéně se objeví hadí muž.

HADÍ MUŽ: Ahoj, ahoj, kočička! Jak se ti daří?

EVA: Jee, promiňte, vyděsil jste mě.

HADÍ MUŽ: Neboj se mě, já vím, kdo jsi, bejby!

EVA: Ale já vůbec nevím, kdo jste vy...

HADÍ MUŽ: To neřeš, krásko.

EVA: A kde jste se tu vzal? Já myslela, že tady žiju jen já a Adam.

HADÍ MUŽ: To není pravda, když se pořádně porozhlídneš, najdeš okolo sebe spoustu dalších lidí, co tady žijou.

EVA: Ale Adam mi říkal, že tady byl sám do té doby, než jsem přišla já.

HADÍ MUŽ: Prosim tě, Adam ti lhal, protože si tě chtěl získat jenom pro sebe. Neměla bys mu bejt takhle oddaná.

EVA: Tomu se mi nechce věřit. Proč by mi Adam lhal?

HADÍ MUŽ: No, proč asi, kočičko. Chce tě.

EVA: Chce mě, protože nemá nikoho jinýho...

HADÍ MUŽ: Nebo tě chce prostě jenom zbouchnout. A až se mu to povede, tak tě nechá a ty budeš sama, nešťastná a nebudeš vědět, co se životem.

EVA: To ne, tomu se mi nechce věřit. Že by byl Adam takovej?

HADÍ MUŽ: Dělej, jak myslíš.

EVA: No jo, ale to by vysvětlovalo to, proč mě bral tak nejistě.

HADÍ MUŽ: Prostě si chtěl užít.

EVA: No tak to ne, teď už tomu úplně rozumím. Tohle mu neprojde... Já jsem blbá! Na tohle jsem mu naletěla, no tak to teda ne!!

HADÍ MUŽ: Je to nejspíš tak, bejby.

EVA: To je hrozný! A já blbá si myslela, že mě má opravdu rád, a ono je to takhle. Teď to do sebe všechno zapadá.

HADÍ MUŽ: A co bys řekla tomu, jít se na chvilku projít se mnou, kotě?

EVA: No, počkejte, proč? Proč vás vlastně takhle poslouchám?

HADÍ MUŽ: Neboj se, nechci tě zneužít...

EVA: Ale dobře, vlastně, proč ne, co bych na něj měla brát ohled.

HADÍ MUŽ: Já věděl, že víš, co je správný.

Odcházejí ze scény.

5.

Hadí muž a Eva znovu přicházejí na scénu, blíží se k jabloni.

HADÍ MUŽ: Vidiš, a já ti říkal, že mu nemáš věřit.

EVA: Když já nevím... teď si zase říkám, proč bych vlastně měla věřit tobě.

HADÍ MUŽ: Kotě, já to s tebou myslím dobře.

EVA: Ale, ale, jak to mám vědět. Jak mám vědět, komu z vás mám věřit?!

HADÍ MUŽ: To je čistě na tobě, to si musíš rozhodnout sama.

EVA: To ti teda pěkně děkuju za radu, to by mě v životě nenapadlo.

HADÍ MUŽ: Anebo je ještě jiná možnost... vidíš ten strom?

EVA: No. Co s ním?

HADÍ MUŽ: Víš, co to je za strom?

EVA: Nevím, normální jabloň.

HADÍ MUŽ: No, a to právě není vůbec pravda. Tohle je speciální strom. Když si z tohodle stromu utrheš jablko a kousneš si do něj, právě až v ten moment opravdu poznáš pravdu. V tu chvíli stoprocentně poznáš, kdo je ten pravej...

EVA: Počkej, počkej, já vím, o čem mluvíš, ale to se přece nesmí. Vždyť z tohodle stromu to máme zakázaný.

HADÍ MUŽ: Nesmí, nesmí, to je na tobě, čemu uvěříš. V životě nesmíš tolik věcí, že kdyby ses tím měla řídit, tak skončíš bůhví kde.

EVA: Když já nevím...

HADÍ MUŽ: Udělej to, nic se ti nestane. Co by taky mohlo? Ty věříš v to, že ten, co ti to takhle nařídil, má nějaký super schopnosti? Ani náhodou.

EVA: Ticho, takhle tady nesmíš mluvit. Vždyť tě uslyší. A vůbec, věřím tomu!

HADÍ MUŽ: Dobře, tak i když tě o tomhle nepřesvědčím, musíš mi aspoň věřit, že on opravdu nevidí všechno, jak by taky mohl. Věř mi, osobně jsem to jednou zkusil, kousnout si do jablka z tohodle stromu, a nikdo mě neviděl a vůbec nic se mi nestalo. Naopak, když to uděláš, budeš mít jistotu.

EVA: Ach jo, no, možná máš pravdu. Jsi si jistej tím, že na to nikdo nepřijde?

HADÍ MUŽ: Naprosto!

EVA: A ulehčí mi to situaci. No dobře, tak já to udělám.

HADÍ MUŽ: Jen do toho!

EVA: Ale víš co? Ty to uděláš se mnou!

HADÍ MUŽ: No, ehm, to není tak jednoduchý.

EVA: Ty se bojíš a sám mě do toho nutíš!

HADÍ MUŽ: Ne, takhle to není. Ono je jenom takový pravidlo, který nesmíš porušit, jinak to nevyjde.

EVA: Jaký pravidlo?

HADÍ MUŽ: No, víš... *Snaží se rychle něco vymyslet.*

EVA: Jaký?

HADÍ MUŽ: Jde o to, že když si chceš kousnout s někým, nesmíte to udělat najednou.

EVA: A jak to teda máš jinak udělat?

HADÍ MUŽ: Ty jako žena si musíš kousnout první, uděláš to přesně v poledne, když bude slunce zářit nejjasněji... v tu chvíli jsou jablka nejbarevnější a nejpravdivější. Až to uděláš, rozhodně se až do setmění nesmíš vidět s člověkem, který si ten den má do jablka poznání kousnout také. Narušilo by to jejich magickou moc. Já si musím kousnout ve chvíli, kdy poslední paprsek slunce zapadne za obzorem. Poté se ale nesmíme vidět až do půlnoci. To znamená, že se spolu budeme moct setkat až zítra. Ale zase budeme vědět, na čem jsme.

EVA: Zní to docela komplikovaně, ale snad máš pravdu. Budu ti věřit. Takže dneska. Už mi zbývá jen půl hodina, než bude slunce nejvýše na obzoru. Rychle se musíme rozloučit!

HADÍ MUŽ: Dobře, uvidíme se zítra, kotě, a neboj se, všechno dobře dopadne!

Odcházejí ze scény.

6.

Hadí muž se na scénu vrací sám.

HADÍ MUŽ: Uff, to jsem to dobře vymyslel. Tak teď jen, aby si to na poslední chvíli nerozmyslela. Je to geniální plán. Ona si kousne, zjistí, že Adama miluje, donutí ho kousnout si taky, tím pádem poruší pravidlo oba, Bůh bude hrozně naštvanej. Řekne si, koho jsem to stvořil! První muž a žena na zemi a ani nejsou schopní se chovat ukázněně. Pokud všechno poběží, jak má, tak se Bůh ve svém hněvu rozhodne, že je vyhodí

z ráje, nebo se jich nějakým způsobem pokusí zbavit. No a co dál. Člověka tady bude potřebovat.

Pak už bude jen stačit, když se jen porozhlídne a uvidí mě, toho, kdo odolal a do žádného jablka si nekousnul. Řekne si, to je ten správný člověk! Toho jsem měl stvořit jako prvního! Dosadí mě do ráje na pozici Adama a zapíšu se do dějin jako zachránce lidstva! A ženu, tu mi možná stvoří taky. A když ne, tak nevadí, vystačím si sám.

Odchází.

7.

Eva přichází na scénu.

EVA: Tak, a je to tady. Uu, to jsem nervózní. Deset, devět, osm, sedm, šest, pět, čtyři, tři, dva, jedna, teď!

Světlo svítí strašně oslnivě, Eva si kousá do jablka, světlo pomalu zhasíná.

8.

Eva na scéně, po poznání.

EVA: Co, cože? Ten odpornej, hnusnej člověk, on mi lhal! Ted' už to vidím, on si to na mě celý vymyslel, takže si nekousne a bude to celý na mě, jak mi to jen mohl udělat. A sakra, proč tady chodím nahý? To mi to nepřipadalo divný? Rychle musím přes sebe něco hodit. Hmm, i když, nahota byla příjemnější... Musím rychle za Adamem, říct mu o tom. Adam, na toho bych úplně zapomněla. Vždyť já to vím. Najednou to vím! A nepochybuju, ani trochu nepochybuju. Miluju ho a milovala jsem ho i předtím a já blbá se o tom musím ujist'ovat... Musím mu to všechno vysvětlit.

Odchází.

9.

Eva přichází za Adamem.

EVA: Adame, musím ti něco říct, hned teď.

ADAM: Co se děje? A proč se zakrýváš?

EVA: Eehm, no to ti vysvětlím později... ale předem mi slib, že mi to odpustíš, prosím!

ADAM: Co se stalo? Povídej!

EVA: Víš, já jsem na chvíli zaváhala, jak to mezi náma je. Najednou jsem si nebyla jistá, jestli ti na mně záleží a jestli mě opravdu miluješ. Promiň mi to. Zpanikařila jsem a v tu chvíli jsem potkala takovýho muže, kterej na mě byl hodnej a naslouchal mi. Sakra, ani nevím, jak se jmenuje. No a ten muž mi poradil, abych si kousla do jablka poznání, abych zjistila pravdu, jestli mě opravdu miluješ. Byla to blbost, ale já to udělala.

ADAM: Evo, jak jsi mohla...

EVA: Já udělala hroznou chybu, já to vím...

ADAM: Jak sis mohla myslet, že tě nemiluju... vždyť já tě miluju a nepotřebuju kvůli tomu kousat do jablka poznání.

EVA: Vždyť já vím, já jsem hrozně hloupá, promiň mi to prosím. Já se teď jenom hrozně bojím toho, že tě ztratím.

ADAM: Jako kvůli mně, toho se neboj, vždyť já bych tě neopustil.

EVA: Vážně? Ale za to, co jsem udělala, mě Bůh určitě potrestá, nenechá mě s tebou...

ADAM: To máš asi pravdu, jak ho tak znám, tak si tohle nenechá líbit. Víš co? Mám nápad! Já si do jablka poznání kousnu taky, ať jsme na stejný lodi a ať se pak stane cokoli, zůstaneme pravděpodobně spolu.

EVA: To bys kvůli mně udělal?

ADAM: Pro tebe cokoli!

EVA: Tak rychle, jdeme!

10.

Adam a Eva přicházejí ke stromu poznání.

EVA: Rychle, kousni si!

Adam si kouše do jablka, oslnivé světlo, světlo pomalu zhasíná.

ADAM: Ahaa, už chápu to tvoje zahalení.

EVA: No vidíš!

ADAM: Ale musím říct, že nahota byla lepší.

Smějí se, v tom je najednou ozáří oslnivé světlo, znějí podivné zvuky.

HLAS: Co jste to udělali!! Vy jste si vážně mysleli, že nic z toho nevidím, jak jste mohli být tak hloupí! Já vidím a slyším úplně všechno! Udělali jste hroznou věc, za kterou

budete potrestáni! V ráji zůstat nemůžete, ten je na vás příliš bezchybný a štědrý. Protože jsem ale viděl a slyšel úplně všechno, vím, že jste tak neučinili se špatným úmyslem. Proto si myslím, že můžete být zakladateli lidského pokolení i nadále. Jen ne tady, v ráji... Odejdete pryč, ale budete spolu, a to je hlavní.

Za to ten, co si myslel, že vás i mě obelstí, bude potrestán tvrdě! Tohle mu jen tak neprojde.

Vidíte, poznání nemůžete chtít získat tímto způsobem, i když je to lákavé... vědět hned, nebýt v rozpacích, mít jistotu. Kouzlo poznání ale přece tkví právě v nejistotě, v čekání, v nebezpečí... a když opravdu chcete, jednou k němu dojdete. Jistí si ale stejně nikdy být nemůžete, a to je právě to krásné. No tak, nebojte se! Poznávejte!

ZÁVĚR

Herec před scénou stejně jako v úvodu, má u sebe koš s jablky.

Třeba ty stromy s naleštěnými jablkama v zimní krajině jsou pozůstatky ráje, třeba to je nějaké volání shora, co se stane, když bych jedno to naleštěné jablko utrhla a kousla si? Poznala bych? Poznala bych svět? Poznala bych sebe? A co byste dělali vy, kdybych vám teď řekla, že jablka, která celou dobu držíte, pokud jste je tedy ještě nesnědli, jsou jablka utržená ze zimních jabloní. Že to jsou jablka poznání. Tak co? Kousnete si? Nebo se smíříte s tím, že nepoznáte všechno, a raději zůstanete u toho magického pocitu, že ty jabloně s naleštěnými jablky jsou zakázaným ovocem... Tak co?

Bere jedno jablko z koše, otevírá pusou, chystá se do něj kousnout. Než se zakousne, zhasnou světla.

KONEC

S VŮNÍ DOZNÍVAJÍCÍCH VÁNOC

Představuji si, jak voní léto
jak na staříčké třešni v sadu dozrávají plody
zralé, šťavnaté
vzduch stojí v tom parném horku
v koruně toho stromu
kolik toho zažil, kolik toho ví
být součástí té sladké vůně
opojné jako letní noci
dlouhé a nekončící
plné života, plné pocitů, něžných slov
hezkých slov řečených tak rychle
jako by byla opojená tou sladkou vůní
slova pronikající stojatým horkým vzduchem
jako ty třešně padající ze stromu
a doteky jako ta šťáva stékající ze rtu
ulepené a sladké
zlomyslně rudé, pomíjivé
protože tyhle letní noci končí
stejně jako černavé plody jednou provždy
dozrají
a končí sladkou chutí na rtech
na okoralém krajíci chleba
v lednu, v tom nejsprostším měsíci
utahaném, temném, tajemném
s vůní doznívajících Vánoc
a dohořívajících františků
s městskými lesními školkami u kontejnerů
kde si to jedle a smrky rozdávají
spolu samy
jen tak na sobě leží
a už je nikdo nechce, nepotřebuje
odsouzeny na smrt
neustále myslící na sex
přitažlivost a jiskření
zakousnutí do krajíce chleba
rty opatlané třešňovou marmeládou

a najednou ucítím tu vůni léta
svěží, sladkou a šťavnatou
podléhající něžným dotekům
léto na rtech
jako by to bylo včera
představuji si...

S VŮNÍ POMERANČE

Vyndávám ze síťovky pomeranče. Jeden po druhém je vykládávám na porcelánovou misku s jemnými, černo-zelenými ornamenty. Na dlani cítím hrubou pórovitou strukturu zaoblené kůry. Jeden z pomerančů se mi nepříjemně ulepeným způsobem dotýká konečků prstů. Pomerančová šťáva se mi dostává do záděry na palci. Drzý a nepříjemně štiplavý pocit za nehtem. Stejný provokující pocit můj prst už zažil.

V ten den. Parný vrchol července nebo pozdní srpen? Daleko od domova. Daleko. Moc daleko. Slyším okolo sebe hlasy. Lidé mluvící cizím jazykem, kterému nerozumím. Slova pohupující se v neznámých melodiích. Snažím se jim porozumět. Ony ale plynou moc rychlým tempem od stánku ke stánku, na tržišti. Orientální tržiště plné koření různorodých vůní. Vůní, které se mísí jedna přes druhou a neúprosně prostupují celé tržiště včetně několika bloků v okolí. Dostávají se do sousedních uliček a domů. Vplynou do otevřených oken. Do peřin vyvěšených na zápraží. U jednoho ze stánků s tímto pronikavým kořením stojí stará paní s velkými zlatými náušnicemi, celá zahalená do černého. Já sedím pod stromem na ornamenty poseté dece. Pod pomerančovníkem. Vypadám podobně jako paní zahalená do černé se zlatými náušnicemi u stánku s kořením. Vedle mě leží proutěný koš plný zlatavě oranžových pomerančů velikosti hlavy novorozeněte. Vyndávám z koše jeden pomeranč. Přespříliš na krátko ostříhaným nehtem dloubnu do strukturované pomerančové kůry. Nic. Neměla bych si ty nehty stříhat tak na krátko. Dávám pomeranči druhý pokus. Můj kulatý prst se dostává pod povrch. Z pomeranče vystříkne šťáva a vztekle mi vskočí do oka. Nic se neděje. Mám s pomerančem trpělivost. Podaří se mi ho zdolat. Dužinatý kousek si dávám do pusy. Ta chuť, sladká a plná. Sladká a plná jako noci vonící orientálním kořením a teplým letním vzduchem. Pomeranči. Úzké klidné uličky, ozvěny cikád, hudba hrající v pozdním večeru do oken. Hraje rozverně i tklivě, barevně. Pocit lehkosti. Nechat se unášet teplým vzduchem a barevnou melodií. Nechat se unášet do snu, ve snu. Pod pomerančovníkem.

Dávám do mísy poslední pomeranč. Z Tesca za 20,90 Kč, v akci. Odkud asi je? Nadechl se někdy toho teplého nočního vzduchu? Slyšel symfonii cikád, tklivých a rozverných melodií uprostřed noci? Za okny svého pražského bytu pozoruji staříčkou meruňku s podzimně unavenými větvemi. Odevzdaně odpočívá po parném létě, kdy musela na svých vetchých ramenech nést tíhu šťavnatých, sladce vyžrálých, zlatavě oranžových meruňek. Působí tak moudře a ospale. Podzimní ospalost najednou naruší náhlý pohyb. Zlatavě oranžový list poletuje svrchu koruny stromu. S mírným a lадným citem dopadá na zem. Vyplňuje tak onu podzimní barevnou pokrývku, která rozjasňuje šedou, zamračenou oblohu dnešního dne. Koukám na misku s pomeranči pečlivě vyskládanými do pravidelné pyramidy. Ve zlatavě oranžové symetrické hromadě spatřím nazelenalý, provokativně podezřelý flek. Poslední pomeranč z Tesca za 20,90 Kč v akci na vrcholu pyramidy je nahnílý. Má ruka s příliš ostříhanými nehty po něm sahá, chce ho vyhodit.

Poslední pomeranč letí vzduchem do koše na bioodpad. Dopadá do měkké matrace vystlané kávovým lógreem a slupkami od brambor. Konec jednoho dne, konec jednoho pomeranče. Konec, který možná ani nikdy nezačal. Možná tento den ani pomeranč nikdy neexistoval. Nebo snad ano? Čím jiným rozbít staticčnost a monotónnost těchto dní? Čím jiným než sněním. Sněním o krajině plné slastí. Slastí s vůní pomeranče.

...

Na palci cítím drze štiplavou, ulepenou bolest.

AGROBÁBY

Decentní vsuvka do dějin českého národa

1.

Rodící se novorozeně.

J. P.: Ještě kousek, ještě kousek. Kousíček. Maličký kousíček. Malinkato maličký kousíček. Au!!! Jau jau jau! Uf! Jojojo, a už to bude. Uuuuuuu! Ach. A je to tu. Skoro. Aaaaaaaau...

Oslněn světlem v bolestech, zře světlo světa.

A tohle je jako co? Chcete mi vypálit zrak? No to ne. Na to se nemůžu koukat. NE-MŮŽU! Jsem se narodil jenom proto, abych tady oslepl? To je hrozný, h r o z n ý, h r o z n ý!!!!

V záchvatu hysterického dětského pláče.

Proč já sem vůbec lezu. Jsem si teda představoval něco jinýho. Něco, kde třeba člověk aspoň může koukat, pozorovat! Uvidět. Uvidět to, kvůli čemu sem leze. Ne jenom oslnivý světlo, který mu vypálí zrak, tak že by nejradši zase zalezl zpátky, odkud vzešel. Ale co tam? Tam by byl v bezpečí. Tam by pozoroval, koukal. Uviděl. Uviděl to všechno. Uviděl svět. Ale nikdy by nemohl zůstat sám. To je skvělý... nebo možná trochu děsivý. Pořád s matkou. Vidět všechny její oplzlosti. Vidět, s kým se stýká, co vaří, co nakupuje, co čte, na co kouká, co používá za sprchovej gel, jestli utírá prach pořádně, jestli si občas jde tajně zakouřit nebo si popíjí sklenku červeného Malbec Los Cardos nebo třeba Sevar s výraznou chutí lesních plodů, hlavně borůvek, nebo s kým mě počíná... Jo, ale to bych vlastně vidět nemohl, protože jsem u toho ještě nebyl. To je pravda. Hmm. Pravda.

Během tohoto proslovu ustal hysterický pláč, zrak se rozjasňuje.

No, zpátky asi nepolezu. Co tam... Zakrněl bych v tom bříše, bez vody a bez jídla a všechno by mě tam tlačilo, protože bych rostl a rostl a pak by ten pupek praskl a já bych vyletěl ven a musel bych znovu zažít tenhle nechutnej prvotní pocit. Odpornej pocit světla v očích, ozáření až do mozku. Na padrť.

Už skoro vidí.

Kdo to je? Moje matka? Ne. Nějaká ženská v bílým. Proč na mě šahá? Co to jako má znamenat? Nešahej na mě! Ženo v bílým, laskavě na mě nešahej! Nejsi moje matka,

tak nemáš vůbec žádný právo na mě šahat těma svejma nechutně slizkýma gumovýma prackama. Ale no tak... Dost! Šimrání na bradě, to nemyslíš vážně?

Kousne ruku v gumové rukavici do prstu.

Ucukla, no přece! Ale neodchází... No to ne! A další... Proč na mě tak zíraj. A další... Bože můj, kolik jich nade mnou hodlá stát. Šahaj mi na nohy. Mačkej mi je, prasata! Stáčí nohy jako dvě krutí stehna na pekáči. Mám je tak divně zkriveně obtloustlý, že nemůžu jinak. No, snad z toho vyrostu. Ale... proč tady vůbec jsem? Proč jsem právě tady a právě teď, v tenhle moment? Proč jsem to já? Já, já, já. Já spasitel? Spasitel těchto nechutnejch pracek, co na mě šahaj? Spasitel čeho? Pová mi to někdo? Pová mi tady někdo, k čemu mě tu potřebujete? Co ode mě chcete? Proč jste mě sem poslali?

Křik mnoha novorozeňat.

2.

2 báby, Jarmilka a Věra sedí ve světnici, doma u Jarmilky. Společně pečou krůtu a štrůdl na neděli. Jarmilka krůtu strká na pekáči do trouby.

Jarmilka: Tak povídej.

Věra: No, teď někde říkali, že prodávaj nějakej přípravek, kterým si ty brýle namažeš a ony se ti pak nebudou mlžit.

Jarmilka: Jo? A funguje to?

Věra: Nevím, Jarmilko, já brýle nenosím.

Jarmilka: Já si stejně myslím, že to nefunguje.

Věra: Ano, pravděpodobně to nefunguje.

Jarmilka: Stejně jako všechno. Všechno tady.

Stařenky se dlouze odmlčí. Věra loupe jablka na štrůdl a Jarmilka je strouhá.

Věra: Měla bys tam přidat ještě skořici, a taky nadrcený piškoty, ty ti hezky nasajou tu šťávu z jablek.

Jarmilka: Tak to je snad samozřejmost. Co bych byla za hospodyňku, kdybych tam nedala skořici a piškoty?

Věra: No, ne každej tohle dneska umí. Každěj do všeho chce hrabat, ale pořádně to neumí. To za mejch mladejch let. To byla jiná.

Jarmilka: Jak jsme poslušně chodili volit, pracovat, prostě všechno.

Věra: Ničemu jsme nevodporovali, proč taky...

Jarmilka: Měli jsme se dobře, Věrko.

Další delší chvilka ticha. Jarmilka si zasněně žmoulá nastrouhaná jablka v míse.

Jarmilka: Kdyby ty blázni tenkrát nedělali tak zbytečný kraviny. Si mysleli, že získají něco víc, když budou cinkat nějakýma klíčkema.

Věrka: A nezískali. Doplatili na to.

Jarmilka: Ted' z nich nic není. Žádněj poctivej člověk mezi nima. Všechno dělaj, ale nic z toho neuměj.

Věra: Vždyť ta moje mladá Baruna ani ten štrůdl upéct neumí. A to už jí táhne na dvacet.

Jarmilka sype skořici do jablečné směsi. Věra rozzlobeně chodí po místnosti.

Věra: Porád se honí za nějakou kariérou, nebo jak se tomu říká. A kde nic, tu nic. Ani zadělat na chleba neumí. A když jí říkám: „Baruno, přijď někdy a já tě to naučím... jako zadělat kvásek na chleba,“ vždycky mi odpoví: „Ale babičko, to už dneska nemusíš umět. Vždyť si ten chleba můžeš koupit v supermarketu.“

Jarmilka: V supermarketu, v supermarketu. Ach, holka zlatá. Ta nepamatuje starou Boženu z Nárožní. To byla správná ženská. Vždycky mi dala o pár deka gothaje navíc.

Věra: Jo, jo, stará Bóža, budiž jí země lehká.

Báby se opět odmlčí. Vzpomínají na prodavačku Boženu. Pomalu začínají připravovat těsto na plech.

Jarmilka: Věrko, když mluvíme o těch supermarketech. Nezajedem spolu zítra do města. V letáku bylo něco o slevách na knedle. Bramborový.

Věra: Můžeme to objet jako vždycky. Od Kauflandu, pak po ulici dolu do Penny, a na konec můžeme zkusit ještě Lidl.

Jarmilka: No jo, holka, šetřit musíme na starý kolena.

Věra: To mi povídej. Kolem toho šedesátýho. To jsme se měli krásně. A ty mladý furt byli nespokojený. A pořád jsou. Neví, co chtěj. Jeden támhle lítá s transparentama jak šílenej, druhý je zas se všim nespokojenej. Ani ty politiky, čestný lidi, co nám chtěj jenom pomoci, nenechaj na pokoji.

Jarmilka: Máš pravdu, furt se bouřej... A k čemu? K ČEMU? Vzpomeň si na toho, co v šedesátých běhal někde po Václaváku zapálený a myslel si, že tím něco dokáže.

Věra: Blázen. Lidi jsou někdy schopný čehokoli. Třeba i běhat zapálený. Celý se takhle popálej až se spálej a myslej si, že je to správný.

Jarmilka: Spálej, spálej... Věro! KRŮTA! Krůta se pálí!!!

Povyk, celá scéna se zaplaví v mlze, hraje budovatelská píseň „At' je vždycky slunce“ v ruštině, zvuk se postupně tříští, až je slyšet jen šumivý jednolitý zvuk.

3.

Jarmilek a Věr může být i víc než dvě.

16. ledna - musí být zřejmé - viditelné nebo slyšitelné, že jde o 16. ledna, stále je slyšet šumivý nepříjemný zvuk.

Věra: 16. ledna.

Jarmilka: 16. ledna... Po bouřce vznikly v Holandsku velké záplavy, kde zahynulo 1 000 lidí.

Věra: Laure de Noves, dívka, kterou miloval básník Petrarca a napsal pro ni Sonety pro Lauru, se dnes vdala za Hugues de Sade.

Jarmilka: Kryštof Kolumbus vyplul po objevení Nového světa zpět do Španělska.

Věra: 17letý kníže Ivan IV. se sám korunoval na cara celé Rusi a zajistil si tak neomezenou moc v zemi. Pro svou krutost a vznětlivost byl nazýván „Hrozný“.

Jarmilka: Japonská 15. armáda zaútočila na Barmu.

Věra: Odstartoval americký raketoplán Columbia. Při jeho přistání 1. února zahynulo všech sedm členů posádky. 16. ledna.

Jarmilka: 16. ledna.

Věra: Události.

Jarmilka: Události, události, události.

Věra: Události 16. ledna.

Jarmilka: A opravdu se děly?

Věra: Děly se 16. ledna?

Jarmilka: Každý den se něco děje.

Věra: Děje se katastrofa.

Jarmilka: Děje se katastrofa 16. ledna?

Věra: Děje se událost nebo katastrofa?

Jarmilka: Děje se vzpomínání.

Věra: Neustálé vzpomínání.

Jarmilka: Dám krůtu do trouby. A už je to vzpomínání.

Věra: Vyndám krůtu z trouby a vzpomínám.

Jarmilka: Ale jak to vlastně všechno doopravdy bylo?

Věra: 16. ledna, ten den.

Jarmilka: Ten den, kdy to všechno začalo.

Nepříjemný zvuk ustane.

4.

16. ledna 1969, v krámu u Boženy z Nárožní, Věra v obchodě pracuje, stojí za pultem, do obchodu vchází Jarmilka.

Jarmilka: Dobrý den.

Věra: Dobrý den. Co to bude?

Jarmilka: Co dneska máte? Doporučte něco na neděli.

Věra: Dneska máme vynikající krůty. Zrovna jednu paní Božena vzadu peče.

Jarmilka: Krůta...

Věra: Krutí maso je pokládáno za jedno z nejchutnějších a dieteticky nejvhodnějších. Má nízký obsah tuku, ale vysoký obsah bílkovin, hořčíku, draslíku a vitamínů ze skupiny B. Krutí maso nevyžaduje dlouhou přípravu a snadno přijímá chuť koření.

Jarmilka: Tak tedy krůtu.

Věra: Dobře, zabalím vám krůtu. Uvidíte, budete spokojena.

Věra balí krůtu, objeví se dým, zní hlas z rádia.

Hlas z rádia: Dnes, 16. ledna 1969, se pokusil upálit dvacetiletý student filozofické fakulty J. P.

Z rádia vychází nepříjemný šumivý zvuk.

5.

Jde o úplně stejný text i scénu jako v předchozí části, musí mezi nimi ovšem být značný rozdíl, 16. ledna 1969, v krámu u Boženy z Nárožní, Věra v obchodě pracuje, stojí za pultem, do obchodu vchází Jarmilka.

Jarmilka: Dobrý den.

Věra: Dobrý den. Co to bude?

Jarmilka: Co dneska máte? Doporučte něco na neděli.

Věra: Dneska máme vynikající krůty. Zrovna jednu paní Božena vzadu peče.

Jarmilka: Krůta...

Věra: Krutí maso je pokládáno za jedno z nejchutnějších a dieteticky nejhodnotnějších. Má nízký obsah tuku, ale vysoký obsah bílkovin, hořčíku, draslíku a vitamínů ze skupiny B. Krutí maso nevyžaduje dlouhou přípravu a snadno přijímá chuť koření.

Jarmilka: Tak tedy krůtu.

Věra: Dobře, zabalím vám krůtu. Uvidíte, budete spokojena.

Věra balí krůtu, objeví se dým, zní hlas z rádia.

Hlas z rádia: Dnes, 16. ledna 1969, se pokusil upálit dvacetiletý student filozofické fakulty J. P.

Z rádia vychází nepříjemný šumivý zvuk.

6.

Stejný prostor a čas jako v první scéně, je 16. ledna 1969, stále platí, že Jarmilek a Věra může být i víc než dvě, Jarmilka rodí.

Věra: Ještě kousek, ještě kousek. Kousíček. Maličký kousíček. Malinkato maličký kousíček.

Jarmilka: Au!!! Jau jau jau!

Věra: Uf! Jojojo, a už to bude.

Jarmilka: Uuuuuuu! Ach.

Věra: A je to tu. Skoro.

Jarmilka: Aaaaaaaau...

Dětský pláč.

Věra: Výborně, skvěle, gratuluji, maminko! Máte krásného a zdravého kloučka.

Okolo novorozeněte se srocuje skupina Věr a Jarmilek, které ho pozorují.

Jarmilka: Neříkejte mi maminko, proboha!

Jedna z Věr, celá v bílém a v gumových rukavicích, sahá na dítě, lochtá ho na břicho, dítě stále křičí.

Věra: No ano, ano, pořádně se vykřič. Takhle křičet už tě potom nikdo nikdy nenechá, broučku. Broučínku...

Jarmilka: Nemluvte na něj, jako by bylo vaše, dejte mi ho, hned!

Dítě kouše Věru v bílém do prstu.

Věra: Jau! Bobánku, no teda, takovou sílu máš. Z tebe bude chlapák.

Jarmilka: Ježíš, nešahejte na něj furt, to je vodporný.

Věra: To si teda nenechám líbit brouku, takhle mě kousat nebudeš. No, to máš na oplátku, jen si zvykej (*mačká dítěti stehna*). Křič si, křič, ty tvoje nožičky...

Všechny Jarmilky a Věry kromě matky dítěti osahávají stehna.

Jarmilka: Stehniska.

Věra: Krutí stehýnka.

Jarmilka: Ťuťuťu.

Věra: A maminko, jaké jméno jste vybrala pro tohle stvořeníčko?

Jarmilka: J. P.

Věra: To je trochu zvláštní jméno, nemyslíte...

Najednou je slyšet hlasy zpovzdálí, přicházejí další Věry a Jarmilky, které jsou poněkud rozrušené.

Věra: Už jste to slyšely?

Jarmilka: Co se děje?

Věra: Právě přivezli nějakýho úplně popálenýho člověka.

Jarmilka: Sám se zapálil.

Věra: Na Václaváku.

Jarmilka: Polil se benzínem nebo bůhví čím...

Věra: A pak se zapálil.

Jarmilka: Před zraky lidí.

Věra: Někdo se ho prej snažil uhasit.

Jarmilka: Ale pozdě.

Věra: Ještě žije, ale je to s nim špatný.

Jarmilka: A proč to udělal?

Věra: Možná se zbláznil.

Jarmilka: Takovejch je hodně.

Věra: Nevědí o sobě.

Jarmilka: Anebo to udělal úplně při vědomí.

Věra: Prej to je student filozofický fakulty.

Jarmilka: Tak to bude politický.

Věra: Asi jo.

Jarmilka: A jak se jmenuje? Ví se to?

Věra: Řekli jenom J. P., nic víc.

7.

Stejný prostor jako v obrazu č. 2 - Jarmilka a Věra sedí ve světnici, doma u Jarmilky. Společně pečou krůtu a štrůdl na neděli. Jarmilka krůtu strká na pekáči do trouby.

V této scéně musí vystupovat stejná Jarmilka a Věra jako ve scéně č. 2.

Věra: Představ si, Jarmilko. Tak u mě byla včera naše Barunka a učila jsem ji péct chleba. Byla jsem z toho celá překvapená. Sama mi napsala, že by se to chtěla naučit.

Jarmilka: To je ale hezký, ne?

Věra: Ani nevíš, jak jsem žasla, že o mě, o starou bábu, má holka zájem. Udělalo mi to radost. Říkala jsem jí, že to má skoro jednodušší v dnešní době koupit, a ona na to, že je to prej teď moderní. Že je to eko nebo bio, nebo jak se tomu říká.

Jarmilka: Vidiš, mění se to. To, co pro nás bylo zastaralý, je pro ně dneska moderní.

Věra: No jo, ale copak my jsme mohly vymejšlet nějaký eko bio vymoženosti?

Jarmilka: Ale vždyť je to dobře, že můžou vymejšlet „eko bio vymoženosti“. Že něco můžou, jak chtěj, vo to de.

Stařenky se dlouze odmlčí. Věra loupe jablka na štrůdl a Jarmilka je strouhá.

Věra: No jo, to máš, Jarmilko, těžký, stárneme.

Jarmilka: A lepší to nebude.

Věra: Víš, vždycky jsem si myslela, že se tý svobody ani nedožiju. Připadalo mi to nedosažitelný. Nedosažitelně krásný. Být svobodná.

Jarmilka: A přece...

Věra: A přece jsme se dožily. Ale co já si s tím na starý kolena mám počít?

Jarmilka sype skořici do jablečné směsi. Poté připravují těsto na plech.

Jarmilka: Nech toho, Věrko. Tebe netěší stárnout s vědomím, že tvoje děti, tvoje Barunka a vůbec všichni si můžou vybírat, co chtěj dělat, kde chtěj žít, co chtěj číst a vůbec... všechno. Že můžou žít svobodně a netrápit se jako my. Nemusej se bát, že jsou obklopeni lidma, co jenom špehujou a udávaj. Vzpomeň si na starou Boženu z Nárožní.

Věra: Vyklubala se z ní pěkná svině. Estébačka.

Jarmilka: Ty si tam tak poklidně pracuješ...

Věra: A pak stačí jedno slovo, jeden nahlas vyjádřenej názor, a podělá ti to celej život.

Jarmilka: To udání šestnáctýho jsem Boženě nikdy neodpustila.

Věra: Takováhle prohaná komunistická špína ani odpustit nejde.

Jarmilka: Dobře, že umřela, jak umřela. ... Věro, vyndej už tu krůtu z trouby, jinak se nám spálí.

8.

J. P. přichází na scénu, má na sobě kancelářské oblečení a v ruce kufřík, nejspíš po cestě z práce. Na jevišti leží krůta, která se zdá být středem pozornosti předtím, než vstoupí J. P. Od této chvíle J. P. a krůta bojují o pozornost.

J. P.: Tak. To by bylo. Dneska samý účty, faktury, žádosti, formuláře, tabulky. PAPIROVÁNÍ!

...

Já, J. P., manažer, úspěšný manažer, 51 let, brzo 52... Stárnu... právě jdu z práce. Řídím jednu úspěšnou firmu zpracovávající masné výrobky. Jsme jedničkou na trhu. Specializace? Krutí maso, ehhh, tedy... a tím se musím pochlubit. Konkrétně celé krůty. Naše krůty

jsou nejlepší na celém světě. Nikdo jiný vám nezprostředkuje tak masité velké vypasené krůty. Ale to víte, za každým velkým úspěchem stojí spoustu práce a dřiny. Třeba dneska, samý účty, faktury, žádosti... no, znáte to. Ale já to pro svou firmičku obětuju. Teda... jakou firmičku? Firmu! Velkou úspěšnou firmu. Jsem prostě úspěšný člověk. Úspěšnější než vy všichni. A teď si určitě říkáte vy, i vy, i vy, proč! Proč nejsem taky tak úspěšný? Proč nemám velkou úspěšnou firmu? Proč ten úspěšný člověk, co ke mně teď mluví, může řídit velkou úspěšnou firmu, a já ne? Vždyť velká úspěšná firma je snem každého člověka. Já vám to teď vysvětlím. Vy a vy a vy jste se totiž nenarodili jako já. Nikdo z vás. Já, J. P., mám svůj životní úděl. Dlouho, dlouho jsem se potácel životem a hledal onen způsob, kterým bych se jako spasitel mohl vyjádřit. Myslíte si, že být spasitelem je přirozené? Vůbec ne. Celé dětství a mládí jsem si kladl otázku, proč zrovna já? Jak se spasuje svět? Jak? Vytrpěl jsem si tyto strastné roky života, abych na to konečně jednoho dne přišel. Na své narozeniny 16. 1. 1990 jsem zrovna sfoukával svíčky na čokoládovém dortu s marcipánovými jahůdkami a v tu ránu mě cosi osvítilo. Založím si velkou úspěšnou firmu zpracovávající krutí maso a ovlivním tím celý svět. ANO, to je ono! Já, J. P., jsem se narodil jako spasitel. Spasitel, co vás všechny zachrání svou velkou úspěšnou firmou zpracovávající krutí maso. Vás všechny spasí moje krůty!

J. P. zapálí krůtu ležící na jevišti, která celá shoří.

Sára Matůšová

Divadelní dramaturgie

SKICA TĚŽKÉ DOBY

velké shromáždění lidu. obrovská místnost plná dřevěných lavic, stupňovitě řazených. vpředu pultík pro řečníka. případně stůl, za nímž sedí komise, dozorčí rada či další důležitý orgán. každý ze zúčastněných má svou nálepku, k níž se hrdě hlásí (pozn. nálepek může mít každý více, nebo si je může střídat, záleží na počtu zúčastněných).

Bílý heterosexuální muž: já se jen protáhnu, mám rezervováno místo v první řadě. *(obchází Vegana)*

Vegan: dobrý den. zvířata jsou nevinná, braňme jejich práva! stop cirkusům! stop medu! stop vědě!

Katolík: no tedy, tak vy jako Vegan budete jistě proti potratům, když bráníte každý život, bravo!

Polská žena: život matky je důležitější než život dítěte! *(utluče Křest'ana)*

Antifeminista: ŽENY ZA PLOTNU! *(dá jí facku)*

Liberál: každý z nás má právo rozhodovat o svém životě, říci svůj názor a diskutovat. *(hodí po Antifeministovi knihu)*

...

zde prostor pro dosazení dalších hluchých vyjádření svého postoje v tomto duchu a vykřičení vlastních názorů bez touhy po diskusi

...

Politik: *(přerušuje výkřiky, schovává se pod deštník před případnými létajícími kusy jídla, nábytku a podobně)* sešli jsme se zde, abychom se shodli na tom, že je těžká doba, ale že můžeme být šťastní, protože máme svobodu. svobodu, za kterou museli naši předkové napříč národy a epochami bojovat. svobodu, kterou naši předkové přesto vybojovali. svobodu, bez níž lidé dříve neměli možnost hlásit se k jakémukoli náboženství, aniž by jim to někdo nevytmažil. svobodu, bez níž nemohli říci svůj názor, kterému by někdo naslouchal a byl ochoten diskutovat.

Člověk věčně demonstrující: anooooo! svobodu! svobodu!

Politik: a tak vás vyzývám, abyste podepsali vzadu Listinu vděčnosti za svobodu potvrzující vaši vděčnost za svobodu. svoboda totiž není samozřejmost.

Člověk věčně demonstrující: anoooo! svobodu! svobodu!

...

začnou se rozcházet dozadu. k podpisům. začíná mela.

Bílý heterosexuální muž na schodech nedá přednost Feministce.

Feministka ho umlátí.

Na Feministku si chce sáhnout Úchylák, ale nestihne to, protože na něj spadne Policista, který zakopl o Černocha.

Policista za to následně Černocha napadne a zabije.

Liberál: svoboda bez násilí! *(umlátí policistu i člověka stojícího za ním)*

Polská žena: *(strčí do Dvouletého dítěte)* nepřekážej mi v životě! *(umlátí ho)*

Křesťan: miluj bližního svého jako sám sebe! *(skočí na něj Politik a Továrník)*

Xenofob: miluj jen bližní svého národa, Uprchlíci do plynu! *(začne se prát s Politikem a Křesťanem)*

Prezident český: miluj jen sebe samého! *(skočí po něm Pražská kavárna)*

mela pokračuje v tomto duchu dál. kdo přežije, s nadšením a funěním podepisuje Listinu vděčnosti za svobodu. kdo padne, přelepí si svou nálepku a vystupuje za jiný hlas.

...

ti, co přežili a podepsali, po sobě už pouze koukají, mají strach něco říct.

O ROK POZDĚJI

velké shromáždění lidu. obrovská místnost plná dřevěných lavic, stupňovitě řazených. vpředu pultík pro řečníka. případně stůl, za nímž sedí komise, dozorčí rada či další důležitý orgán.

nikdo nic neříká. zdraví se opatrným pokynutím hlavy.

předstupuje Politik. opatrně pokyne hlavou, nemá odvahu mluvit.

všichni se po sobě vyděšeně koukají.

mají strach mluvit.

...

orosený Politik nakonec promluví. nikdo to nečeká, všichni sebou trhnou.

Politik: žijeme v těžké době.

čeká se na reakci.

najednou se zvedne Optimista, schází pomalu po schodech. skočí po Politikovi a umlácí ho. Pesimista skočí po Optimistovi a zatlačí ho pod stůl.

Pesimista: (do mikrofonu) žijeme v těžké době.

čeká se na reakci.

přítomní se po sobě začnou nesměle obracet. pomalu začnou přikyvovat a opakovat tato slova. nejdříve beze slov, šeptem, někdo se odváží toto heslo zakřičet.

rozchází se a loučí.

žijeme v těžké době!

žijeme v těžké době!

žijeme v těžké době!

Zuzana Taška

absolventka Divadelní dramaturgie

FLANEL FATALE

Setkání s cizincem.

I.

Postel + Sběratelka + On

SBĚRATELKA Souhlasím. Zkusíme něco nového.

ON Jsi troufalá -

SBĚRATELKA Neznáme se, a to mi vyhovuje. Ráno mi TADY nech svou košili.

ON K čemuž ti bude moje košile?

SBĚRATELKA Pověsím si tě mezi Javiera, Jonathana a Pabla.

ON Ale já jsem Emil.

SBĚRATELKA A-ha. Tak to budeš před flanelovým Frankem.

ON To je nějaký tvůj FETIŠ?

SBĚRATELKA Ráda vzpomínám v období pouštního sucha.

II.

Sběratelka + Cizinka

SBĚRATELKA Promiňte, nad čím přemýšlíte?

CIZINKA Jak to mám v sobě znova najít -

SBĚRATELKA Též něco hledáte (?)

CIZINKA Jsem herečka. Věčně hledám.

SBĚRATELKA Herečka?

Já sbírám košile cizinců. Ráno je odkládám na věšák.

Přesně podle abecedy.

CIZINKA Co z TOHO máte?

SBĚRATELKA Co z TOHO mám (?)

dlouhé ticho

CIZINKA Přestane Vás to bavit. S těmi košilemi.

SBĚRATELKA Přestane bavit? Neboť co? Naplním svou skříň?

CIZINKA Začne Vám chybět pevný bod.

SBĚRATELKA Pevný bod?

CIZINKA FIXED POINT.

III.

Sběratelka + Kaktus + Pan Flanel

SBĚRATELKA Franku, já už nemám nic.

PAN FLANEL *(mlčí)*

SBĚRATELKA NEMÁM NIC.

Ani zkázu v duši.

PAN FLANEL *(mlčí)*

SBĚRATELKA Lezu Ti nervy? Řekni čistou pravdu.

PAN FLANEL *(mlčí)*

SBĚRATELKA Vždyť mě znáš. Neurazím se.

PAN FLANEL *(precizně zalévá svůj kaktus kapkami šampaňského)*

Jsi INTENZIVNÍ.

Já takové lidi nevyhledávám.

SBĚRATELKA *(pomalu sní svou jahodu a do rána už nepromluví)*

V prostoru zazní Vivaldiho jaro. A začne kňučet oranžové štěnátko.

OMG! I LOVE AVOCADO

A uvěřil jsem větě: „it’s never too late!“

VČERA

-

poslal jsem jí to AVOKÁDO

co dlouho zrálo v pachuti pochybností

a strachu

na balíček jsem napsal:

„it’s never too late“

DNES

-

nevím jestli (TO) sní

a zda (TO) něco změní

POZÍTRÍ

-

do telefonu řekla:

„chutná TO jako odpuštění, nový začátek“

ANJEL

*Lahučké biele pierko klesá k zemi.
Toto je všadeprítomná krehkosť.
Rozumieš?*

Dívam sa na ňu.

Lahučké biele pierko klesá k zemi.

Ked' vstúpim do jej izby, v okamihu sa zmení teplota a všetko začne zvláštne voňať.

Ako tráva na čerstvo pokosenej lúke.

*Ako cukrová vata. Ako škorica. Ako karamelky. Ako levanduľové pole. Ako perníčky.
Ako les.*

*Ako more. Ako na slnku vysušená bielizeň. Ako maliny a mäta. Ako ten jemný olej
pre bábätká.*

Ako pravé talianske espresso. Ako nová kniha. Ako letný dážď.

-

Dnes pre ňu vyčarujem esenciu orgovánu.

Má narodeniny.

Je 1. február a orgovány predsa kvitnú v máji.

Presne viem, kam onedlho pôjde.

Ten kostol sa mi veľmi páči. Má v sebe čosi láskavé.

Oblečie si svoj obľúbený modrý pulóver z New Yorku.

- *Ten s bielou potlačou WEEKEND* -

Vojde dnu a potom zastaví. Pozoruje ju pani, čo sfúkava sviečky.

- *Prosím vás, vy tam, kedy ste ju videli naposledy?* -

Vedľa tej krásnej chladnej sochy z mramoru.

Bude sa modliť. Tak ako to cíti.

- *Nikdy si nevypýtala nič hmotné. Ani predtým.* -

A potom?

Prosím ťa, daj mi manžela a...

Plače (?)

- Má také veľmi modré oči -

Počujete ma? Ak áno, tak pohnite aspoň jedným prstom. Aspoň kúsoček.

No tak, prosím ťa, dopovedz to.

Prosím ťa daj mi manžela a daj mi pre neho tú malú. Vieš, ONA bude naša. Bude to Ema.

Požehnané dieťa s pierkami. Ako v tej parádnej hre, čo napísala Astrid.

Práve sa zhlboka nadýchla. Vidiš?

- Ja viem, že deti nemávajú pierka (!) -

Pssst, tichšie. Asi sa jej čosi sníva. Má zvýšený tep.

-

Bude mať modré očka po mne. A hnedé vlásy po ockovi. A bude drzá ako opica. A vznešená ako vlk. A bude písať skvelé slohy. A bude lepiť žuvačky pod stoličku. A bude vedieť písať na steblo trávy. A bude sa hrať na doktorku. A plyšovým medvedíkom pichne injekciu do prdele. To si odkuká odo mňa. Vieš, ja pracujem v nemocnici. A všetkým bábikám ostrihá vlasy na ježka. A občas bude taký smutný zadumaný mumák -bude mať svoju introvertnú chvíľku - ako ON. A ja ich oboch budem musieť rozveseliť. Uvarím dvojfarebný pudíng. Nasypem do neho veľa piškót. Skočíme do pyžám a budeme sa dlho dlho bez prestania túliť. V našich modrých perinách.

-

Posledný zázrak? Pamätám si ten výnimočný. Vatikán 1981.

Muž v bielom rúchu prechádzal pomedzi davy na monumentálnom námestí.

A potom (?)

Vzal jedno malé dievčatko do náruče a tesne potom, ako ho pobožkal a podal na späť mame -

Bang! Bang! Bang! Bang!

Štyri diabolské výstrely. Atentát za bieleho dňa. Veľké krvavé ruže na čistom bielom plátne.

Priestrel brucha. Porucha vedomia. Hypovolemický šok.

Všetko sa posralo. Sanitke z ničoho nič prestal húkať maják. V nemocničnom výťahu si pomýlili poschodie. Mali ísť na tretie a išli úplne hore. A tým sa samozrejme zdržal príchod na operačnú sálu. V ten deň sme dokonca museli zohnať dobrovoľných darcov na transfúziu, nebolo dost' zásob.

Prežil. Racionálne sa to vysvetliť nedá. Strielal profesionál. Nájomný vrah. A predsa, vidíš.

Jedna ruka strieľala a druhá viedla guľku.

-

Dívam sa ňu. Asi môj pohľad necíti.

Lahučké biele pierko klesá k zemi. Toto je všadeprítomná krehkosť. Rozumieš?

Stojím na siedmom poschodí Fakultnej nemocnice. Tam za oknami husto sneží.

- ÓPIUM BLACKWHITE -

Je 1.február a orgovány predsa kvitnú v máji.

Prepáčte, tie kvety od vás jej dať nemôžeme, nie sú sterilné. Urobíme, čo bude v našich silách, spoľahnite sa. Môžete ju vidieť, ale len chvíľku a spoza skla. Podťe za mnou. A oblečte si plášť.

Tu v Modrej záhrade spia veľmi krehké pierka. To hmotné u nás nemá žiadnu cenu.

Nikto si to nepýta.

!Alarm! Prosím vás, vymeňte tú infúziu za novú! A zvýšte pretlak na 100.

11:11 Bude to zázrak, ak otvorí oči.

-

Je WEEKEND. Presne viem, kam onedlho pôjdem. Vojdem dnu a potom zastavím. Vedľa tej krásnej chladnej sochy z mramoru. Pozoruje ma pani, čo sfúkava sviečky.

Prosím ťa, daj mi silu a nezober mi nadhľad. Emu si budem pýtať potom, za odmenu. Sľúb mi ju.

Čo je to za nápis, !ALARM! ANJEL STRÁŽNY (?).

Marika Bodrá

POUŤ

Vždycky, když se procházím kostelem, mám nutkání přemýšlet. O životě, o sobě, o Santinim, jak někdo mohl namalovat ten strop? Už ani nevím, kdy jsem tam byla prvně. Bylo mi deset, sedm nebo ještě míň? Celým názvem je to kostel Jména Panny Marie, ale pro mě to bude jen kostel ve Křtinách. Barokní architektura a kostely, to je prostě moje. Vždy se mi líbily vystavené zvony svatých ve venkovní části kostela. Jen škoda, že jsem se nemohla dívat na ten svůj. Jasně, že by ani nebyl můj, ale mít tam napsané jméno by bylo moc hezké. I když by to jméno tam měla napsána další spousta lidí. Tak prostě jen ten pocit, že jsem občas i něco víc, že o mě i někdo ví. Prostor u zvonů je můj úplně nejoblíbenější, mohla bych tam stát věky, ale tak po dvaceti minutách už mě bolí nohy a radši se projdu někam jinam. A ty lidi, co na mě zírají a přemýšlí, co se mi stalo, že stojím na místě a koukám před sebe, mě už taky začínají unavovat. Ten strop, jednoduše řečeno, vážně nechápu, jak to někdo mohl vytvořit. Taková krása, a ještě někdy v 18. století. Když se tak koukám nad sebe a rozjímám, mám pocit, že mě z toho bude bolet hodně krk. Dívám se na ty andělíčky, vypadají tak bezstarostně. Tak jak já určitě ne. Je toho teď nějak moc, a to teprve začaly prázdniny. Ach jo. Kdo se má v tomhle všem orientovat. Nevím, co řešit dřív, kamarádky, kluky, dotazy rodičů a spousta dalších šilených věcí. To mě vůbec nebaví. Ten víkend byl vážně pěkný, moc jsem si ho užila. Holky už jsem poslala domů, s výmluvou, že potřebuje babi s něčím pomoc, že pojedou až pozdějším autobusem. Babi jsem řekla, že pojedou s holkama už domů. A místo toho tady stojím uprostřed kostela, vyvracím si krk a při pohledu na ten strop se snažím najít řešení. Když tak bloumám po bočních lodích, procházím si celý víkend ještě jednou krok po kroku a přemýšlím, kde jsem udělala chybu.

Už z dálky vidím zelenou střechu Santiniho kostela. Právě tady jsem už jako malá našla zalíbení v historické architektuře, zvláště pak v barokním stylu. Jak to asi dopadne? Tato otázka je už spíš můj úhlavní nepřítel. Mám ji na mysli tak často, že už ji začínám nenávidět. Nejhorší je, že se jí nemůžu zbavit. Stále a stále ji mám v hlavě. Pak si ale začnu všechno představovat. A jako Murphyho zákonem se ta moje krásná představa nikdy nevyplní. Tentokrát si to musím zakázat. Takže od teď žádné představování. Prostě se to stane, a bude.

Když chci zaklepat na otevřené dveře, babička už se vykloní a předběhne mě s pozdravem. „Ahoj,“ odvětim a holky za mnou přitakají tlumeným jednohlasem: „Dobrý den.“ Sedneme si ke stolu, dostaneme kopec bábovky a následuje výslech o škole, životě a taky nechybí pár rad. Klasická návštěva babičky, pomyslím si a začnu se smát. Když

se konečně vymaníme z babiččiny láskyplné pečující náruče, vezmu holky podívat se ke kostelu. Zastavíme se u zvonice a začneme si povídat:

„Tak jak to vypadá s tím tvým?“ nadhodí Klárka a všichni vědí, že se ptala mě. „Jde to,“ řeknu a dál se tomu nevěnuju.

„Ale dře to,“ doplní mě Klárka. Holky se rozchichotají a já mám pocit, že se rudá jako rak začínám propadat do země.

„No, tak se nám nedaří tak, jak by mělo, no,“ dodám arogantně na svou obhajobu.

„Se nediv, když ti chodí za jinou,“ poznamená Marta a hodí úšklebek, který by porazil i obra.

„To není jistý!“ vykřiknu tak rychle, že ani nevím jak. A vzápětí dodám: „Já ho mám prostě ráda.“

„A miluješ ho?“ zeptá se hned Klárka.

„To nevím,“ připustím sklesle.

„Tak a dost!“ okřikne nás Magda. „Ty prostě potřebuješ někoho, kdo tě ocení,“ pokračuje.

Nezmůžu se na větší odpověď, než je „hmm.“

„Někoho ti seženu,“ „dej mi chvilku,“ „zařídím to.“ Hrne ze sebe Magda rychlostí blesku.

„Co?“ zablekotám. „Nikoho mi nesháněj, nikoho nepotřebuju,“ pokračuju.

„Ale, pšt, to jsem jako neslyšela,“ přeruší mě Magda. Vytáhne telefon a někomu píše. Tím naše konverzace končí. Já zhrzená a zaskočená zároveň, holky vysmáté a odhodlané, putujeme dál po parku u kostela a zabýváme se nepotřebnými věcmi.

Jak nevinně to začalo, říkám si teď. Ale vlastně to měla Magda promyšlené už nějakou dobu. Potvora jedna. Ale možná bych jí měla poděkovat. Možná se mi zasloužila o nejlepší léto, co zažiji. Ale kdo ví, jak to bude. Když mi sdělila, že jde někoho sehnat, myslela jsem, že jen žertuje. Ale to nebyla pravda. Cítím se kvůli tomu vážně špatně a moc nevím, jak se teď chovat. To ticho v kostele je neúnosné. Kdyby mi někdo poradil, pomohl. Cokoliiv, nějaký symbol, znamení. Asi si zahraji na Popelku a budu počítat schody, co vedou od hlavních dveří až na náměstí. Většinou je hlavní vchod do kostela

zavřený a chodí se přes dvůr, zadní stranou pod zámkem. Ty schody jsem šla už tisíckrát, třeba pomůžou. A když ne, tak se alespoň projdu.

Vlasy letí, boty z nohou taky a smích se šíří po celém náměstí. Kolotoče nás již vzaly pod svá křídla. Třikrát na řetízkač, dvakrát na loď a zakončíme to ruským kolem. Přes hrající hudbu musím zvýšit hlas, aby mi holky rozuměly:

„Ted’ už jen cukrovou vatu a vystřelit si růži,“ řeknu holkám. „Je to prostě tradice, patří to k pouti,“ dodám vzápětí.

„Ale na růži potřebuješ chlapa,“ nadhodí Magda.

„Ale prd, to zvládnou i sama,“ řeknu a imituji pusou zvuk prdu na protest. Holky se mi začínou smát.

„Ale já ti už někoho sehnala,“ řekne s klidem Magda.

„Cože? Magdaléno, já ti přece říkala, že nikoho nechci, že kluka mám,“ vyhrknu naštvaně.

„Ale já ti sehnala někoho, kdo tě má rád. Asi tak jako ty toho svého nemožného přítele,“ řekne Magda. Chápu, že to dělá pro moje dobro, ale já to беру spíš jako podraz.

Myslela jsem, že když je to moje nejlepší kamarádka, tak za mnou bude stát, a ne proti mně stavět armádu. Proběhne mi hlavou a na tváři se mi vykouzlí spadlé koutky. Tak tedy za hovoru, který ale vůbec nevímám, dojdeme až ke střelnici. Když zvednu hlavu, všimnu si, že tam stojí někdo povědomý, nějaký kluk. Ani nevím, odkud ten jeho obličej znám, ale určitě ho nevidím poprvé. Magda nás všechny předběhne a hrne se natěšeně za zmíněnou osobou. Já i holky koukáme mírně zmateně a nevíme, jak si její gesto máme vyložit. Vítá se s ním, jako by se znali roky, a mně hlavou pořád vrtá, odkud ten obličej znám. Z hloubání mě vyvede klukův hlas:

„Ahoj, Mari.“ A já tedy ze zdvořilosti odpovím, i když vůbec netuším, proč bych ho měla zdravít, když ho ani neznám.

„Tak my jdeme hledat někoho, kdo vystřelí růže nám,“ řekne Magda a se smíchem odvádí holky od nás dvou.

Jak odchází, zaslechnu, jak si špitají, ale nic jim nerozumím. Tak jsem zůstala tomu klukovi na pospas. Sama. Taková podpásovka od holek. To jsem si snad ani nezasloužila. Tohle všechno mi běží hlavou, když se dívám na něho, jak stojí přede mnou a sám neví,

co má dělat. Už se nadechnuji, abych se mohla rozloučit a říct, že je to nějaký žert nebo omyl, ale v tu chvíli spustí on:

„Tak jak bych začal,“ řekne rozpačitě, a přitom si mne ruce, aby z něj spadlo napětí. Já jen stojím a koukám na něj, ani mi nedošlo, jak tupý výraz musím v obličeji mít, ale to teď nestíhám řešit.

„No, jmenuju se Mirek a chodím s tebou do školy, teda ne přímo s tebou, jsem o dva roky výš,“ dodá pomalu a s rozmyslem.

„Áha, dobře. Já jsem Marika, ale počkat. To přece víš. Jak to, že to víš?“ vypadne ze mě a v konečcích prstů cítím napětí a zvědavost. Co o mně všechno vlastně ví? Napadne mě.

„Znám se nějakou dobu s Magdou a před nedávnem jsme se bavili a nějak přišla řeč na tebe a...“ řekne, ale vypadá, že to říká tuze nerad. Stihnu mu však skočit do řeči a vypadne ze mě:

„Takže víš o mně všechno.“

„Vím toho dost, to je pravda, ale vlastně nic, když se s tebou teď bavím prvně.“

Ani nevím, jak se tvářím, ale jsem zmatená. V hlavě to všechno lítá zprava doleva, svrchu dolů, a ani nevím, jak se jmenuju, kde jsem a co se děje. Vytrhne mě z toho Mirkův hlas: „Nepůjdeme někam, kde je klid?“ Proberu se a řeknu, že klidně, že můžeme jít třeba do zámeckého parku a nasměruji tam naši chůzi.

Tak, a co teď? Strašně se bojím. Ne snad, že jdu s cizím klukem, ale tak, že nevím, co se bude dít. Nemám žádný plán, nevím, na co se soustředit a na co myslet. Jsem zmatená, sotva pletu nohama. Nejsem po cestě schopná říct jediného slova. Jen přikývnu a mlčím. Ta cesta mi přijde nekonečná. Mozek běží na plné obrátky, ale výsledek žádný. Žádný plán, žádný náznak, jak bych tuto situaci mohla zvládnout. To je proto, že jsem si tu situaci nepředstavovala. Kdyby ano, tak si teď vím rady, a není s ničím problém.

Sedíme na lavičce, za námi zámek a kostel, bavíme se, jako bychom se znali věčnost. Mirek zrovna vykládá něco o tom, co chce dělat po gymplu, ale to moc nevnímám, hlavou mi teď běží jiné věci. Přemýšlím o všem, co se dneska odpoledne stalo. Ono už se vlastně stmívá, uvědomím si, ale myšlenky mě táhnou jinam. Do uběhlých asi tří hodin. Bylo to vlastně moc super, pěkně jsme si popovídali. Dověděli se o sobě navzájem spoustu věcí, probrali plány do budoucna. Ale hlavně jsem přestala myslet na

ten v uvozovkách vztah, co jsem měla. Toto bylo mnohem lepší než jakékoliv rande předtím. A to to ani nebylo rande, nebo bylo? Sama nevím. Ale asi spíš bylo. Na to téma jsme se vlastně dostali taky a Mirek nikoho nemá, já asi taky ne. A chvály se mi dostalo víckrát než párkrát. Proč by to nešlo? Vždyť si rozumíme, máme společnou školu, volný čas by se nám taky sjednotil. Nechám se unášet rozjímáním nad naším potenciálním vztahem a zase mě vytrhne Mirkův hlas a pohlazení po ruce. „Haló, Mari, posloucháš mě?“ Nezmůžu se na nic jiného, než že se usměji, zakývám. A dám mu pusy.

Deset, jedenáct, dvanáct. Aj! Proč počítám? To mi nic nového neřekne. Měla bych jít pohádkami osvědčenou metodou, má mě rád, nemá mě rád. Trochu to pozměním na ten nebo onen, ale princip bude stejný. Ale vracet dolů pod schody se nebudu, prvně dojdou nahoru, ale počítat od vrchu taky nemůžu, přináší to smůlu. Vyjdu schody nahoru a hledím nad sebe. Přede mnou je obrovská stavba, když jste vevnitř, neuvědomíte si to. A to ten kostel ani není dostavěný. Jan Blažej Santiny Aichel si potrpěl na souměrnost. Třeba kostel Zelená hora je toho krásným důkazem. Ale Barokní stavbu ve Křtinách nestihl za svého života dokončit podle původního návrhu. Z hlavní lodi by mely vybíhat dvě stejná ramena do tvaru kruhu. Postavené je však jen jedno. A v něm jsou vystaveny zvony svatých. Když si tak vzpomínám, že jsem si tyto informace hledala někdy ještě na základní škole, tak se divím, že si je pořád pamatuji. Byl to velikán své doby. Za kolik nádherných staveb jsme mu dnes vděční. A v tom mi to došlo. Kdokoliv může být chytrý, pěkný, šikovný, talentovaný... ale nikdy nebude osobnost, dokud v sebe nebude věřit. Co na tom, že ve vás věří ostatní. Já jsem to nejdůležitější, co mě žene dál. Jde o to, že už vím, co udělám. Ukončím ten bídný vztah a začnu nový s Mirkem. Nedokážu nyní říct, jestli to bude mít nějakou budoucnost, ale to vůbec nevádí. Já v to prostě věřím. Jednoduše řečeno, každá kočka může být opravdová šelma. Asi není náhodou, že jsem znamením lev.

Anna Magdalena Pavlicová

Činoherní režie

DOMOVY

Jsou mezi námi staré hřichy, které vrhají až příliš dlouhé stíny.

Za nás.

Zavři nás mezi čtyři stěny

a na každou pověš zrcadlo,

aspoň tak budeme sami.

Postav mezi nás stůl,

ale ze skla,

aby se mohl dát rozbít,

protože ani jednoho z nás nikdy nenapadne

ho obejít.

Obejmi koruny jabloní a podsuň tu vůni pode dveřmi.

Samozřejmě

k tomu potřebuješ nejdřív ty dveře,

ale radši bez kliky,

stejně ji nemáš a stejně bych ti utekla.

Tak otevři aspoň okna!

Výčitkou zahalena,

budu ti

zpívat.

Píseň o tom, jak jenom

dvoje rty a čtvery oči

umí skončit

svět.

Poslední tón bude trochu falešný,
ale ty se nesmíš zlobit.

Je mu líto,
že je poslední.

Rozkmitaje tu a tam hvězdu
a někdy i dívku,
bude ti připadat nádherná,
i když ti otupí chuť a ty jen otvíráš pusu
jazykem lapaje jen po tom jednom verši,
aby ti uzdravil srdce.
Zevnitř.

Budeš se na mě zlobit, to vím, ale prosím jen o jedno,
abys mě pustil zpátky, až ti uteču.
Abych měla zpátky.

KRAJINA V MUŽÍCH S KLOBOUKY

„Město je plné spiklenců. Jejich heslo zní: Dobrý den.“ - Ivan Wernisch

Muž se zastavil a rychlým pohybem ruky si sňal a zase nasadil klobouk: „Dobrý den.“ Měl dlouhý béžový kabát a tmavá šála mu chránila krk. Černé špičky jeho polobotek se zaleskly, když opět pokročil několika svižnými kroky vpřed. Kolem prošli další čtyři jemu podobní, také pozdravili.

Byla asi neděle, pět hodin odpoledne v nějaké dekádě minulého století. Zvuk podpatků se tříštil o kočičí hlavy, šustění tesilových kabátů a kožených brašen. Někde v zakázaném kostele tlumočily šepot seškrábané stěny do křiku, kterého se všichni báli, ale protože byl neviditelný, nešel slyšet.

S každým dalším příchodem se náměstíčko snad ještě více zmenšovalo a ticho začínalo být tak dusné a neúnosné, že když pak začal docházet i vzduch, zdálo se, že celá iluze nebe spadne a položí se na plochá prkna u den rybníků.

Zářivka zablikala a zhasla, místnost už tak neprostupovalo teplo ani světlo. Zazděná okna se pyšně držela svých nových funkcí, jen aby se nemusela stát dveřmi.

Tik tak.

Něco se pohnulo, jen teď ještě nedokážu říct, na které straně.

Tik tak.

Ochladilo se ještě víc, ale už ve tmě dokážu zpozorovat obrysy.

Tik tak.

Ledová dlaň mi stiskla paži, cítím cizí dech na mém krku.

Tik tak.

Ona hlava se ke mně zlehounka nakloní.

„Dobrý den.“

Další podivná neděle. Slunce lhostejně žhne - na všechny stejně - a umělým světlem zářivek konejší tlející město. Všechna okna na všech domech jsou zabeďněna. Skleněné nebe je níž a níž a nutí lidi krčit se a schovávat, aby se pouze ručičky hodin mohly roztančit dle rytmu té či oné vlády, ale chybí už bubínky, které by melodii naslouchaly, anebo jiné nebe zburcovaly, až by byl čas. Ostatně hudba je hluchoněmá, když se se-kají hlavičky každé notě nad pátou linkou, byť žebřík dolů schvaluje každý.

Tik tak.

Několik málo bublinek rozbilo nehybnou vodní hladinu, i přesto, že už by bylo pozdě hledat příčinu zbylého života, ta byla pochována pod vrstvou písku a kamení a laťkami zaskládána tak pečlivě, že tu neděli se již nic podobného neopakovalo. I svatodušní popravy pošlapaných nadějí a ukamenovaných snů se můžou nakonec stát novou tradicí. Vždyť tehdy hořela voda a růže s liliemi křičely na karafiáty, když se karmínově krvavá barva začala rozlévat žilkami jejich okvětních plátků. Ach, ty růže s liliemi...

Muži v kabátu vypadlo z kapsy pár pramínků zlatých loken, vmžiku je však schoval, ohlížeje se na své druhy. On, sám, poddruh svého druhu.

„Nevinnost, soudruzi, netolerujeme!“ (Zapištěla jakási krysa zpoza mříže kanálu.)

Na toho muže se pak nechalo zapomenout, stejně jako se nechali odejít ti, co jej viděli.

Vždyť už tu nerostou ani květiny! Všechna zvířata posla!

Přežili pouze někteří muži v kloboucích, ti, kteří si neumějí přát a navzájem si tvrdí nepravdy.

„Áááale, dobrý den! Nebo to snad bylo jinak?! Čest činům, bratře! A zdrávas bud' matka tvoje!“

Jestli pak by se maminky o své synky v kloboucích bály? Tedy, měli-li oni vlastně nějaké... Velcí muži přeci nemohli být nikdy malí!

Jako babí léto se městem vznáší moc. Poletuje nad náměstíčkem, nad všemi těmi klobouky opatřenými hlavami... nad všemi těmi hlavami opatřenými klobouky... až se tichounce snese na jednu hlavu kočičí.

„Moc tam leží na chodníku!“

A dál už to, prosím, vyprávět nechtějte.

Tik tak.

(PO)CHYBNÁ MEDITACE

Máme se ještě čemu divit?

Evy stále svádí jim podléhající Adamy, Kainové vraždí své Ábely, Davidové přechytračující Goliáše nadále klidně a poslušně sbírají oblázky u cesty.

Nemáme od sebe co čekat. Navzájem. Chodíme si na ruku, jak se nám zachce, v jedné ruce kudla, v druhé sklenka medu. Nejsou to špatné vlastnosti, když si je předefinujeme. Nejsou to chyby v systému, když jej změníme. Jsme druh poddajný a měkký, jen občas se někdo najde, kdo se koukne do zrcadla a nastaví je nám všem. Tu jsme mnohdy rozpačití nad celou tou lidskou zpotvořilostí. Krčíme se a zubíme, uhýbáme pohledem. Však vzhledem k tomu jednomu okamžiku, který ale vytesáme do kamene a posvětime státním svátkem, se celá mase pohne a než se vzpamatuje, stihne na pár chvil odložit to cosi hniјící.

Pohádky neexistují pro nic za nic. Minimálně je všichni známe, ať chceme nebo nechceme. A při každém dalším následném chování cítíme alespoň záchvěv husí kůže na krku, když se rozhodneme ignorovat morální kodex. Třebaže pohádkový.

Vlci žerou Karkulky, princ se vykašle na Sněhurku a Jeníček s Mařenkou uhoří v peci. Něco je špatně, ne?

Asi nám to je jedno, lidská lhostejnost se mnohdy stává národní, pak světovou. S výmluvou vyrazíme hbitě vždy, když potřebujeme. Doktoři s univerzálním placebem „human error“.

Jsme v klidu, vždyť jedna velká válka už byla. Nebo několik.

A tak dál padají hlavy, vlády, hvězdy. Stále dokola, stačí si přát. Našemu pokolení nevadí, když se v tom všem brodí po kolena. Steleme si Záhořovo lože a Blaník pořád mlčí.

Chyby rozlišujeme: omyly, hlouposti, pitomosti, maléry, nezodpovědnosti, neopatrnosti, nepozornosti, kiksy, nedopatření či přehlédnutí.

Děláme je z: lásky, naivity, důvěry, víry, vzteku, roztěkanosti, nesoustředění, euforie.

Romeo miluje Julii. Myškin zachraňuje Petrohrad. Maryša respektuje své rodiče. Cizinec mlčí. Bohové pečeti osudy unáhleným antickým hrdinům. Macbeth se žení. Nikola spí s Eržíkou. Nina bude herečka.

Pouze eliminací těchto faktorů (či dramat) bychom dosáhli přinejmenším zmenšení intenzity chyb.

Někdy totiž však chyba vyplývá ze špatné komunikace a následně zůstane viset v prostoru mezi dvěma lidmi, k níž se nikdo nemá. Kdo by taky měl. Takové chyby-sirotky možno považovat za příliš banální k řešení, avšak co dělá takový ukřivděný chlapec, jemuž se nedostává pozornosti? Přeroste vám přes hlavu a po výtvarných neúspěších máte jasno. Vy možná ne, on ano.

Každý den chybujeme. Každý z nás. Bylo by však skoro nemožné ráno vstávat s pocitem, až předtuchou, že uděláme chybu, a tak pak tedy buď nevstáváme, nebo se přes něj přeneseme.

Jistě nejsme první ani poslední.

A pokud je člověk omylem přírody, může se omyl dopustit omylu? To bude asi nějaká chyba.

Zmýlili jsme se již tolikrát, avšak své omyly jsme i nadále schopni rehabilitovat a nově nastolit. A svrhnout. A znova.

Chybovat je lidské. Je k tomuto rozjímání potřeba Boha?

Chyba je zločin, chyba je pokrok.

Chyba je problém, proč těžkne nám krok.

Chyba je počín, chyba je prorok.

Chyba verše. Human error.

Byla by chyba chybovat.

Pochybujte o svých chybách!

Václav Alexa

Divadelní dramaturgie

ROZÁRKA

I.

Adoptovaný: Rozárko?

Otec: Rozárko?

Adoptovaný: Schopnost vidět, orientovat se v prostoru, v životě, spočívá na skutečnosti, že se světlo odráží od předmětů. Absolutní tma je stav, ve kterém se žádné světlo neodráží, takže žádný tvor, ani člověk, ani zvíře nic nevidí. Rozárko?

Otec: Rozárko?

Adoptovaný: Rozárko?

Otec: Nic nevidím! Rozárko? To jsi ty?

Adoptovaný: Je tu děsná tma. Rozárko?

Otec: Ty jsi vůbec nespál.

Adoptovaný: Promiň. Nevěděl jsem, že jsi to ty.

Otec: Já jsem také vůbec nemohl usnout.

Adoptovaný: Dneska je ten soud, že?

Otec: Je. Vůbec si nevím rady. Nevím, kam se hnout. Naprosto nerozumím přístupu toho kluka. Vzdal se práva na obhájce, a přitom se sám vůbec nehájí. Na jakoukoli položenou otázku odpovídá mlčením. Pořád trvá na tom, že odmítá obvinění z neúmyslného ublížení na zdraví s následkem úmrtí. „Nemiluji tě, jak naložíš se svým životem je jenom tvoje věc. Mrzí mě, že to tak je, ale nic víc s tím neudělám a upřímně, ani dělat nechci.“ Stojí si za tím, že si byl vědom důsledků toho, co té dívce říká, a že si moc dobře uvědomoval váhu svých slov, avšak odmítá obvinění z vědomé vraždy.

Adoptovaný: Ale, vždyť jí řekl jenom to, že ji nemiluje.

Otec: On věděl, že se chce ta dívka zabít, a přiznává, že jí v tom žádným způsobem nezabránil. Ještě hůř, on ji v jejím rozhodnutí utvrdil.

Adoptovaný: A ví se, proč to udělal?

Otec: Ne.

Adoptovaný: Řekl ještě něco jiného?

Otec: Tvrdí, že se necítí zodpovědný za rozhodnutí té nešťastné dívky. Ty tomu rozumíš?

Adoptovaný: No, zdá se, že se na dnešek nevyspal ani jeden z nás. Ohledně oslavy, nebudeš se na mě zlobit, když ji necháme na později?

Otec: *(dbá málo o to, co mu Adoptovaný říká)* Budu muset už jít. Potřebuji si to všechno nechat ještě jednou projít hlavou.

Adoptovaný: Pamatuješ si ten den, kdy jsi odsoudil... *(tak, aby bylo jasné, že Adoptovaný vyčkává na odpověď svého otce)*

II.

Rozárka: Všechno nejlepší k narozeninám.

Adoptovaný: Dort k snídani? Nanukáč k snídani. Rozteklý nanukáč k -

Rozárka: Sfoukni svíčky a něco si přej...

Adoptovaný: ... ale nikomu to neříkej. Neříká se tohle náhodou, když padají hvězdy?

Rozárka: Však je polárkový.

Adoptovaný: Otec tohle přísloví nemá rád.

Rozárka: Protože je přeci zvrácené, využít společenské tragédie k obohacení jednotlivce sobeckým přáním.

Adoptovaný: Společenské tragédie?

Rozárka: Chápeš, souhvězdí je jako dokonalejší společenskej řád, takže když spadne hvězda...

Adoptovaný: To nechápu.

Rozárka: Něco pro tebe mám.

Adoptovaný: Dárek? To si vážně nemusela. Omalovánky? To mají být hvězdy?

Rozárka: Na základě své fantazie pospojuješ ty bílé tečky a ono ti to dá obrázek.

Adoptovaný: A to nemá žádná pravidla? Prostě jen někde začnu?

Rozárka: Můžeš libovolně přehlížet, spojovat a obrázek je čistě na tvé představivosti.

Adoptovaný: Proč je to pozadí černé?

Rozárka: Tohle patří k tomu.

Adoptovaný: Guma? Na hádanky teď nemám náladu. To, kdybych to poslal, že... Promiň.

Rozárka: Nemusíš se za nic omlouvat.

Adoptovaný: Pochybuju, že bych přišel na to, kde mám vůbec začít.

Rozárka: *(dívá se na polárkový dort, jako když ukazujete na modrou barvu a konstatujete, že ta barva je modrá)* Polárkový. Ten dort je Polárkový. Snad bude chutnat lépe, než vypadá.

Adoptovaný: A neříká si tohle během narozenin každý?

Rozárka: O dortu?

Adoptovaný: O životě. Upřímně, snídat dort mi přijde jaksi zvrácené. Ty jsi toho také moc nenaspala, že?

Rozárka: To ne.

Adoptovaný: No, koupila jsi mi nanukáč, takže předpokládám, že okolnost mých narozenin nebude zřejmě důvodem tvé nespavosti.

Rozárka: To není nanukáč. Jako jo, říká se tomu nanukáč, ale zrovna tenhle může být i polárkovým dortem.

Adoptovaný: Dobře, tak jsi mi nekoupila nanukáč, ale dort. Co na tom, Otec si kvůli tomu svému soudu ani nevzpomněl, že vůbec nějaké narozeniny mám.

Rozárka: Chtěla jsem, aby sis svoje narozeniny oslavil.

Adoptovaný: Nemám chuť je slavit.

Rozárka: Já vím. Právě proto.

Adoptovaný: (*úsměvně*) A protože je to pro tebe tak důležité, tak jsi místo pořádného domácího dortu, udělaného z lásky, koupila nanukáč.

Rozárka: Z lásky jsem ti koupila právě takhle nanukáč.

Adoptovaný: (*rezignovaně*) Máš pravdu, ten nanukáč je polárkový dort. Předpokládám, že otcova zapomnětlivost zřejmě také není důvod, proč jsi nespala.

Rozárka: ?

Adoptovaný: Máš o otce strach? Vypadal, že ho ten případ dost bere.

Rozárka: Co máš furt s tím otcem?

Adoptovaný: Nic, jen mě to tak napadlo. Je pro mě moc důležitý, je pro mě vším, doslova bych nemohl bez něj žít. Ty znáš toho kluka? Toho, kterého má dnes otec rozsoudit?

Rozárka: Ne.

Adoptovaný: Celý ten soud mi připadá jako blbej vtip, jehož já se mám stát pointou. A vypadá to tak, že otce ten kluk zajímá víc než moje narozeniny.

Rozárka: To ti řekl?

Adoptovaný: Právě že mi neřekl vůbec nic. Ale já jsem jeho syn byt' -

Rozárka: adoptovaný -

Adoptovaný: adoptovaný. Kdo je ten kluk? Někdo, kdo zabil mladou kundičku jen proto, že chtěl prcat jinou, a teď mu na ní nezáleží ani natolik, aby to přiznal.

Rozárka: Co že to chtěl?

Adoptovaný: No, nejzákladnější, nejpatetičtější a nejkýčovitější důvod všech mladých lidí bez fantazie, kteří se zabijí nebo zabijí: láska. Ona miluje jeho, ale on miluje jinou, tak se ona zabije.

Rozárka: Nevíš, co říkáš.

Adoptovaný: Ty toho kluka znáš.

Rozárka: Nech toho.

Adoptovaný: Ty seš ta holka, kvůli které nechal tamtu.

Rozárka: To tak bývá, že ti, kteří dobře znají vlastní neštěstí, vědí, kde zasáhnout štěstí druhých. (*laskavě*) Omlouvat se mi nemusíš.

Adoptovaný: Jak můžeš milovat někoho, kdo nechal zemřít někoho, kdo ho miloval? (*něžně*) Ty jsi to nevěděla. On ti nic neřekl.

III.

Adoptovaný: Tak kolik ti Otec naložil? Deset? Patnáct? Dvacet let? Za vraždu. Tak jsi to řekl, ne? Že jsi ji chladnokrevně zavraždil. Znam soudce, který už jednou po výjimečném trestu sáhl. Před několika lety jedna žena, řekněme z periferie společnosti, měla dítě. Pokusila se ho zabít, selhala a dítě jí bylo odebráno. Tak ten soudce udělal bum kladívkem a život této dámy i jejího milence se zredukoval na čtyři stěny a mříže.

Milý: Co se stalo s tím dítětem?

Adoptovaný: Dnes má narozeniny.

Milý: Slaví?

Adoptovaný: Má.

Milý: Jak se jmenuje?

Adoptovaný: V tvém případě mi je zcela jasné, proč ty bys už nikdy žádné slavit neměl. Je dobře, že nechceš žít.

Milý: A na to jsi přišel jak?

Adoptovaný: Chceš, aby tě odsoudili.

Milý: A jakou dedukční metodou jsi došel k závěru, že nechci žít?

Adoptovaný: Tomu ty říkáš život? Za mřížemi? Bez času, bez prostoru, bez svobody?

Milý: A ty jsi sem za mnou přišel dobrovolně. Cítíš se tady být o něco méně svobodným?

Adoptovaný: Já můžu kdykoli odejít.

Milý: A to jsi mi sem přišel říct?

Adoptovaný: Dopustíš, aby se i Rozárka kvůli tobě zabila?

Milý: Miluji ji.

Adoptovaný: A tamta dívka zase milovala tebe.

Milý: Co to má s tím co společného?

Adoptovaný: Nedalo mi to a musel jsem vidět člověka, který si neváží života.

Milý: *(hned ví, co mu odpovědět)* Všechno nejlepší k narozeninám.

Adoptovaný: Co ti dává tu jistotu, že smíš rozhodovat o životech jiných?

Milý: Já si nemyslím, že mám právo rozhodovat o životech jiných.

Adoptovaný: Holka řekne, že se zabije, protože ji nemiluješ, a ty jí na to řekneš, tak se zabij. To je co?

Milý: Já jsem ji nepřinutil k sebevraždě, jen jsem ji nechal, ať si se svým životem dělá, co chce. Pokud mě opravdu milovala, nikdy by po mě nechtěla, abych byl neupřímný, nesvobodný. Pokud mě nemilovala, pak zabila sama sebe svou lží.

Adoptovaný: Jestli se Rozárce něco stane!

Milý: Neexistuje způsob, kterým bych jí já mohl ublížit.

Adoptovaný: Říkáš to, jako kdybys už měl v sobě připuštěnou možnost, že se to stane.

Milý: Nevím, co se stane. Pokud si o někom myslíš, že ho znáš, pak to znamená, že jeden z vás dvou je nudný.

Adoptovaný: Jak můžeš sám se sebou žít?

Milý: Pokládáš mi otázku, kterou bych já tobě položit nemohl.

Adoptovaný: Proč jsi u soudu řekl, že nevěříš tomu, že se ta holka opravdu zabije?

Milý: Nebyl nikdo, koho by mohla zabít.

Adoptovaný: Cože? Co když si najdeš jinou? Jako sis našel Rozárku, když jsi byl s tamtou.

Milý: To se může stát.

Adoptovaný: A pak se kvůli tobě zabije Rozárka.

- Milý: To se mnou nemá nic společného.
- Adoptovaný: Ona tě miluje!
- Milý: Ano. To je pochopitelné.
- Adoptovaný: Hej, tak teď bych ti dal nejraději přes držku!
- Milý: Můžu za to, proč mě někdo miluje, ne za to, že mě někdo miluje.
- Adoptovaný: Ty jsi prostě magor. Co, co je to za pitomost?!
- Milý: Můžeš být obdivován za to, že jsi zachránil tisíc jednorozčích hříbátek, ale nemůžeš za to, že je nějaká holka ujetá na jednorozčí hříbátka.
- Adoptovaný: Takže si přece myslíš, že to, že se kvůli tobě zabila ta holka, je v pořádku!
- Milý: Víš, co znamenají slova „Nemůžu bez tebe žít, jsi moje všechno“?
- Adoptovaný: Vyznání lásky?
- Milý: Nemůžu bez tebe žít, to znamená neumím žít sama se sebou. Jsi moje všechno znamená, sama pro sebe jsem nic.
- Adoptovaný: *(zaraženě vzpomíná na slova, která v druhé části řekl o otci Rozárce)*
- Milý: Pořád jsi mi neřekl, jak se jmenuješ.
- Adoptovaný: A není to jedno? Je jedno, jaké jméno mi má matka dala, je jedno, jestli je to nanukáč nebo polárkový dort. Jen jediný člověk mi v mém životě něco dal, a to byl můj otec, když mě adoptoval. Jsem adoptovaný, na ničem jiném nezáleží.
- Milý: Takže mi neřekneš své jméno?
- Adoptovaný: Tobě neřeknu nic, ale otci řeknu, jak to je s tebou a s Rozárkou.
- Milý: Měl jsi/ máš nějakou dívku?
- Adoptovaný: Proč?
- Milý: A když jsi ji líbal, měl jsi u toho oči otevřené, nebo zavřené?
- Adoptovaný: Všichni při polibku zavírají oči.
- Milý: Metafora.

Adoptovaný: Líbat se s otevřenýma očima je neupřímné.

Milý: (něžně) Všechno nejlepší k narozeninám.

IV.

Otec: Rozárko! Jsi velice inteligentní děvče. Chci, abys to pochopila.

Rozárka: Chceš?

Milý: Chci, abys to věděla. Mohla se sama rozhodnout, jestli náš vztah má být poctivým vztahem. Víš, jak jsem ti vyprávěl o té holce, jak se po našem rozchodu zabila.

Otec: Musíš pochopit, že jsem to udělal kvůli tobě/

Rozárka: Musím?

Otec: Báł jsem se toho, co bys mohla udělat.

Rozárka: Báł jsi se toho, co bych mohla udělat...

Otec: Jedna holka se už kvůli němu zabila! Byla vůbec první? Můžeme vědět, že se to už před tím nestalo?

Rozárka: Nechápu, jak se mě to týká.

Milý: (usměje se) Nijak se tě to netýká. Je to moje historie, ale je fér, abys to věděla. Může to mít následky.

Otec: Je to psychopat! Řekl, že je se může stát, že by se zamiloval do jiné, a nedej bože, co bys pak mohla udělat, kdyby.../

Rozárka: To se ho tak bojíš? Nebo, to mi tak nevěříš?

Rozárka: (Milému) Beru na vědomí. Chápu. Rozumím, ale ty zase vezmi na vědomí, že se tě nebojím.

Milý: (se zasměje) No vidíš, za to já se sebe bojím. Jsem zděšený.

Rozárka: Jak to?

- Milý: Když jsem se s tebou seznámil, tedy, bylo mi umožněno, abych tě poznával, probudilo se ve mně vše, co ve mně volalo a toužilo po kráse. Děším se toho, že by se někdy ve mně mohlo probudit i to, co volá po ošklivosti, krutosti.
- Rozárka: (*škádlí jej*) Zapomněl si dodat, že se v tobě pravidelně probouzí i malichernost, povrchnost, narcismus, egoismus/
- Milý: Blah! (*Zasměje se a pak se s Rozárkou políbí*)
- Rozárka: Jsi sobec! A zbabělec.
- Otec: Rozárko! Takhle dcera nesmí (*potichu*) mluvit.
- Rozárka: Jo tak nesmí. Nějak se ti rozsypaly hvězdy v tom tvém souhvězdí, co myslíš. Neporušil jsi to svoje svaté přikázání? (*jemně ironicky, avšak krutě*) Člověk se musí plně oddat společnosti, pokud selže jedinec, je třeba, aby společnost jeho selhání napravila. Kým jsi byl, když jsi z osobního strachu zneužil své pravomoci soudce?
- Otec: Otcem. Tvým otcem. Milujícím otcem.
- Rozárka: Otcem? A to dokonce milujícím? Láska v tvém pojetí se mi jeví jako vlastnictví.
- Otec: (*Nešťastně*) Nerozumím...
- Rozárka: Říkáš, že jsi otcem milujícím svou dceru. Máš na mysli tu samou dceru, jejímuž úsudku nevěříš, tedy v ni nevěříš, ale říkáš, že ji miluješ. To je sobecké. Nemyslíš? Při tom, co jsi udělal, když jsi se rozhodl zničit lidský život. Vedla tě láska, nebo strach, nedůvěra, neschopnost věřit v člověka a jeho schopnost rozhodovat o svém životě?
- Otec: Rozárko...
- Rozárka: Děsí tě to, ta myšlenka v hlavě, co? Ta drobná myšlenka, že jim rozumíš. Matce, která si vybere sebe, načež odstraní svoje dítě. Chlapci, který si vybere sebe, a odstraní tak ze svého života holku, kterou nemiloval.
- Otec: Vidiš, sama to říkáš, oba ty případy jsou stejné! Řekni mi, že/
- Rozárka: Nejsou! Nejsou stejné, ale to ty nemůžeš vidět. Jestli jsi sebe jako soudce opustil pro sebe jako otce, pak ta tvoje představa otce je pěkně rozbitá. Adoptoval jsi z pouhého principu, aby se ti nerozsypalo to tvoje

souhvězdí, ta tvoje společnost, teď jsi stejný, jako ta jeho matka. Já jsem na tom teď, jak na tom byl tehdy on.

V.

Všichni: Na svět jsem přišla bezejmenná.
Odsouzená být vždy jen pouhý host.
Ve světle očí jsem zpřítomněná,
existující jen jako možnost.

To já dala křídla Ikarovi
Přiměla Mefistu uzavřít s Bohem sázku.
Řekla o ohni Prométheovi
Pro Thésea přijala podobu provázku.

Na svět jsem přišla bezejmenná.
Odsouzená být vždy jen pouhý host.
Ve světle očí jsem zpřítomněná,
existující jen jako možnost.

VI.

Otec: Slibuji na svou čest a svědomí, že se budu řídit právním řádem České republiky, že jej budu vykládat podle svého nejlepšího vědomí a svědomí a že v souladu s ním budu rozhodovat nezávisle, nestranně a spravedlivě.

Na základě usnesení soudu se vynáší rozsudek nad matkou a otcem. Rodičům se odebírá syn a ustanovuje se do opatrovnictví sociální péče. Dále se rodičům ukládá výjimečný trest doživotního odnětí svobody za úmyslný pokus o vraždu vlastního syna.

Pane soudce, má žena se před naším seznámením živila prostitucí. S jedním ze svých zákazníků přišla do jiného stavu.

Slibuji na svou čest

Věděla jsem, že ho, že tě miluji. Že jsem těhotná jsem se dozvěděla až po delší době. Na potrat už bylo pozdě.

Dal jsem jí na výběr ze dvou prostých možností. Buďto já, nebo ten bastard.

Odpověď jsem věděla okamžitě, ale

Buďto já nebo, to jsem myslel vážně. Odmítal jsem připustit, aby dítě žilo.

Přisahám, že jsem udělala všechno, abych splnila svůj slib. Venku byla černá noc. Všechno nasvědčovalo tomu, že mi všechno vyjde podle plánu.

Slibuji na svou čest

Nemohla jsem vědět, že to přežije. Ach, prosím, prosím, je nějaká naděje, že by chlapec nepřežil?

Mohu vás o něco poprosit?

Ano?

Rád bych požádal o rozvod.

Rozárka: Ten, kdo při polibku zavírá oči, nechce být líbán někým konkrétním, ale jde mu jenom o polibek jako takový. Slastí mu je odevzdání svého já ne-definovatelnosti, beztvarosti, ale co je krásného na tom, přitisknout své rty na rty bez tváře? Já chci být hrdá na toho, koho líbám. Chci vědět, proč mi přináší slast líbat toho, komu se odevzdávám. Chci, aby mi to, kdo, kým ten člověk je, to, jaký ten člověk je, násobilo rozkoš, kterou mi dává. Uráží mě rozkoš, která je prázdná. Nechci ji. Můj život je určený mým já. Má láska k druhému člověku, to je moje já a já člověka, kterého miluji. Já určená vlastními životy. Horší než prostituce těla je prostituce osobnosti. Prostituce osobnosti, to je zrada vlastního já. Že mi hrozí nebezpečí, když se oddávám člověku, který prý chladnokrevně přihlížel sebevraždě dívky, která ho milovala? Ale jak ho milovala. Milovala ho se zavřenýma očima. Člověka milujeme pro jeho ctnosti, nemilujeme pro to, že člověkem je. On že byl milován? Ale kým? Čím? Jak se asi směje ticho, jak se dívá slepota. Polibky malomocenství, polibky, kterými ten, který líbá, něco ze sebe ztrácí. Láska, coby věno sudičky, krása, coby majetek módního plakátu. Krása vnější, přiřčená. Chci lásku, která ví, co dává a co bere, pokud se odmítne dát. Věděl, že jí nemůže dát lásku,

ktehou už dal mně. Neměl, co by jí dal, a když za ním přišla s tím, že bez jeho lásky nemůže žít, tak poctivě odmítl dát něco, co pro ni neměl. To je pravá krása. Kdo se odvažuje tvrdit, že zabil chladnokrevně, když zabil z lásky. Opravdu zde byl spáchán zločin, a to, když otec se slovy, že mě miluje, se odmítl spolehnout na moje já a učinil rozhodnutí za mě. Tím, že mého milého zavřel do vězení, mu sebral právo na jeho já. Sebral mu jeho jméno, pro vždy z něj udělal pouze mého Milého. Vzal mi mě, Rozárku. Říká mi, že se bojí toho, že bych dopadla jako ta dívka, a přitom ji ze mě sám udělal. Sebral mi moje já. Ano, teď jsem opravdu jako ona. Zbývá mi jediná poslední možnost, co můžu udělat. Ne jako Rozárka, ale jakýsi náčrtek vlastní siluety, který není nakreslený jasnou a přímou linkou tužky, vrývající se do papíru, spíše nejasně rozmazanými voskovkami, které jen po povrchu kloužou, aniž by do něj pronikly. Ne. Nemůžu za ním jít. Vzali mi možnost ho naposledy vidět. (*Rozárka se zabije*)

VII.

Adoptovaný: Když jsi se líbal s tou holkou. Měla oči otevřené nebo zavřené?

Milý: Zavřené.

Adoptovaný: A ty? Ty jsi měl oči také zavřené.

Milý: Dříve, než jsem potkal Rozárku, měl jsem spoustu dívek. Některé mě milovaly, jindy šlo čistě jenom o sex. Když mě začaly nudit, nebo už ve mně ani nedokázaly vyvolat pocit nudy, tak jsem použil vždy jednoduchou výmluvu - nemám čas. Nezáleží na tom, co bylo náplní mého života, ale vždy mi přišlo důležitější dělat to, co jsem někde v sobě cítil, že chci dělat, a když jsem s nimi byl, tak jsem se jim na jednu stranu se nedokázal plně věnovat, protože jsem pořád měl v sobě tušení, že mrhám časem, ale zase, když jsem pracoval, tak jsem měl v sobě výčitky, že je zanedbávám, a tak jsem ani naplno nedokázal dělat svoji práci. Říkal jsem si, že přece musí být nějaká dívka, která by mohla být součástí mého života beze zbytku. Taková, která by o nic neokrádala mě a já o nic neokrádal ji. Čas je nejvzácnější měna, kterou člověk má, neboť neví, kolik jí má, a proto neexistuje cennější dar člověku, než vlastní čas. Tou dívkou pro mě je Rozárka.

Adoptovaný: Rozárka.

Milý: Krásné jméno, že?

Adoptovaný: Rozárka.

Milý: Jak si říkáte u vás doma?

Adoptovaný: Nechápu. Rozárce říkáme Rozárka. Otec je pro mě prostě otec a já jsem... jenom já.

Milý: No, nějak ti snad doma říkají.

Adoptovaný: Ani vlastně ne, nějak to ze situace vždy vyplýne, že je jasné, že se mluví na mě nebo o mě, ale přímo mě už vlastně dlouho nikdo neoslovil. Jaké je tvoje jméno.

Milý: Rozárka ti nikdy neřekla moje jméno?

Adoptovaný: Od té doby, co se u nás začal řešit proces s tebou, tak ti říkáme prostě Rozárčin milý.

Milý: *(se upřímně zasměje)* Milý?

Adoptovaný: Otci to pojmenování v hlavně jako kdyby řezalo/

Milý: až to rozřezalo moje jméno.

Adoptovaný: Ty necítíš žádnou potřebu se mstít? Za to, že jsem o vás řekl otci.

Milý: A komu? Vůči tvému otci necítím nic, vůči tobě lítost, ale ne zlost. Přeci se nemůžeš zlobit na štěně za to, že v tvé nepřítomnosti roztrhá a rozkouše něco, na čem ti záleželo. A snad to už není ani ten případ. Kdo vzal tobě tvoje jméno? Tvá matka, nebo tvůj otec?

Adoptovaný: Nejdřív jsem myslel, že matka, ale otec si ani nevzpomněl, že mám narozeniny. Zajímal ho jen proces s tebou. Co to má s mou matkou vůbec společného? Nemám proč slavit takový nesmysl, jako jsou narozeniny.

Milý: Slavil bys raději svůj svátek?

Adoptovaný: Proč bych měl chtít raději slavit svátek?

Milý: Víš, jaký je mezi narozeninami a svátkem rozdíl?

Adoptovaný: *(mlčí)*

Milý: Narozeniny jsou oslavou tebe. Svátek je oslava něčeho, co ti někdo dal a co ti může snadno zase vzít.

Adoptovaný: Matka mi dala život, který se mi pokusila hned vzít. Mám pocit, že do tohoto života jsem se nenarodil, jsem prostě adoptovaný.

Milý: A přesto život nad jménem vítězí. V okamžiku, kdy je stvořený, stává se samostatnou hodnotou. Život je obsahem jména, seber člověku život a jméno zaniká s ním. *(Milý se něžně usměje, jako kdyby se rozhodlo něco, co může vědět jen on sám)*

Adoptovaný: Jsi milý.

Milý: *(propukne v jízlivý smích)* Kdo je pro tebe nejdůležitějším člověkem na světě?

Adoptovaný: Rozárka. *(váhá, jako kdyby chtěl něco říct)* Musím jít. Jen jednu věc, mluvil jsi dneska s Rozárkou?

Milý: Ne.

Adoptovaný: Když se Rozárka dozvěděla, že otec tě odsoudil, tak se zabila. *(odejde)*

Milý: Cha, takže Milý. Nikdo víc. Prostě Milý. Jen Milý. Pche! Ironie. Jedna se zabila kvůli mně a oni si teď budou myslet, že já jsem se zabil kvůli té druhé. *(Milý spáchá sebevraždu)*

VIII.

Otec: Proč mi nic... mohl jsem přece... proč mi nic neřekla?

Adoptovaný: Jsou věci, které si člověk musí vyřešit sám v sobě. A jsou věci, které by měl sdílet s těmi, kteří jsou pro něj důležití. Oslavme teď moje narozeniny.

Otec: Rozárka. Má Rozárka. Mé jediné dítě.

Adoptovaný: Vzal jsi jí možnost rozhodnout se sama za sebe. Jediné dítě? Jsem tady. Jsem tady s tebou. Pro tebe. Jsme tady spolu. Pojd', oslavíme moje narozeniny, kvůli Rozárce. Ne to, že zemřela, ale to, že se narodila, že žila.

Otec: Kdo si myslíš, co si myslíš, že jsi?

Adoptovaný: Tvůj syn. Adoptoval jsi mě přece.

Otec: Ty nejsi moje dítě. Ty jsi splněná povinnost. Podmínka existence společenského řádu, kterou jsem naplnil, aby mohl existovat. Na jeho existenci záleží, ne na té tvojí.

Adoptovaný: Pamatuješ si, když jsme byli s Rozárkou malí a ty jsi nám koupil tu zarážku ke dveřím, aby se nezavíraly?

Otec: Co s ní?

Adoptovaný: Byl to kus dřeva ve tvaru ořezané pastelky. Neměla tuhu, ale jen špičku obarvenou černou barvou. Když jsi nám jednoho večera přišel vynadat, že se smějeme moc nahlas, a zhasnul jsi nám světlo... Rozárka si lehla ke mně do postele, abych se sám ve tmě nebál. Z vlasů si vzala gumičku a řekla mi, že teď vygumovala tu černou, že jestli se bojím té tmy, tak ať do ní nakreslím něco, co mi dává pocit bezpečí. Nakreslil jsem tebe...

Otec: *(ho ani neposlouchá)*

Adoptovaný: A nebo, když jsem byl ještě menší, Rozárka mi vždycky říkala -

Otec: Nemluv o ní! To kvůli tobě je mrtvá!

Adoptovaný: Vždycky mi říkala, že jsem brečel a říkal: „Nety pát! Nety pát!“ Nechci spát. Báł jsem se, že když usnu, tak mě odvezeš do dětského domova.

Otec: Ty jsi ji zabil. Ne já tím, že jsem odsoudil toho kluka... jejího milého, ale ty. Proč jsi mi **řekl, že on je její milý, že to kvůli ní nechal tamtu, a ta se zabila a že on připouští, že by mohl opustit i Rozárku?**

Adoptovaný: Zapomněl jsi na moje narozeniny. Báł jsem se, že mě nemáš rád, báł jsem se, že se jí stane to, co se stalo té holce, co milovala *(něco si uvědomí)* „Milého“... Anebo pamatuješ se, jak jsem vždycky brečel, kdy jsme šli kolem našeho auta? „Auto ne! Auto ne!“ To jsem se zase báł, že mě odvezeš pryč.

Otec: Lituji toho, že jsem to neudělal.

Adoptovaný: Víš, nejdříve jsem si myslel, co to musí být za člověka, že si jako první na světě zaslouží slyšet slovo ne. Nechci, abys žil. Nezasloužíš si žít. Ale pak jsi přišel ty a já měl najednou pocit, že chyba nebyla ve mně, ale v mé matce. Namísto děvky laskavý soudce-otec.

- Otec: *(zběsile vytrhne Adoptovanému dort z rukou a zašlape jej do země v naději, že světla /svíčky/ zhasnou, a on neuvidí na Adoptovaného, když však světla nezhasnou, zlomí se a sesype se na zem)* Nemáš právo mluvit o Rozárce. Co ti dala k těm tvým narozeninám? Laciný nanukáč ze supermarketu a dětské omalovánky.
- Adoptovaný: Šla ten nanukáč koupit uprostřed noci, aby na něm mohla rozsvítit svíčky. A není to nanukáč, ale Polárkový dort! A nedala mi jen omalovánky, ale celou hvězdnou oblohu.
- Otec: Cože?
- Adoptovaný: Víš, když se podíváš na oblohu, celou černou, posetou hvězdami, co vidíš?
- Otec: Hvězdy a černou oblohu.
- Adoptovaný: Víš, že už podle pohledu na oblohu -
- Otec: Jestli mi tu chceš říkat něco o tom, že Rozárka na nás shlíží z nebe a že nemám být nešťastný, protože její duše -
- Adoptovaný: Poslouchej, co ti říkám. Úmyslně nepoužívám slova nebe, ale oblohy. Rozárka mi k narozeninám dala mnohem víc než jen omalovánky. Sebe samotného. Teď už tomu rozumím. Jsou lidé, které nikdy nenapadne se na hvězdy třeba jen podívat, pro ty jsou jen nespolehlivou žárovkou, kvůli které musí jednou na konci měsíce platit něco navíc za elektřinu. Potom jsou tu ti, které lze vnímat jako lidi přemýšlející matematicky, chtěli hvězdy pochopit, aniž by se na ně museli dívat, a tak rozsekali nebe na zeměpisné délky a šířky, čímž se pokusili vysvětlit nebe zemí, aniž by se samotných hvězd dotkli. A pokud jim někdo ukázal na nějaké souhvězdí, nikdy by ho nedokázali rozeznat na obloze, znali by jej pouze z učebnic astronomie. Takovým člověkem jsi ty. To v očích básníka vznikají souhvězdí. Nejde o to, že by ti, kteří nedokážou nalézat, nemohli vidět a dotýkat se toho, co jiní dokázali nahlédnout či prohlédnout, ale tvůj omyl a můj omyl spočíval v tom, že jsme se pouze drželi toho, co vidíme, toho, co svítí, a návodu, kterou hvězdu spojit se kterou, abychom viděli souhvězdí. Ani jeden z nás nedokázal pochopit chování Rozárcina milého či Rozárky samotné, ale podívej se na oblohu, na všechny ty hvězdy, jsou jich miliardy? Miliardy na miliardou možností, které se nabízejí oku každého tvora, toho rozumného i nevědomého. Občas zapomí-

náme na to, jak snadné je se v té nekonečnosti možností ztratit. Rozárka mi nedala, jak říkáš, nanukáč, ale dala mi polárkový dort. Běžnému oku se může zdát, že polárka je hvězda, kolem které ostatní hvězdy obíhají, ale pravda je, že je stejně nestabilní, jako snaha řídit se podle hvězd dnem i nocí. A to je proměnlivost, vůči které musí ve vztahu ke hvězdám a souhvězdí i básník uznat svou nedostatečnost, absenci filozofického citu pro svět. Podíváš se na oblohu a co vidíš? Černou oblohu a hvězdy. Ta černá obloha, to není prázdnota, jsou to hvězdy, které z nějakého důvodu nevidíme. Víš proč? Protože nezáleží, zda hvězda je nebo není vidět, zda je malá, velká, součástí souhvězdí či osamocená, důležité je, že hvězda, jako taková je sama sobě zdrojem světla. A víš co?

Otec: Co?

Chlapec, který našel své jméno: Neplatí přeci pravidlo, že ten, kdo objeví hvězdu, jí může dát své vlastní jméno?

KONEC

Michal Moravec

Činoherní režie

MĚSTO SE PROBOUZÍ NAD RÁNEM

Ráno.

Město se probouzí po temné noci.

Noc.

Děsivá noc už pomalu zaniká.

Paprsky slunce prorážejí temnotu, která nám nahání strach.

Rozednívá se.

Tma mizí do hlubin a světlo se dostává k moci.

Putuje výš a výš, až ozáří celé město.

Je ráno.

Město se probouzí.

Začíná nový den.

Ještě spím.

Kapky dopadají na plechovou římsu okna.

Je jich víc a víc a jdou čím dál víc slyšet.

Burácejí jako stádo koní.

Prší.

Na silnicích se začínají objevovat první auta.

Kam jedou?

Pořád jich přibývá.

I lidé už vycházejí ze svých domovů a ženou se do ruchu velkoměsta.

Na zemi se začínají dělat kaluže.

Probouzím se.

Děšť pohltit sluneční paprsky a celé město zahalila tajuplná mlha.

Vycházím ven.

Všude kolem ruch a zmatek.

Všichni lidé spěchají do neznáma.

Kam se ženou?

Kličkují mezi kalužemi jako myši v bludišti.

Auta projíždějí kolem nich.

Stojím.

Kolem mě proudí pavoučí síť špinavého města, která si hraje na ideál každého člověka.

Samé iluze a lži.

Propletence nesmyslů.

Malý kluk s úsměvem přeskakuje kaluže, které se mu pod nohama mění ve vodní zrcadla.

Skáče vysoko, aby si nenamočil kalhoty.

Kapky vody dopadají na hlavu zmítající se v zápalu zábavy.

Nikdo se kolem něho neohlíží.

Každý zírá do země a požírá ho jeho vlastní stín.

Dětská naivita vyčnívá z prázdnoty lidské přetvářky.

Zakláním hlavu.

Kapky dopadají na můj obličej.

Ztékají po obličejí snílka, který doufá v lepší zítřky.

Smývají můj strach.

První paprsky procitají mezi mraky zoufalství.

Rozzařují moji tvář a přináší naději.

Začíná mizet zamračené ráno.

Svítá.

Kolektiv autorů

Salón původní tvorby 2021

**Sborník literárních prací studentů Divadelní fakulty JAMU
28. ročník**

Obálka a grafický návrh Helena Heinrichová

Sazba Václav Kovář

Produkce Petra Hlaváčková, Šimon Koleček

Vydala Janáčkova akademie múzických umění v Brně v roce 2021

Vydání první

Vytisklo Nakladatelství JAMU, Novobranská 3, 662 15 Brno

Projekt vznikl za finančního přispění Grantu DILIA

ISBN 978-80-7460-182-8